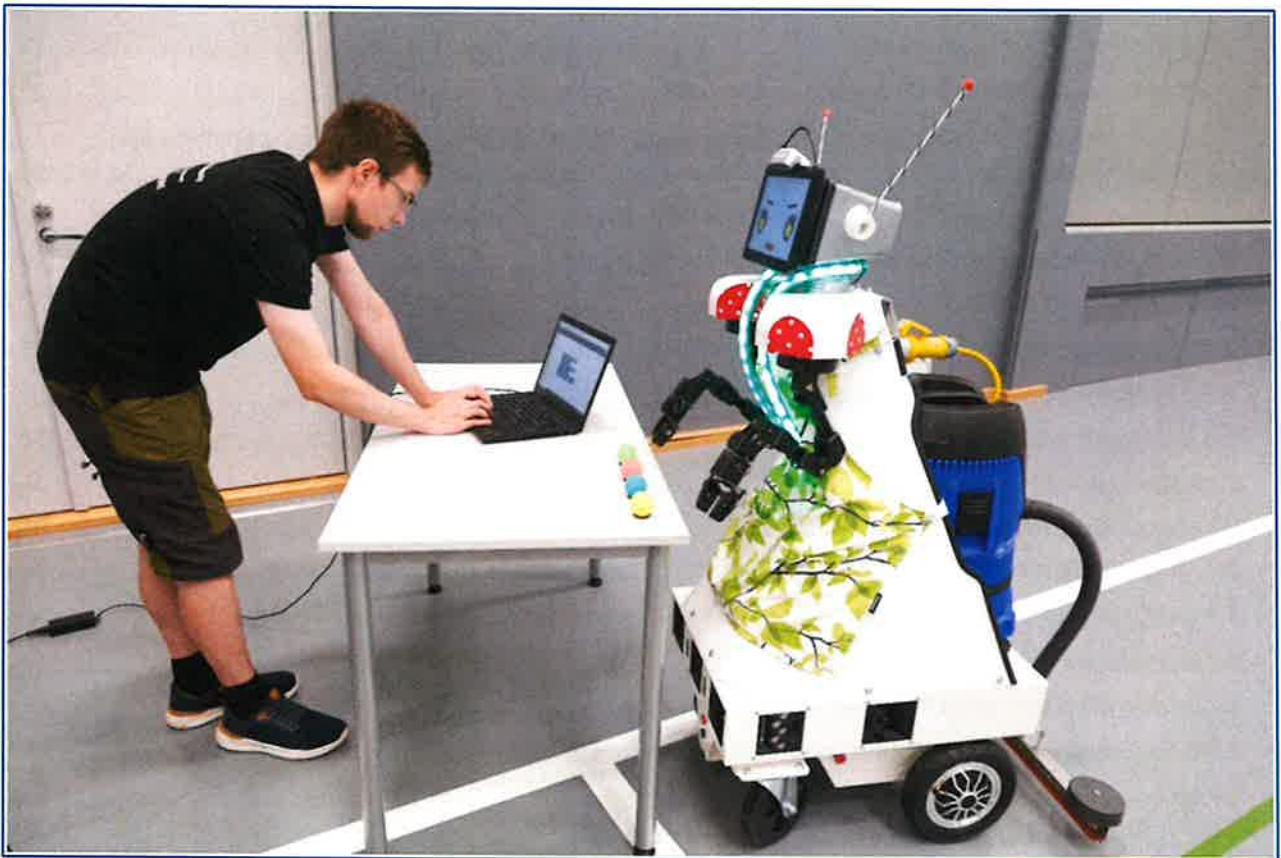

Kangasalan kaupunki Tilinpäätös 2023

Kuva: Kangasalan kaupunki

SISÄLLYS

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	4
1 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET	6
2 TOIMINTAKERTOMUS	8
2.1. Kaupungin hallinto	8
2.2. Kaupungin palvelutoiminnan ja talouden tarkastelu	11
2.2.1 Tietoja kaupungin väestöstä ja työllisyyden kehityksestä	11
2.2.2 Julkisen talouden näkymät	15
2.2.3 Kangasalan kaupungin talous vuonna 2023	16
2.2.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	20
2.2.5 Kaupungin henkilöstö	20
2.2.6 Ympäristötekijät	21
2.2.7 Muut ei-taloudelliset asiat	22
2.2.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	22
2.2.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	23
2.3 Kaupunginhallituksen selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	24
2.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	27
2.4.1 Tuloslaskelma TP 2023 ja sen tunnusluvut	27
2.4.3 Rahoituslaskelma TP 2023 ja sen tunnusluvut	29
2.5 Rahoitusasema ja sen muutokset	31
2.5.1 Tase ja sen tunnusluvut (1000 €)	31
2.6 Kokonaistulot ja menot 2023	34
2.7 Kaupunkikonsernin toiminta ja talous	35
2.7.1 Kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt	36
2.7.2 Kaupunkikonsernille asetetut taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2023	37
Kaupunkikonsernin taloudelliset tavoitteet	51
2.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat vuonna 2023	63
2.7.5 Kaupunginhallituksen selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	66
2.7.6 Konsernin tuloslaskelma TP 2023 ja sen tunnusluvut	70
2.7.7 Konsernin rahoituslaskelma TP 2023 ja sen tunnusluvut	71
2.7.8 Kangasalan kaupungin konsernitase TP 2023 ja sen tunnusluvut	72
2.8. Tilikauden tuloksen käsittely	74
3 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	75
3.1 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen palvelukeskuksittain ..	75
3.1.1 Strateginen johto	77
3.1.3 Sivistyskeskus	85
3.1.4 Tekninen keskus	96
3.1.5 Konserniyhtiöille ja yhteistoimintatahoille myönnettyt konsernituet ja avustukset vuonna 2023	103
3.2 Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen	104
3.3 Investointien toteutuminen	107

3.4 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu	109
3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	110
4. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	111
4.1 Kangasalan kaupungin tuloslaskelma.....	111
4.2 Kangasalan kaupungin rahoituslaskelma	112
4.3. Kangasalan kaupungin tase	113
4.4 Kangasalan kaupungin konsernituloslaskelma.....	115
4.5 Kangasalan kaupungin konsernin rahoituslaskelma	116
4.6 Kangasalan kaupungin konsernitase TP 2023 ja sen tunnusluvut	117
5. LIITETIEDOT.....	119
Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	119
Kaupungin tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	119
Konsernitilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	121
Tuloslaskelman liitetiedot	123
Taseen liitetiedot.....	126
Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	126
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	130
Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	133
Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahantumia koskevat liitetiedot	135
Eriytetyt tuloslaskelmat	137
6 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	138
KANGASALAN VESI -liikelaitos	138
7. TILINPÄÄTÖKSEN 2023 ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖS- MERKINTÄ.....	176
8. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITE- LAJEISTA	177

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Talouden muutoksia, ennätyksellistä kasvua

Tämä tilinpäätöskatsaus on ensimmäinen, jossa sosiaali- ja terveyspalvelut ovat siirtyneet osaksi Pirkanmaan hyvinvointialueen toimintaa. Kangasalan kaupunki on nyt luonteeltaan elinvoiman ja sivistyksen kaupunki, joka muuttaa luonnollisesti myös tilinpäätösasiakirjan sisältöä.

Tuo elinvoimateema konkretisoitui vuoden 2023 luvuissa ennen kaikkea rakentamisen ja asukasmäärän kasvua kuvaavissa tilastoissa. Kangasalle valmistui 528 uutta asuntoa ja väestönkasvussa Kangasala on Pirkanmaan kärkeä, samoin sijoituksemme valtakunnallisissa kasvutilastoissa on kahdenkymmenen nopeimman kasvajan joukossa, niin suhteellisissa kuin absoluuttisissakin luvuissa.

Arvioitaessa kaupungin toimintaa kokonaisuutena vuonna 2023, voin todeta, että saavutimme hyvin valtuuston talousarviossaan asettamat toiminnalliset tavoitteet. Taloudellisten tavoitteiden osalta kaupungin tilinpäätös on yli neljä miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota (1,3 plussaa) positiivisempi. Vuoden kuluessa tehtyjen muutostalousarvioiden miinusmerkit ja vielä tehdyn ylitysoikeudenkin jälkeen on lopputulos myönteinen, osoittaen 5,8 miljoonan euron ylijäämää.

Tämä positiivinen tulos on erittäin myönteinen asia tulevaisuuden kannalta, varsinkin kun ottaa huomioon keväällä 2023 alkaneen talouden tunnuslukujen jatkuvan heikkenemisen valmistellessamme vuoden 2024 talousarviota. Se toki tiedettiin, että vuosi 2023 on kuntataloudessa lukuisista eri syistä vahva, mutta talouden kokonaisnäköymän näin voimakas heikentyminen ei ollut ennakoitavissa katsottaessa tulevia vuosia eteenpäin. Vuoden 2023 vahva tulos helpottaa tulevien vuosien painetta, siksi tästä tilinpäätöksestä on syytä olla erityisen tyytyväinen.

Kaupungin palvelukeskusten toimintaa arvioitaessa piirtyy kuva toimintojaan monipuolisesti kehittyvästä ja kasvavasta kaupungista. Tilinpäätösasiakirjassa avataan monipuolisesti eri palvelukeskusten toimintaa palvelualueittain. Tavoitteista ja niiden toteutumisen tapaa tutkiessa on helppo huomata, että Kangasalan kaupungin tapa ottaa talousarvioasiakirjan tavoitteet koko konsernia koskien kaupunkistrategiasta ja ne konkreettisiksi toimiksi muuttaen, on toimintatapamme valtuuston näkemyksiä vaikuttavasti toteuttava.

Valtuuston marraskuussa 2022 hyväksymä vuoden 2023 talousarvio oli 1,3 milj. euroa ylijäämäinen. Valtuuston hyväksymän tuloslaskelman tulos oli siinä vaiheessa -0,6 milj. euroa alijäämäinen. Loppu-tulos oli kuitenkin jälleen kerran myönteinen, sillä tuloslaskelman mukainen tilikauden tulos on 3 141 154 euroa ja tilikauden ylijäämä on 5 762 251 euroa.

Koko konsernin tuloslaskelma ennen tilinpäätössiirtoja osoittaa tilikauden tulokseksi 3 785 044 euroa ja konsernin tilikauden ylijäämä on 3 616 930 euroa. Kaupungin ja konsernin välinen ero tilikauden yli-/alijäämässä johtuu siitä, että kaupungin investointivarausten vähennyksiä ei huomioida konsernin tuloslaskelmassa.

Kaupungin toimintatuottoja kertyi yhteensä **22,4** milj. Euroa. Valtionosuuksia saatiin 23,5 milj. euroa ja valtionosuudet toteutuivat muutettuun talousarvioon nähden 106 %.

Alkuperäisen talousarvion ylijäämä **1,3 miljoonaa** euroa muuttui ylijäämäksi **5,8 miljoonaa** euroa, joten voimme olla tyytyväisiä kuluneeseen vuoteen kokonaisuutena arvioiden. Talous oli tasapainossa vuonna 2023 ja taseeseen kertynyt ylijäämä vahva, antaen helpotusta tuleville vuosille. Tätä tilinpäätöskatsausta laadittaessa tulevien vuosien talouspaine on suurempi kuin liki kahteen valtuustokautteen ja kaupungilla onkin parhaillaan meneillään monipuoliset talouden tasapainottamisen toimenpiteet.

Kangasalan kaupunki ja sen konserniyhtiöt tekivät jälleen kerran hyvän tuloksen rakentaessaan ja kehittäessään voimakkaasti kasvavaa kaupunkia.

Kiitän kaupungin ja sen yhtiöiden henkilökuntaa erittäin hyvästä työstä ja valtuuston asettamien tavoitteiden saavuttamisesta vuoden 2023 aikana. Luottamushenkilöt ansaitsevat jälleen aivan erityisen kiitoksen. Olemme jakaneet yhteisen tilannekuvan, hoitaneet kaupungin asioita yhteen hiileen puhaltaen ja ratkaisuja positiivisella sykkeellä hakien.

Kangasalla on vahva ja myönteinen kehitysvire päällä. Nyt edessämme on talouden tasapainottamisen kausi. Se edellyttää hyvää yhteistyötä vetovoimaisen kaupungin rakentamisessa ja tarvittavien toimenpiteiden oikein kohdentamisessa. Olen vakuuttunut siitä, että onnistumme yhdessä tässä haasteessa.

Oskari Auvinen
kaupunginjohtaja

1 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET

Lainsäädäntö

Kunnan tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta sekä tytäryhteisön tiedonantovelvollisuudesta säädetään kuntalaissa seuraavaa:

113 § Tilinpäätös

Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja tai pormestari.

114 § Konsernitilinpäätös

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen. Kunnan, jolla ei ole tytäryhteisöjä, mutta joka on jäsen kuntayhtymässä tai liikelaitoskuntayhtymässä, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

115 § Toimintakertomus

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös

annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

116 § Tytäryhteisön ja kuntayhtymän tiedonantovelvollisuus

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Kangasalan kaupungin vuoden 2023 tilinpäätös

Tilinpäätös on laadittu edellä mainittujen kuntalain säännösten sekä kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ja Kuntaliiton antamien ohjeiden ja suositusten mukaisesti.

Tilinpäätösaineisto on toimitettu oheismateriaalina kaupunginhallituksen kokouspiirille ja johtoryhmän jäsenille.

2 TOIMINTAKERTOMUS

2.1. Kaupungin hallinto

Valtuusto (puoluekanta sulkeissa)

Kangasalan kaupungin ylin päättävä toimielin on valtuusto. Valtuusto ohjaa päätöksillään koko kaupungin kehittämistä. Valtuutettujen lukumäärä on 51.

Valtuuston puheenjohtajana toimi Hanna Laine (SDP), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Mika Ollila (Kok.) ja toisena varapuheenjohtajana Jari Leino (PS).

Valtuutetut

Airola Sami (PS)

Alanko Pertti (Kok.)

Arra Simo (Kesk.)

Haaparanta Jari (SDP)

Haavisto Jussi (Kok. 30.4. saakka, Rehti Kangasala 1.5. alkaen)

Hackspik-Tuomisto Merja (Kok.)

Hagqvist Jari (KD)

Heinänen Jaana (SDP)

Hillo Simo (Kok.)

Holma Hanna (Kesk.)

Härkönen Kristiina (Vihr.)

Isokallio Sina (Vihr.)

Jokilampi Jussi (PS)

Jussila Jorma (KD)

Jussila Mauri (Kok.)

Kaarne Isto (SDP)

Karppila Hannu (Kesk.)

Keskinen Ville (KD)

Kinnari Miia (PS)

Kotakorpi Jouni (Vihr.)

Kouhia Raimo (SDP)

Kuusjärvi Topi-Pekka (KD)

Lahikainen Stiina (Vihr.)

Lahti Pekka (SDP)

Laine Hanna (SDP) pj.
Lehtonen Mikko (Sit.)
Leino Jari (PS) II vpj.
Linna Tero (PS)
Malm Jorma (Kok.)
Mansikka-aho Juha (KD)
Markkinen Jari (SDP)
Muhonen Anna-Maria (Kok.)
Mäkelä Heikki (Kesk.)
Mäkinen Wellu (PS.)
Mäntylä Jorma (Vas.)
Nupponen Maiju (Vas.)
Oesch Tommy (Kok.)
Ollila Heikki A. (Kok.)
Ollila Mika (Kok.) I vpj.
Orell Mari (Vihr.)
Palovuori Karri (PS)
Rinne Elina (Vihr.)
Salminen Jussi (PS)
Thomassen Anne-Mari (SDP)
Tulenheimo Tapio (Kok.)
Tuokko Irina (SDP)
Törhönen Marko (PS.)
Uotila Riku-Sippo (Kok. 30.4. saakka, Rehti Kangasala 1.5. alkaen)
Uotila-Välimäki Soili (Kok.)
Vahvelainen Saana (Kok.)
Vilki Petri (SDP)

Valtuuston paikkajakauma:

Kansallinen Kokoomus r.p. (14 valt. 30.4. saakka, 12 valt. 1.5. alkaen)
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. (10 valt.)
Perussuomalaiset r.p. (9 valt.)
Vihreä liitto r.p. (6 valt.)
Suomen Kristillisdemokraatit r.p. (5 valt.)

11

Suomen Keskusta r.p. (4 valt.)

Vasemmistoliitto r.p. (2 valt.)

Rehti Kangasala (2 valt. 1.5. alkaen)

Sitoutumattomat (1 valt.)

Kaupunginhallitus

Valtuuston valitsema 9-jäseninen kaupunginhallitus vastaa kaupungin yleisestä johtamisesta ja kehittämisestä valtuuston hyväksymien tavoitteiden, suunnitelmien ja päätösten mukaisesti.

Puheenjohtaja

Jussi Haavisto (Kok. 30.4. saakka,

Rehti Kangasala 1.5. alkaen)

pj. 31.5. saakka

Saana Vahvelainen (Kok.) pj. 1.6. alkaen

Varapuheenjohtaja

Raimo Kouhia (SDP)

Jäsen

Arra Simo (Kesk.) 1.6. alkaen

Haavisto Jussi (Kok.) pj. 31.5. saakka

Hackspik-Tuomisto Merja (Kok.)

Jokilampi Jussi (PS)

Jussila Jorma (KD)

Kouhia Raimo (SDP) vpj.

Mäkinen Wellu (PS)

Orell Mari (Vihr.)

Tuokko Irina (SDP)

Vahvelainen Saana (Kok.) pj. 1.6. alkaen

Varajäsen

Lehtonen Mikko (Sit.) 1.6. alkaen

Ollila Heikki A. (Kok.) 31.5. saakka

Jussila Mauri (Kok.)

Linna Tero (PS)

Keskinen Ville (KD)

Markkinen Jari (SDP)

Kinnari Miia (PS)

Lahikainen Stiina (Vihr.)

Thomassen Anne-Mari (SDP)

Muhonen Anna-Maria (Kok.)

2.2. Kaupungin palvelutoiminnan ja talouden tarkastelu

2.2.1 Tietoja kaupungin väestöstä ja työllisyyden kehityksestä

Väestö

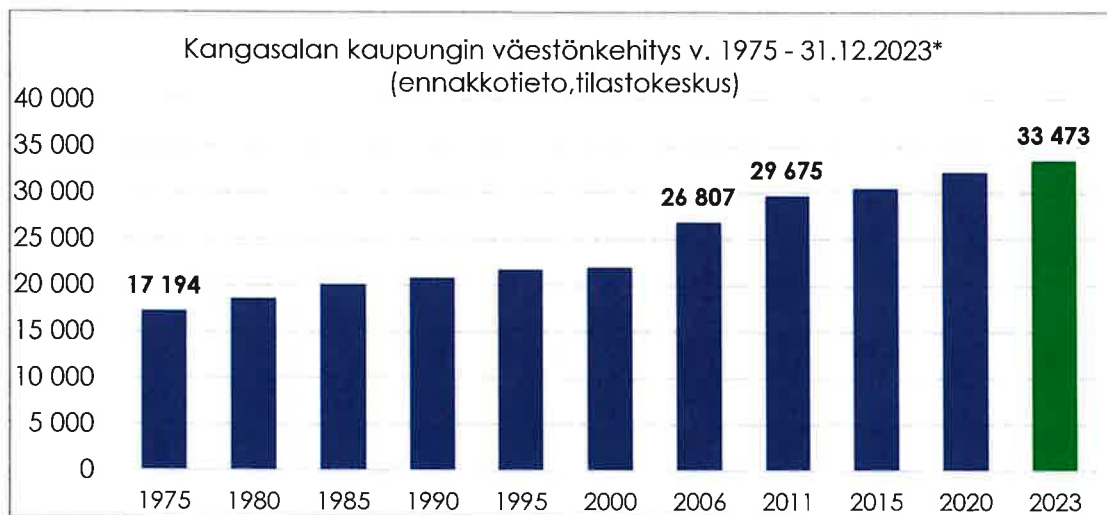
Kangasalan kaupunki sijaitsee Pirkanmaan maakunnassa, jossa oli 31.12.2023 23 kuntaa, joista 12 on kaupunkia.

Kangasalla oli 31.12.2023 asukkaita 33 473, joista miehiä 16 523 ja naisia 16 950. Vuonna 31.12.2022 asukkaita oli 32 959. Vuodesta 2022 väkiluku kasvoi 514 henkilöä eli 1.6 %. Pirkanmaalla oli asukkaita 31.12.2023 tilastokeskuksen mukaan 539 309 ja Tampereen seutukunnassa (Hämeenkyrö, Kangasala, Kuhmoinen, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Pälkäne, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi) yhteensä 435 377 asukasta. (tilastokeskus)

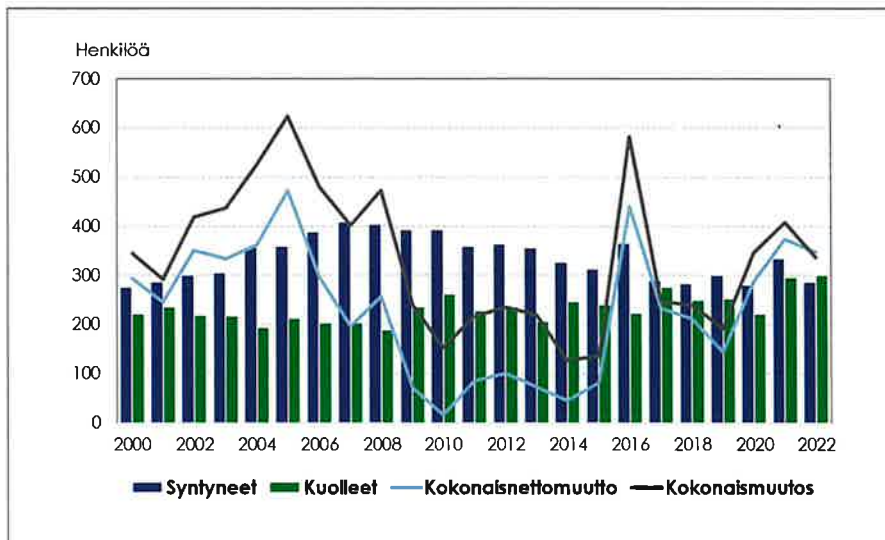
Kangasala	2019	2020	2021	2022	2023
Väestö 31.12.	31 868	32 214	32 622	32 959	33 473
Väkiluvun muutos	192	346	408	337	514
Väkiluvun muutos, %	0,6	1,1	1,3	1,0	1,6
Alle 15-vuotiaiden osuus, %	19,2	18,8	18,6	18,2	17,9
15-64 -vuotiaiden osuus, %	60,3	60,2	60,4	60,6	61,0
65 vuotta täyttäneiden osuus, %	20,5	20,9	21,0	21,1	21,2

*ennakkotieto, tilastokeskus

(Väestörakenne, tilastokeskus)

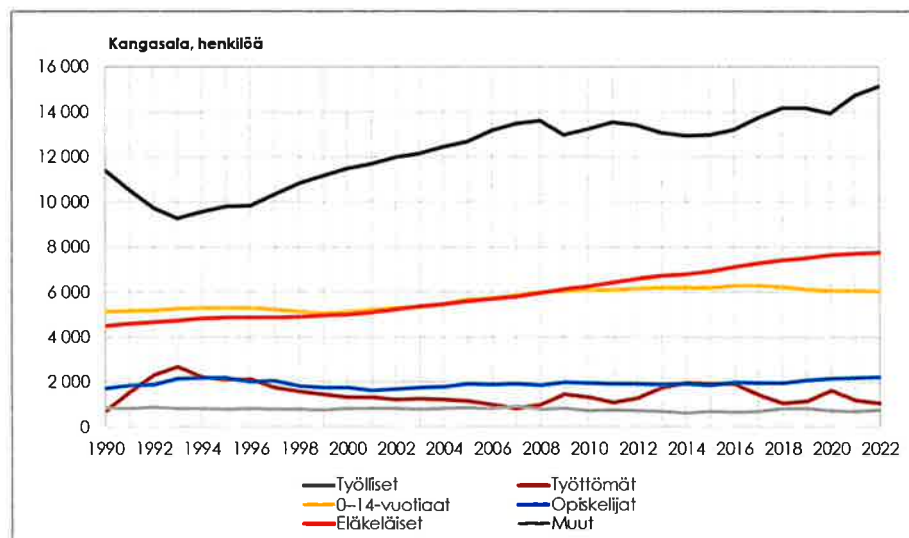
Väestömuutokset Kangasalla vuosina 2000-2022

(Talouspalvelut, lähde: vuoden 2023 tilasto 19.4.2023, Tilastokeskus)

Väestön pääasiallinen toiminta

Väestön pääasiallinen toiminta vuosina 2000 - 2022

(Talouspalvelut 02/2024, lähde: Vuoden 2023 tilasto 19.4.2023, Tilastokeskus)

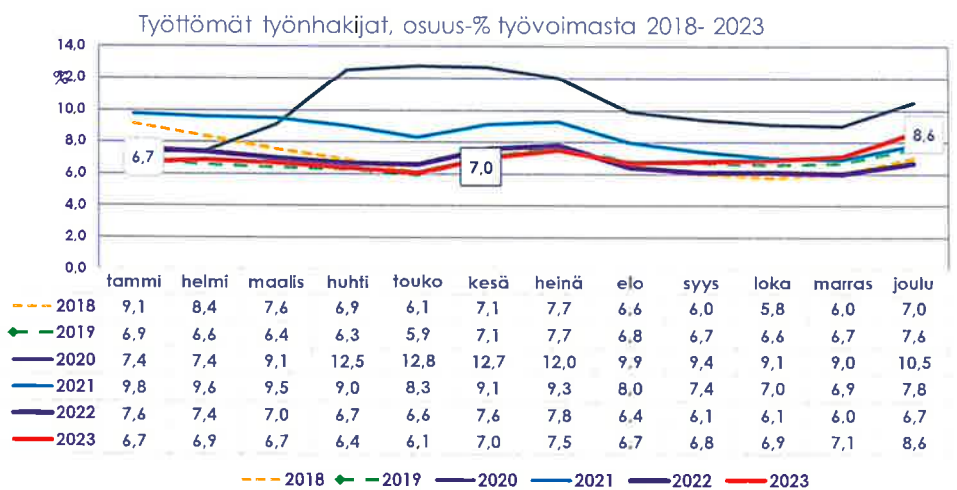
Työllisyys

Yleinen talouden taantuma näkyi työttömyyden kasvuna vuoden 2023 aikana. Työttömyys nousi kaikissa ikäryhmissä ja lisääntyi lähes kaikissa ammattiryhmissä. Myös pitkäaikaistyöttömyys kasvoi. Kaikki maakunnat huomioiden työttömyyden kasvu oli voimakkainta Pirkanmaalla ja koko maassa miesten työttömyys kasvoi enemmän kuin naisten.

Joulukuussa 2023 Kangasalan työttömyysaste oli 8,6 % kun se vielä vuotta aikaisemmin joulukuussa 2022 oli 6,7 %. Julkisesti avoimeksi ilmoitettujen työpaikkojen määrä väheni merkittävästi. Joulukuussa 2023 te-palveluissa ilmoitettiin avoimeksi Kangasalla enää 104 työpaikkaa, kun vuotta aikaisemmin joulukuussa 2022 niitä oli 316.

Yleisestä työpaikkojen vähenemisestä huolimatta osa työnantajista koki samaan vaikeuksia löytää toivomansa kaltaista uutta työvoimaa. Voidaankin todeta, että vapaana olevan työvoiman nykyinen osaaminen ei täysin vastaa julkisesti tarjolla olevien avoimien työtehtävien laatuvaatimusten kanssa.

Työttömät työnhakijat, osuus-% työvoimasta 2017-2023

(Talouspalvelut 02/2024, lähde: Pirkanmaan Ely-keskus)

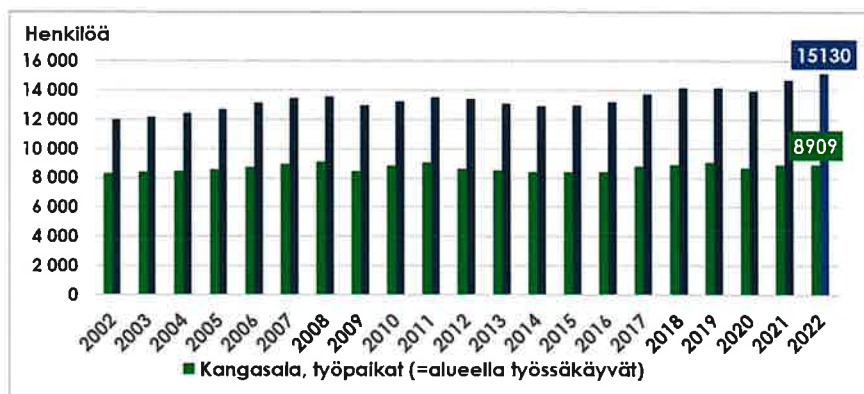
Työllistämistoimet

Kangasala jatkoi 1.3.2021 alkanutta työllisyyden edistämisen kuntakokeilua yhdessä muiden Pirkanmaan kuntien (pl. Kuhmoinen) kanssa. Kuntakokeilua jatketaan vuoden 2024 loppuun asti, jonka jälkeen vuoden 2025 alussa vastuu julkista te-palveluista siirtyy valtiolta kuntien järjestettäväksi. Kokeilussa kaupungin työllisyyspalvelut järjesti lakisääteiset te-palvelut kaikille työttömille työnhakijoille pl. kantaväestöön kuuluvat yli 30 v. ansiopäivärahaa saavat työttömät.

Kokeilussa työttömille tarjottiin aktiivisesti työtä sekä heidän työmarkkinatilanteisiin sopivia työllistymistä edistäviä palveluja kuten palkkatuettua työtä, työkokeiluja, koulutusta, valmennuspalvelua ja kuntouttavaa työtoimintaa. Viimeksi mainittu lakisäätäinen palvelu siirtyi 1.1.2023 uuden Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestettäväksi. Sen osalta työttömien palveluun pääsy Kangasalla hankaloitui hyvinvointialueen resurssihaasteiden takia. Tilanne oli pääosin vastaava muissa kunnissa.

Työttömien lisäksi Kangasalla työllisyyspalveluissa jatkettiin kunnan ja alueen työnantajien eli erityisesti yritysten palvelua auttamalla niitä löytämään itselleen joustavasti uutta työvoimaa. Työllisyyspalveluiden toteuttamien työnantajakäyntien kohdentamisessa hyödynnettiin Business Kangasala Oy:n tekemää aikaisempaa aktiivista yritysysteistyötä.

Työpaikat ja työllisyys vuosina 2002 – 2022

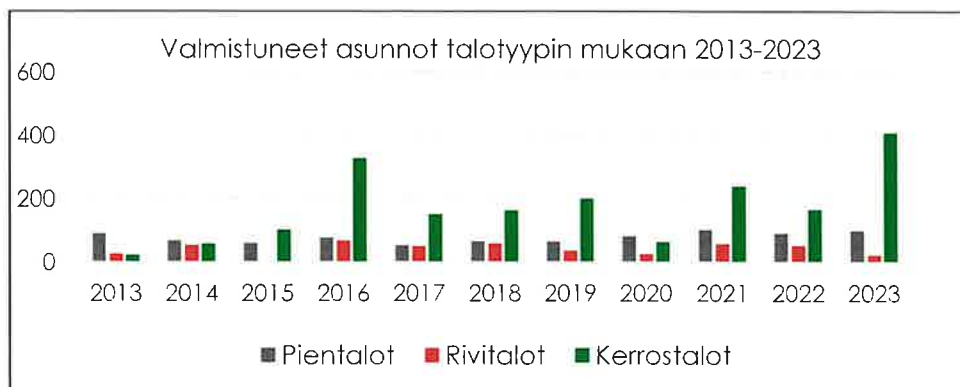

(Lähde: Tilastokeskus/seutunet, 14.2.2024)

Asuntorakentaminen

Asuntorakentaminen lisääntyi merkittävästi vuodesta 2022. Vuonna 2023 Kangasalle valmistui 528 kappaletta asuntoja, mikä on 149 asuntoa enemmän kuin vuonna 2022. Lähes 77 % uusista asunnoista oli kerrostaloasuntoja. Pientaloihin sijoittui 19 % asunnoista ja rivitaloasuntoja oli 4 % kaikista asunnoista. Kerrostaloasuntojen määrä lähes kaksinkertaistui edellisvuodesta ja oli 407 asuntoa. Omakotitaloja valmistui 81, kymmenkunta taloa enemmän kuin vuotta aiemmin. Paritaloasuntojen määrä säilyi ennallaan ja rivitaloasuntoja 22 asuntoa, alle puolet verrattuna edelliseen vuoteen. Valmistuneiden asuntojen kokonaismäärä ja valmistuneiden kerrostaloasuntojen määrä ovat kautta aikain suurimmat valmistuneiden asuntojen määrät yhden vuoden aikana. Rakentaminen painottui voimakkaasti nauhataajaman länsiosaan Lamminrahkaan ja Vatialaan. Lamminrahkaan valmistui yhteensä 233 asuntoa kerrostaloihin, rivitaloihin sekä omakoti- tai kaupunkipientaloihin. Vatialaan valmistui 162 asuntoa. Seuraavaksi eniten asuntoja valmistui keskustaan 77 kpl, Suoramalle 11 kpl, Pikonlinnaan 9 kpl ja Huutijärvelle 7 kpl.

Valmistuneet asunnot talotyypeittäin vuosina 2013-2023

2.2.2 Julkisen talouden näkymät

Vaikka kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvotiedot vuodelta 2023 jäivät hieman odotuksista, kokonaisuutena kuntatalouden tunnuslukuja voidaan pitää vahvoina. Kuntatalous saavutti viiden vuoden tauon jälkeen tasapainon, kun investoinnit huomioiva rahoitusjäämä nousi 200 miljoonan euron ylijäämään. Sitä aikaisemmin kuntatalous oli tasapainossa vuonna 2006. Myös tilikauden tulos nousi poikkeuksellisen vahvalle tasolle: 1,8 miljardiin euroon kuntatalouden tilaa arvioivan Kuntaliiton tilinpäätösanalyysin perusteella.

Kuntien vahva tilikauden tulos ohjautuu siis nopeasti kasvaneiden investointien rahoittamiseen. Kunnat käyttivät ylijäämäänsä myös lainakannan vähentämiseen alustavan arvion mukaan yhteensä 300 miljoonalla eurolla. Kuntien lainakanta on pienentynyt jo toista vuotta peräkkäin.

Ilman poikkeuseriä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut huomattavan alijäämäinen

Kuntien kokonaisuutena vahvassa tilinpäätösvuodessa on huomioitavaa, että vahvat tunnusluvut saavutettiin sote-uudistukseen liittyneiden kertaluonteisten poikkeuserien avulla. Ilman niitä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut viime vuonna 1,9 miljardia euroa heikompi. Poikkeuserien taustalla vaikuttivat muun muassa vuodelta 2022 vuodelle 2023 siirtyneet 1,4 miljardin euron suuruiseksi arvioitavat verotilitykset eli niin sanottu sote-uudistuksen verohäntä.

Hyviä tilinpäätöstuloksia kuitenkin varjostaa, että ilman poikkeuserien tuntuvaa apua kuntatalouden tila olisi ollut raskaasti alijäämäinen ja lähennellyt kuntatalouden vaikeimpia vuosia kiky-sopimuksen loppupuolella vuonna 2018. Kuntatalouden näkymät synkkenevät merkittävästi lähitulevaisuudessa, kun sote-uudistuksen taloutta vahvistavat poikkeuserät poistuvat.

Kuntien talouden rahavirrat muuttuivat vuonna 2023 voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu, niitä vastaavat nettokustannukset sekä niitä vastaavat verotulot, investointivastuu ja osa lainakannasta siirtyivät hyvinvointialueille.

Kuntaliiton arvion mukaan verohäntä yltää jopa 1,4 miljardiin euroon vuonna 2023. Kunnille maksettiin ennakollisen sote-siirtolaskelman mukaan myös noin 500 miljoonaa euroa liikaa valtionosuuksia, jotka on määrä periä takaisin valtiolle lähivuosina.

Tuloeriä kokonaisuutena tarkastellessa euromääräisesti suurin poikkeuserä oli vuodelle 2023 kertyneet vanhempien verovuosien kunnallis- ja yhteisöverotulot, jotka maksuunpantiin korkeimmilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla. Nämä verotulot jäivät kertaluonteiseksi. Valtionosuuksien takaisinperintään ei ole perusteita kuntatalouden kokonaistilanne ja näkymät huomioiden.

Kuntien korkokulut kasvoivat markkinakorkoa hillitymmin

Kuntien toimintamenot supistuivat sote-muutoksen vuoksi arviolta 50–60 prosenttia, mutta verotuloissa muutos oli verohäntien vuoksi pienempi.

Rahoitusmarkkinoiden kireä tilanne heijastui kuntasektorin korkokuluihin, jotka kasvoivat noin 150 miljoonalla. Kuntien lainakannan keskimääräiset korkokulut kasvoivat kuitenkin huomattavasti markkinakorkoa hillitymmin.

Korkokulujen kasvulta on suojannut pääosin kiinteäkorkoisten lainojen käyttäminen. Noin 50 kunnalla on lisäksi korolta suojaavia korkojohdannaisia. Korkokulujen voidaan olettaa kasvavan lähivuosina, kun kiinteäkorkoisten lainojen korot tulevat tarkistettavaksi, vaikka markkinakorot ovatkin laskeneet huipputasoistaan.

Markkinakorkojen ei odoteta palaavan vuotta 2022 edeltävälle tasolle. Rahoitusmarkkinoiden tilanne kasvatti toisaalta kuntien korkotuottoja noin 100 miljoonalla.

Kuntakentän eriytyminen kiihtyy edelleen

Soten taloudelliset vaikutukset alkavat selkeytyä vähitellen, mutta tilinpäätösarviot kertovat kuntakentän taloudellisen eriytymisen jatkumisesta viime vuonna.

Tilikauden tulos oli paras yli 100 000 asukkaan ja 20 000–100 000 asukkaan kunnissa, kun taas pienemmissä kunnissa tulos oli selkeästi heikompi. Aivan pienimmissä, alle 5 000 asukkaan, kunnissa tilikauden tulos jopa heikkeni vuodesta 2022. Näin tapahtui vuoteen 2023 kohdistuneesta poikkeuksellisen suuresta verohännästä huolimatta.

Maakunnista vahvimpaan tulokseen ylsivät Uusimaa ja Lappi, kun taas heikoimpana näyttäytyy Kainuu. Yksittäisen vuoden taloutta voi maakuntatasollakin heiluttaa yhden kunnan kertaluonteinen omaisuuden myynti tai alaskirjaus. Lisäksi sote-uudistuksen jälkeen samankin maakunnan sisällä talous voi näyttäytyä dramaattisesti erilaisena.

2.2.3 Kangasalan kaupungin talous vuonna 2023

Valtuuston marraskuussa 2022 hyväksymä vuoden 2023 talousarvio oli 1,3 milj. euroa ylijäämäinen. Valtuuston hyväksymän talousarvion tuloslaskelman tulos oli -0,6 milj. euroa alijäämäinen. Tilikauden aikana talousarviomuutoksilla tehtiin muutoksia tulorahoitukseen ja toimintakuluihin. Verotuloarvioita korotettiin Kuntaliiton päivittyvän ennusteen mukaisiksi ja valtionosuudet sekä avustukset tarkistettiin maan hallituksen tekemien kuntien valtionosuuksia koskevan päätösten mukaisiksi. Tulo- ja menoarviot toimenpiteineen koottiin muutostalousarvioon. Tuloihin ja menoihin kohdistuneiden muutosten jälkeen muutostalousarvio oli vuoden 2023 lopussa yhteensä -4,8 milj. euroa alijäämäinen.

Tilikauden tulos muodostui ennakoitua paremmaksi

Kangasalan kaupungin tilikauden ennakoitua paremman tuloksen muodostumisen kannalta merkittävässä roolissa olivat vahvan verotulokertymän lisäksi myös ennakoitua pienemmät toimintakulut. Lopullinen vuoden 2023 verotus ei ole vielä tilinpäätöshetkellä valmistunut, mutta ennakkollisten tietojen mukaan verotuloja kertyi n. 0,5 milj. euroa enemmän muutettuun talousarvioon 2023 verrattuna.

Talousarvion käyttötalousosassa toimintatuotot toteutuivat lähes suunnitellusti. Toimintatuottoja kertyi yhteensä 22,4 milj. euroa eli 0,2 milj. euroa ja 0,8 prosenttia muutostalousarviossa arvioitua vähemmän.

Strategisessa johdossa toimintatuotot olivat 2,0 milj. euroa ja ne alittuivat 0,3 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden. Muissa toimintatuotoissa (maan myynti ja ostot) jäi toteutumatta 0,5 milj. euroa (toteuma 68,0 %). Muutostalousarviossa 15.5. tehtiin tekniseltä keskukselta strategiselle johdolle 0,6 milj. euron siirto, johtuen maanmyyntituottojen kirjausohjeen muutoksesta.

Strategisen johdon toimintakulut olivat 16,2 milj. euroa. Toimintakulut alittivat muutostalousarvion 2,2 milj. euroa. Toimintakulujen toteumassa oli mm. seuraavia poikkeamia muutettuun talousarvion nähden: valtiolle maksettavien verotuskustannusten osuus toteutui ennakoitua pienempänä, sosiaali- ja terveystalouden palvelujen kuluihin tehtiin oikaisuja, hyvinvointialueuudistuksen ICT-muutokuluihin varauduttiin seudullisen ohjeistuksen mukaan, mutta toteutuivat ennakoitua pienempinä. Myös työterveyspalveluiden kustannusten toteuma jäi alle talousarvion.

Sivistyskeskuksessa toimintatuotot olivat yhteensä 5,0 milj. euroa ja ylittivät muutostalousarvion 0,2 milj. eurolla. Ylityksen taustalla olivat ennakoitua paremmin toteutuneet tuet ja avustukset. Koko sivistyskeskuksen ja sivistyslautakunnan toimialaan kuuluvilla palvelualueilla tuottoarvio ylittyi sivistyskeskuksen saamista myyntituotoissa ja muissa toimintatuotoissa. Myyntituottojen osalta kotikuntakorvauksia on tullut arvioitua enemmän. Kotikuntakorvaustulot sisältävät sijoitetuista lapsista kotikunnalle saatavat tulot. Muut toimintatuotot sisältävät Pirkanmaan yhteistoiminta-alueelta laskutettuja vammaisopetuksen iltapäivätoiminnan kustannuksia. Aiemmin vastaavat tuotot ovat olleet sosiaali- ja terveystalouden palveluilta laskutettuja sisäisiä eriä.

Sivistyskeskuksen toimintakulut olivat yhteensä 62,8 milj. euroa. Toimintakulut ylittyivät sivistyskeskuksessa 1,7 milj. eurolla (toteuma 102,8 % suhteessa muutostalousarvioon). Sivistyskeskuksen toimintakulujen ylitykselle valtuusto myönsi 13.3.2023 § 22 ylitysoikeuden. Merkittävimmät euromääräiset ylitykset olivat henkilöstökuluissa ja palvelujen ostoissa.

Teknisessä keskuksessa toimintatuotot olivat 6,7 milj. euroa ja toteutuivat lähes muutostalousarvion mukaisesti, toteumaprosentti 99,5 %.

Teknisen keskuksen ulkoisten toimintakulujen toteuma oli 27,3 milj. euroa, joka oli 3,5 milj. euroa muutostalousarviossa ennakoitua vähemmän. Toimintakulujen arvioitua vähäisempi kertymä johtui

useista tekijöistä. Merkittävimpiä syitä olivat vuokratulujen alittuminen 1,4 milj. eurolla, koska väistötiloja ei ollut tarpeen vuokrata aiemman arvion mukaisesti. Sähkö- ja lämmityskuluja toteutui 0,9 milj. euroa vähemmän ennakoidusta. Sähkön hinnannousu ei realisoitunut aiempien ennusteiden mukaisesti ja lisäksi toteutettiin onnistuneesti sähkön kulutuksen säästötoimenpiteitä. Lisäksi henkilöstökuluista säästyi 0,7 milj. euroa. Useita vakansseja jätettiin täyttämättä sekä joidenkin vakanssien täyttämistä viivytettiin.

Koko kaupungin tasolla tarkasteltuna toimintakulut olivat -112,1 milj. euroa ja alittuivat 3,8 milj. euroa valtuuston hyväksymään muutostalousarvioon nähden.

Toimintakate (=toimintatuotot - toimintakulut) oli -89,6 milj. euroa eli 3,7 milj. euroa parempi kuin muutostalousarviossa.

Vuosikate oli 20,0 milj. euroa eli 7,9 milj. euroa enemmän kuin muutetussa talousarviossa. Verotulot olivat 84,1 milj. euroa, joka oli 0,5 milj. euroa enemmän verrattuna muutostalousarvioon 2023. Valtionosuuksia kertyi 23,5 milj. euroa, joka on 1,3 milj. euroa enemmän kuin muutetussa talousarviossa 2023.

Tuloslaskelma osoittaa tilikauden tulokseksi 3,1 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä on 5,8 milj. euroa (5 762 251 euroa).

Tilikauden tuloksen taustaa

Tilikauden tulos ja tilikauden ylijäämä muodostui ennakoitua merkittävästi paremmaksi johtuen useasta tekijästä.

Tilikauden tuloksen osalta merkittäviä tekijöitä olivat kaupunkitasoisesti: toimintakulujen alittuminen ja verotulojen vahva kehitys, sijoitussalkun positiivinen muutos, ennakoitua pienemmät poistot sekä valtionosuuspäätöstä parempi valtionosuusrahoituksen toteuma. Hyvän tuloksen takana on monta onnistumista. Muutostalousarvioon verrattuna toimintatulot jäivät hieman jälkeen ennakoidusta ja henkilöstökustannukset myös ylittyivät.

Tilikauden ylijäämäisyyteen vaikuttaa myös tilinpäätössiirrot. Tilinpäätössiirroissa varausten muutos johtuen Lamminrahkan koulurakennuksen ja alueen infran valmistumisesta olivat euromääräisesti merkittäviä.

Rahoituslaskelmassa toiminnan ja investointien rahavirta oli -23,6 milj. euroa. Vuosikate oli 20,0 milj. euroa. Vuosikate oli 5,5 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2022. Tulorahoituksen korjauserissä toiminnan rahavirrasta oikaistaan investointien rahavirrassa esitettävät pysyvien vastaavien luovutusvoitot ja -tappiot, joita kertyi yhteensä 2,2 milj. euroa. Rahoituksen rahavirta toteutui kuluneella tilikaudella 18,7 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja otettiin 40 milj. euroa vuonna 2023 ja pitkäaikaisia lainoja lyhen-

nettiin 14,9 milj. euroa, joten lainakannan muutos oli 25,1 milj. euroa. Kaupungin vuoden 2023 rahavarojen muutos toteutui -4,9 milj. euroa negatiivisena, kun edellisenä tilikautena rahavarojen muutos oli 8,0 milj. euroa positiivinen.

Taseen loppusumma on tilinpäätöshetkellä 310,7 milj. euroa, joka on 9,3 milj. euroa enemmän kuin edellisen vuoden lopussa.

Taseen vastaavaa -puolen merkittävin omaisuuserä oli pysyviin vastaaviin kuuluva aineelliset hyödykkeet, jotka olivat 227,5 milj. euroa ja 73,2 prosenttia taseen loppusummasta. Aineellisten hyödykkeiden arvo nousi 26,1 milj. euroa edellisestä tilipäätöksestä. Sijoitusomaisuus oli 23,7 milj. euroa, jossa osakkeissa ja osuuksissa vähennystä 8,5 milj. euroa edellisestä vuodesta.

Taseen vastattavien merkittävin erä on oma pääoma, joka oli 141,7 milj. euroa ja 45,6 prosenttia taseen loppusummasta. Oma pääoma sisältää edellisten vuosien tilikausien ylijäämiä yhteensä 72,7 milj. euroa sekä tilikauden 2023 ylijäämän 5,8 milj. euroa. Vastattavien pääomista toimeksiantojen pääomat ovat 3,3 milj. euroa. Pitkäaikainen vieras pääoma on 113,6 milj. euroa, jossa lisäystä 24,7 milj. euroa verrattuna vuoteen 2022. Lainakanta asukasta kohden laskettuna on 3 334 euroa (2 623 euroa/asukas v. 2022).

Konsernin tuloslaskelma osoittaa tilikauden tulokseksi **3 785 044 euroa** ja tilikauden ylijäämä on **3 616 930 euroa**.

Konsernitaseen loppusumma on 363 807 798 euroa ja 39,3 milj. euroa edellistä vuotta pienempi. Konsernin kokonaislainakanta on 156,8 milj. euroa ja 4 684 euroa asukasta kohden. Lisäksi konsernin vuokravastuut ovat 9,0 milj. euroa ja 271 euroa asukasta kohden.

Sijoitusvarallisuus vuosina 2019-2023

Vuonna 2023 sijoitussalkun (päärahaston) markkina-arvon muutos oli +2,8 milj. euroa.

31.12.2019	30,86 milj. euroa
31.12.2020	31,79 milj. euroa
31.12.2021	29,94 milj. euroa
31.12.2022	26,5 milj. euroa
31.12.2023	29,3 milj. euroa

2.2.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Vuosi 2023 oli ensimmäinen toimintavuosi sosiaali- ja terveystalouden Pirkanmaan hyvinvointialueelle siirtymisen jälkeen. Uuden Soten jälkeisen toimintaympäristön lisäksi Kangasalan kaupungin toiminnassa ei tapahtunut muita merkittäviä rakenteellisia muutoksia vuoden 2023 aikana. Kaupungin toimintaan ja talouteen vaikutti kuitenkin loppuvuotta kohden tarkentuneet tiedot talouden heikkenemisestä, etenkin tulo- ja menotulojen osalta sekä tuloihin ja menoihin kohdistuneet talousarviomuutokset.

Muiden toimintatuottojen toteuma oli 6,7 milj. euroa (94,7 %MTA). Muiden toimintatuottojen alittuminen johtui pääosin maanmyyntitulojen alittumisesta. Ennakoitua vähäisempään maanmyyntitulojen toteumaan vaikutti kysynnän vähentyminen johtuen erityisesti rahoitusmarkkinoiden kiristymisestä ja yleisen taloustilanteen heikkenemisestä.

Toimintatuottojen ja -kuluja toteuma (kokonaisuus vrt. muutostalousarvio)

Tuki ja avustuksia kertyi 2,2 milj. euroa, joka oli 0,2 milj. euroa vähemmän verrattuna muutostalousarvioon (91,9 %/MTA).

Vuoden 2023 tilinpäätös toteutui kokonaisuudessaan merkittävästi arvioitua paremmin. Tulorahoitus (130,0 milj. euroa) kasvoi muutostalousarvioon (128,3 milj. euroa) verrattuna 1,7 milj. euroa ja 1,3 prosenttia. Verotuloja kertyi 0,5 milj. euroa budjetoitua enemmän, toteuma oli 100,6 %. Valtionosuuksia tuli 1,3 milj. euroa budjetoitua enemmän.

2.2.5 Kaupungin henkilöstö

Kaupungin henkilöstömäärä 31.12.2023 oli 1271. Henkilöstömäärän vähentyminen johtuu sosiaali- ja terveyskeskuksen ja sote tukipalvelujen henkilöstön sekä työpajaohjaajien, koulukuraattoreiden ja -psykologien siirtymisestä 1.1.2023 alkaen Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Em. henkilöstön kokonaisluvusta on vähennetty pitkät palkattomat poissaolot (vuorotteluvapaa, opintovapaa, kokonaan palkattomaksi mennyt pitkä sairausloma, raskausvapaa ja hoitovapaa sekä toisen tehtävän hoito samassa julkisyhteisössä). Luvussa on mukana mm. oppisopimussuhteiset sekä työllistämistoimenpiteissä mukana olevat, jotka ovat palkanmaksun piirissä. Voimassa olevia palvelussuhteita 31.12.2023 oli 1363 henkilöllä.

Vakituisia työntekijöitä oli 1112, joista naisia oli 1077 ja miehiä 286. Määräaikaisia ja sijaisia oli vuoden lopussa yhteensä 228. Henkilöstön keski-ikä oli 45,6 vuotta. Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 64,5 vuotta.

Kokonaistyöaika henkilötötyövuosiksi muutettuna oli 1231 (HTV 2, Populus). Hyvinvointialuemuutoksen vuoksi luku ei ole vertailukelpoinen edellisvuoteen.

Teoreettisesta vuosityöajasta laskettu sairauspoissaoloprosentti oli vuonna 2022 koko kaupungin osalta 5,51 %. Sairauspoissaoloprosentti laski vuoden aikana 1,1 prosenttiyksikköä.

Henkilöstökulut vuonna 2023 olivat 62,1 milj. euroa. Henkilöstökulut laskivat em. Hyvinvointialuemuutoksen vuoksi edelliseen vuoteen verrattuna n. 37,6 miljoonaa euroa.

Henkilöstökertomuksessa raportoidaan yksityiskohtaisemmin henkilöstöön liittyvistä tunnusluvuista.

Informatiiviset tunnusluvut

	2022	2023
Henkilöstön määrä,		
-voimassa oleva palvelussuhde	2227	1363
-palkanmaksun piirissä	2078	1271
Vakituiset työntekijät	1778	1112
Keski-ikä	46	45,6
HTV 1 (Populus kaikki palveluksessaolopäivät kalenteripäivinä)	2146	1310
HTV 2 (Populus palkalliset palveluksessaolopäivät kalenteripäivinä)	2005	1231
Sairauspoissaoloprosentti (Populus)	6,61	5,51
Henkilöstökustannukset	99 743 446	62 137 437

2.2.6 Ympäristötekijät

Kangasala osallistui Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen Virta2-hankkeeseen vuonna 2023. Hankkeen puitteissa jatkettiin taimenen mäti-istutuksia ja sähkökoekalastuksia Sahalahden Myllyjoaan ja Saappaanpohjanojaan. Kuhmalahden Rapuojalla toteutettiin sähkökoekalastuksen lisäksi talkookunnostustapahtuma.

Energiatehokkuus- ja ilmastotyötä on koordinoanut poikkihallinnollinen energiatehokkuustyöryhmä. Työn pohjana ovat kaupunkistrategia, energiatehokkuussopimus vuosille 2017–25 sekä ilmasto- ja energiatehokkuustyön tiekartta "Kohti hiilineutraalia Kangasalaa 2030", joka päivitettiin laaja-alaisena yhteistyönä vuonna 2023. Ilmastomuutoksen torjunnan lisäksi sopeutumistoimien toteuttaminen on tärkeä osa Kangasalan kaupungin ilmastotyötä. Kaupunkiseudulla osallistuttiin seutustrategian valmisteluun. Ilmastotyöstä raportoidaan vuosittain.

Kaupungin suora energiankulutus oli vuonna 2022 noin 35 GWh, josta noin puolet sähköä ja puolet lämpöä. Luku on hieman pienempi kuin edellisenä vuonna, syynä olivat loppuvuodesta toteutetut energiakriisiin liittyvät säästötoimet sekä suhteellisen lauha vuosi. Kaupungin hankkimasta sähköstä päästötöntä on 100 %. Lämpöenergian päästöt laskivat hieman.

Vesilaitoksen osalta energiatehokkuustoimenpiteitä olivat mm. vesijohtoverkoston pumppausmäärien (vuotojen) vähentäminen, aurinkovoimalaitoksen energiatuotannon käynnistyminen 15.4.2022 Raikun vedenottamolle ja verkostojen muut ylläpitopitotyöt. Vuoden 2023 aikana aurinkovoimala tuotti sähköenergiaa noin 36,6 MWh:a. Määrä vastasi noin 7 %:n osuutta Raikun vedenottamon energian kulutuksesta.

2.2.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Kaupunginhallituksen tietoon ei ole tullut korruptioon, lahjontaan eikä ihmisoikeuksien rikkomiseen liittyviä asioita.

2.2.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Suomen kuntien, myös Kangasalan kaupungin, tulevaan kehitykseen vaikuttavat olennaisesti muutokset toimintaympäristössä. Toimintaympäristöön vaikuttavat mm. turvallisuuspoliittinen tilanne, työllisyys, työvoiman saatavuus, väestön ikääntyminen ja yleinen taloudellinen tilanne. Arviot julkisen talouden kehityksestä sekä velkaantumisesta ovat muuttuneet alkuvuoden 2024 aikana aiempaa negatiivisemmiksi.

Sote-uudistuksen johdosta Kangasalan kaupungin tulopohja on heikentynyt suhteessa pysyviin menoihin, vaikka kaupunki kasvaa edelleen voimakkaasti. Julkisen rahoituksen rakennetta ja kuntien sekä hyvinvointialueiden valtionosuusjärjestelmää tullaan uudistamaan lähivuosina. Kasvukeskukset, kuten Kangasalan kaupunki, ovat Suomen väestönkasvun, elinvoiman ja taloudellisen kasvun moottoreita. Kasvukeskusten tulee jatkaa vaikuttamista ja edunvalvontaa, jotta kasvavan väestön sekä yritys- ja yhteisötoiminnan edellytykset pystytään turvaamaan vaikeassa taloudellisessa tilanteessa myös lähivuosina.

Sote-uudistuksen jälkeen seuraava merkittävä hallinnon uudistus on TE-palvelujen uudistus. Eduskunta hyväksyi lakiesityksen TE-palvelujen uudistuksesta 1.3.2023, ja palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025. Viisitoista pirkanmaalaista kuntaa (ml. Kangasalan kaupunki) jatkaa vuonna 2024 yhteisen Tampere vastuukuntana -mallin mukaisen työllisyysalueen valmistelua.

Kangasalan kaupungin vuosien 2024–2026 taloussuunnitelma on alijäämäinen. Ennakoitua paremmin toteutuneen vuoden 2023 tilinpäätöksen ylijäämä 5,8 milj. euroa kasvattaa kaupungin taseessa olevan tilikausien kumulatiivisen ylijäämän tilinpäätössiirtojen jälkeen 78,5 milj. euroon.

Taseessa oleva ylijäämä antaa puskuria ja liikkumavaraa yksittäisten alijäämäisten tilivuosien varalle. Tavoitteena tulee kuitenkin olla, että taloussuunnitelma saadaan tasapainoon seuraavien kolmen vuoden kuluessa talous- ja tuottavuusohjelman toimenpitein. Vuosikatteen tulee olla riittävällä tasolla suhteessa investointeihin. Kangasalan kaupungin haasteina ovat lähivuosien suuret investoinnit, joita ovat Lamminrahkan, Saarenmaan ja keskustan rakentaminen. Kaupungin palvelutoiminnan tehokkuuteen, tuottavuuden kehittymiseen ja talouden hallintaan koko organisaatiossa tulee kiinnittää erityistä huomiota.

2.2.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kuntatalous on ollut ulkopuolelta tulleiden muutostekijöiden koettelema jo useamman vuoden ajan. Käytännössä viimeisin tavanomainen toimintavuosi on ollut vuosi 2019.

Kuntatalouden vakaus on sitä helpompi säilyttää, mitä aiemmin tiedot uudistuksista ja lakimuutoksista sekä niiden vaikutuksista kuntien menoihin ja tuloihin ovat käytettävissä. Vuoden 2023 alusta toteutettu hyvinvointialueuudistus on Suomen historian suurin kuntakenttää ja julkista hallintoa koskenut hallinnollinen uudistus. Hyvinvointialueuudistuksesta johtuen julkisen sektorin rahoitusjärjestelmään kohdistuu ennen näkemätön uudistamisaine. Rahoitusjärjestelmää tullaankin uudistamaan lähivuosina. Erilaiset hallinnolliset uudistukset ovat kuitenkin toinen toisensa perään heikentäneet kuntatalouden ennakoitavuutta ja lisänneet epävarmuutta erityisesti verorahoituksen ja valtionosuuksien arvioinnissa. Erityisesti talousarvion kehyksen valmisteluajankohdan valtionosuusennusteiden luotettavuuden tulisi palautua sote-uudistusta edeltävälle tasolle.

Kangasalan taloutta joudutaan tasapainottamaan useamman vuoden aikajänteellä tulevana vuosina. Tasapainottamisen tarve johtuu valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden ennakoidusta rahoitus-alijäämästä. Kaupungin talouden tasapainottaminen tullaan tekemään huolellisesti ja harkiten. Tasapainottamisessa punnitaan käyttötalouden tulojen ja menojen sekä investointien välinen suhde siten, että strategian mukaisen kasvun edellytykset pystytään turvaamaan.

Kangasalan kaupungin väestön kasvaessa myös investointiohjelmaa tullaan jatkamaan ja palveluverkon kehittämisen osalta tehdään päätöksiä vuonna 2024. Kaupunkikonserni velkaantuu ja lainojen korkokustannukset kasvavat, mutta velkaantuminen on hallittua. Korkokustannusten kasvun vaikutusta kaupungin tuloslaskelmassa hillitsee sijoitussalkun arvomuutoksen kirjanpidollinen vaikutus.

2.3 Kaupunginhallituksen selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Vastuutaho: Kaupunginhallitus

Sisäisen valvonnan on tarkoitus varmistaa, että kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kaupungin hallintosäännön 5 §:n ja 70 §:n mukaan sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja riskienhallinta ovat johtamisen apuvälineitä ja niistä vastaa kaupunginhallitus. 13 §:n mukaan kaupunginjohtaja vastaa sisäisen tarkastuksen järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta vastualueellaan. 15 §:n mukaan palvelukeskuksen johtaja johtamansa organisaation osalta vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta vastualueellaan. 15 a §:n mukaan hallintojohtaja vastaa konsernivalvonnan valmistelusta.

Valtuusto on 17.11.2014 hyväksynyt kuntalain 14 §:n mukaisesti kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Lisäksi kaupunginhallitus on hyväksynyt konsernille sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 15.5.2017 § 157. Kuntalain 123 §:n mukaan tilitarkastajien on tarkastettava, onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Selonteon tueksi on toteutettu aikaisempia vuosia laajemmalle ryhmälle eli tilivastuullisille viranhaltijoille (19), kirjallinen arviointi, jonka perusteella tehdään selkoa miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kaupungissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Arvioinnissa tuli ottaa **kantaa välillä 1...4**, kuinka oman organisaation sisäisen valvonnan osa-alueet ovat toteutuneet. (1. ei ollenkaan, 2. jonkin verran, vähän, 3. kohtuullisesti, hyvin, 4. erinomaisesti, täysin kunnossa, 5 en osaa sanoa)

A) Johtamisen ja sisäisen valvonnan järjestäminen

ka/2023

1) Ovatko nykyiset säännöt ja ohjeet riittävänä tukena ja asianmukaisia johtamisen ja hallinnon järjestämiseksi?	(3,4)
2) Tunteeko henkilöstö keskeiset ohjeet, säännöt ja menettelytavat?	(3,1)
3) Reagoiko esimies ohjeiden, sääntöjen ja menettelytapojen noudattamatta jättämiseen? (1 eos)	(3,5)
4) Ovatko tehtäväjaot ja vastuut selkeitä ja ohjeen mukaisia, toteutuuko tilivelvollisuus?	(3,7)
5) Toteuttaako johto visiota, strategiaa ja tavoitteita?	(3,5)
6) Vastaako toiminta tavoitteita, strategiaa ja visiota?	(3,5)
7) Onko visio, strategia, tavoitteet viestitetty henkilöstölle?	(3,6)
8) Ovatko palvelualueiden tavoitteet johdettu toimialan tavoitteista?	(3,9)
9) Käsittelee johto seurantatietoja ja kehittääkö se niiden perusteella toimintaa?	(3,4)
10) Ovatko toimintaa tukevat tietojärjestelmät luotettavia?	(3,1)
11) Ovatko henkilöstön rekrytoinnin, osaamisen arvioinnin ja kehittämisen periaatteet tiedossa ja ajan tasalla?	(3,5)
12) Käydäänkö kehityskeskustelut säännöllisesti?	(3,9)
13) Seurataanko henkilöstön jaksamista ja työtyytyväisyyttä systemaattisesti esim. henkilöstötilinpäätöksen yhteydessä?	(3,8)
14) Edellytetäänkö henkilöstön osallistumista osaamista lisäävään koulutukseen?	(3,4)
15) Vastataanko saatuihin palautteisiin ja huomioidaanko ne toiminnassa?	(3,2)

B) Taloudelliset tavoitteet ja niiden seuranta

- 16) Onko vastuualueiden menojen suunnittelu ja kehittymisen arviointi realistista ja säännöllistä? (3,2)
- 17) Tuodaanko mahdolliset talouden muutokset tuloissa ja menoissa viivytyksettä päätöksentekoon? (3,2)
- 18) Suunnitellaanko toimintaa koordinoitusti siten, että jo suunnitelmia laadittaessa arvioidaan toiminnan vastaavuutta tarpeisiin ja kustannusvaikuttavuutta? (3,2)
- 19) (uusi) Onko talouden vastuualueella raportointijärjestelmän SBI365 osaaminen riittävällä tasolla? (3,1)

C) Riskien hallinta

- 20) Onko kaupunkikonsernissa systemaattinen menettely, jota noudattaen kaupunkikonsernin toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan ja arvioidaan? (3 eos) (3,2)
- 21) Onko riskienkartoitus ajan tasalla ja onko se tehty riittävän kattavasti? (3,3)
- 22) Raportoidaanko riskienhallinnasta säännöllisesti johdolle? (1 eos) (3,4)
- 23) Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus? (3,1)
- 24) Ovatko toiminnan seuranta-, arviointi- ja raportointimenettelyt asianmukaiset ja riittävät? (2,9)
- 25) Ovatko toimivaltuudet tarkoituksenmukaisesti ja toiminta ohjeistettu riittävästi? (hallintosääntö, delegoinnit jne.) (3,5)
- 26) Onko ohjelmistojen pääkäyttäjätunnusten käyttö ja valvonta hallinnassa? (2 eos) (3,6)
- 27) Tietäkökö henkilöstö menettelytavat mahdollisen tietosuojaloukkauksen sattuessa? (1 eos) (3,1)

D) Informaatio ja kommunikaatio

- 28) Onko toiminta avointa ja läpinäkyvää, ovatko asiakirjat julkisia ja rekisteröityjä asianhallinta- tms. järjestelmään? (3,4)
- 29) Onko sisäinen tiedonkulku järjestetty niin, että johdolla ja henkilöstöllä on käytettävissä oikea tieto, oikeaan aikaan ja oikeassa muodossa? (3,1)
- 30) Onko ulkoisen tiedotuksen menettelytavat ja vastuuhenkilöt sovittu? (3,4)

E) Muuta: Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta sekä itsearviointi

- 31) Onko sopimustoiminnassa havaittu puutteita (esim. sopimusten tallentaminen asianhallintajärjestelmään)? (2,8)
- 32) Onko sopimusehtojen seuranta ohjeistettu ja kattavasti vastuutettu? (2 eos) (3,2)
- 33) Onko vastuualueella tehty johto- tai muiden työryhmien itsearviointeja? (1 eos) (2,8)
- 34) Onko henkilöstöllä tiedossa kaupungin ohjeistus tietosuojan noudattamisesta? (1 eos) (3,5)
- 35) Onko saavutettavuus verkkopalveluissa ja mobiilisovelluksissa ajan tasalla? (3,3)
- 36) Onko omaisuuden hankinnassa tai luovutuksessa toteutunut menetyksiä tai onko jouduttu korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen esim. hankintalain noudattamiseen liittyvissä asioissa? (ei)

Kirjallisen arvioinnin perusteella kaupunginhallitus toteaa sisäisen valvonnan tason, asteikolla 1-4) olevan hyvällä tasolla 3,3 (keskiarvo tilinpäätöksissä 2016 3,0, 2017 3,2, 2018 3,4, 2019 3,3, 2020 3,4, 2021 3,3 ja 2022 3,5). Arviointi on tehty viime vuodelta laajemmalla kohderyhmällä – kaikkien tilivastuullisten osalta. Laajennettu vastaajajoukko osoittaa

Parhaiten onnistuneeksi (3,51/4) arvioitiin edellisvuodesta poiketen osio liittyen johtamiseen ja sisäisen valvonnan järjestämiseen. Erityisesti koetaan, että palvelualueiden tavoitteet on johdettu toimialan tavoitteista ja että kehityskeskustelut käydään säännöllisesti. Myös tehtävänjaot ja vastuut ovat selkeitä ja vastaajien mielestä tilivelvollisuus toteutuu.

Menestyjiin kuuluu myös osio liittyen informaatioon ja kommunikaatioon (3,3/4). Jokaisen kysymyksen osalta vastaajat olivat kuitenkin edellistä vuotta kriittisempiä. Muun muassa sisäisen tiedonkulun järjestämistä on syytä kehittää niin, että johdolla ja henkilöstöllä on käytettävissään oikea tieto, oikeaan aikaan ja oikeassa muodossa.

Taloudellisten tavoitteiden ja niiden seurannan osuus on edelleen heikoimman arvosanan saanut osio ja keskiarvo on laskenut (3,18/4). Menojen suunnittelu tai kehittymisen arviointi ovat realistisempia kuin aiemmin. Kysymys taloudessa havaittujen muutosten tuomisesta päätöksentekoon viivytystä, sai laskevan arvosanan 3,2. Nyt uutena kysymyksenä kysyttiin vastualueen osaamista talouden raportointijärjestelmän osalta, mikä sai arvosanaksi 3,1.

Riskien hallinnan systemaattinen käsittely ja entistä vakiintuneempi raportointi ovat lisänneet sen eri osa-alueiden aikataulutusta, vastuutusta, ymmärrystä. Osion arvosanat olivat kuitenkin laskeneet laajemman vastaajajoukon myötä (3,3/4).

Eniten arvosanaansa nostanut kysymys liittyi riskien hallinnan osiossa kysymykseen ohjelmistojen pääkäyttäjätunnusten käyttöön ja valvontaan. Eniten arvosanaansa heikentäneet kysymykset olivat: 1) Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus ja 2) Ovatko toiminnan seuranta-, arviointi- ja raportointimenettelyt asianmukaiset ja riittävät. Nämä ovat havaintoja kehityskohteiksi sisäisen valvonnan osalta.

Tässä selonteossa tulee käydä myös ilmi, miten sisäinen tarkastus on järjestetty. Sisäinen tarkastus avustaa kaupungin johtoa valvontavelvollisuuden täyttämisessä. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida systemaattisilla menetelmillä sisäisen valvonnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä tukea kunnan johtavia viranhaltijoita ja toimielimiä riskienhallinnan toteuttamisessa.

Ensisijaisesti kaupunginjohtaja on teettänyt palvelukeskuksilla erilaisia sisäisen valvonnan toimeksiantoja ja selvityksiä tarpeen mukaan. Erillisiä ulkopuolisen toteuttamia sisäisen tarkastuksen toimeksiantoja ei ole ollut.

2.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

2.4.1 Tuloslaskelma TP 2023 ja sen tunnusluvut

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa. Tilikaudelle jaksetettujen tulojen riittävyys jaksetettaviin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja rahoituksen riittävyyttä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksetettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Tuloslaskelma 1 000 € ja tunnusluvut

TP2023 Tuloslaskelma 1000 €	2023	2022
Toimintatuotot	22 438	49 809
Toimintakulut	-112 075	-238 161
Toimintakate	-89 636	-188 353
Verotulot	84 057	153 192
Valtionosuudet	23 533	49 823
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	302	150
Muut rahoitustuotot	15 032	11 661
Korkokulut	-2 062	-890
Muut rahoituskulut	-11 225	-11 076
Vuosikate	20 001	14 508
Poistot ja arvonalentumiset	-16 859	-14 664
Tilikauden tulos	3 141	-157
Tilinpäätössiirrot	2 621	2 227
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 762	2 070

Tuloslaskelman tunnusluvut	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	20,0	20,91
Vuosikate/Poistot, %	119	99
Vuosikate, euroa/ asukas	597	440
Asukasmäärä (Tilastokeskus)	33 473	32 959

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

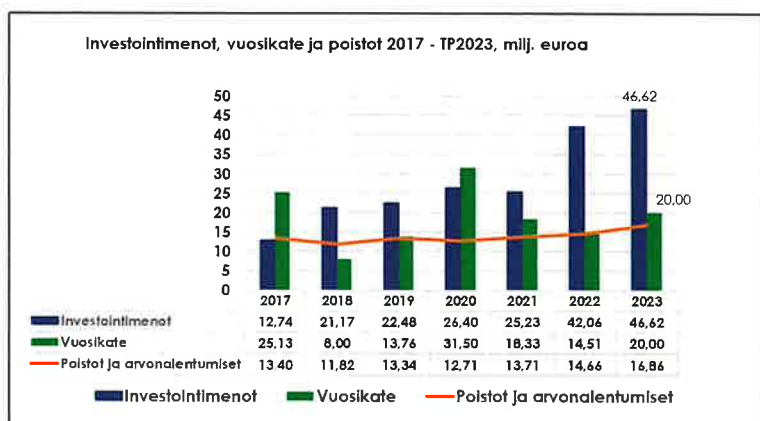
Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei kuitenkaan voida asettaa. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Vuosikatteen kehitys 2017-2023

5.3.2024

Investointimenot, vuosikate ja poistot 2017-2023

Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. (Tilastokeskus)

2.4.3 Rahoituslaskelma TP 2023 ja sen tunnusluvut

Rahoituslaskelmassa esitetään kunnan tilikaudenaikaiset rahan lähteet ja niiden käyttö. Rahoituslaskelma kuvaa kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta kunnan rahavaroihin eli sitä, miten kunnan rahavarat muuttuvat toiminnan johdosta tilikauden aikana. Tuloslaskelman ja taseen tavoin rahoituslaskelmassa esitetään ainoastaan kirjanpidon erät, jotka ovat syntyneet liiketapahtumista kunnan ja kuntaan kuulumattomien toimijoiden välillä.

Toiminnan rahavirta, tulorahoitus, kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Se kertoo siitä, kuinka paljon varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja rahoituksellisen aseman muutokseen.

Investointien rahavirta kuvaa pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeihin käytetyn ja niiden myynnistä saadun rahan vaikutusta rahavaroihin.

Rahoituksen rahavirta kuvaa niitä rahavirtoja, jotka on tarvittu varsinaisen toiminnan ja investointien rahoittamiseksi sekä rahoitusaseman muuttamiseksi tilikauden aikana.

5.3.2024

Rahoituslaskelma 1000 euroa	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	20 001	14 508
Tulorahoituksen korjauserät	-722	-757
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-46 622	-42 061
Rahoitusosuudet inv. menoihin	1 473	909
Käyttöomaisuuden myynnit (Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot)	2 249	1 141
Toiminnan ja investointien rahavirta	-23 622	-26 260
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-54	
Antolainasaamisten vähennys	9	10
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 000	40 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 859	-12 423
Muut maksuvalmiuden muutokset	-6 365	6 615
Rahoituksen rahavirta	18 731	34 252
Rahavarojen muutos	-4 891	7 992
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	48 102	52 992
Rahavarat 1.1.	52 992	45 001
	-4 891	7 992

TP Rahoituslaskelma + tunnusluvut	TP2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, 1000 €	-56 219	-32 243
Investointien tulo-rahoitus, %	44,30	35,25
Laskennallinen lainanhoitokate	1,38	1,32
Lainanhoitokate	1,30	1,16
Kassan riittävyys, pv	93,9	63,5
Asukasmäärä (Tilastokeskus)	33 473	32 959

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä (5) vuodelta

Toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä siltä osin kuin kertymä on laskettavissa. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoittoa on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulo-rahoitus, %

$= 100 \times \text{Vuositulos} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulo-rahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulo-rahoituksella.

LAINANHOITO

Laskennallinen lainanhoitokate

$= (\text{Vuositulos} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksumiin. Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

MAKSUVALMIUS

Rahavarat 31.12

= Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

Kassan riittävyys (pv)

$= 365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Kassasta maksuina käytetään kuukauden kassasta maksuja ja päiväkertoimenä 30 pv.

2.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

2.5.1 Tase ja sen tunnusluvut (1000 €)

VASTAAVAA	2023	2022
A PYSYVÄT VASTAAVAT	251 208	233 580
I Aineettomat hyödykkeet	45	114
1. Aineettomat oikeudet	33	56
2. Muut pitkävaikutteiset menot	0	58
3. Ennakkomaksut	12	0
II Aineelliset hyödykkeet	227 492	201 353
1. Maa- ja vesialueet	32 739	33 235
2. Rakennukset	111 928	75 692
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	59 651	58 130
4. Koneet ja kalusto	4 595	3 015
5. Muut aineelliset hyödykkeet	283	283
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	18 296	30 998
III Sijoitukset	23 671	32 113
1. Osakkeet ja osuudet	23 156	31 643
3. Muut lainasaamiset	0	9
4. Muut saamiset	515	461
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 070	3 618
2. Lahjoitusrahastojen varat	3 863	3 432
3. Muut toimeksiantojen varat	207	187
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	55 395	64 176
II Saamiset	7 293	11 183
Pitkäaikaiset saamiset	491	585
1. Myyntisaamiset	134	193
2. Lainasaamiset	290	325
3. Muut saamiset	68	68
Lyhytaikaiset saamiset	6 802	10 598
1. Myyntisaamiset	3 721	5 362
2. Lainasaamiset	30	30
3. Muut saamiset	1 544	2 818
4. Siirtosaamiset	1 507	2 388
III Rahoitusarvopaperit	26 957	23 747
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	249	249
4. Muut arvopaperit	26 708	23 498
IV Rahat ja pankkisaamiset	21 145	29 246
VASTAAVAA YHTEENSÄ	310 673	301 374

2.5.1 Tase ja sen tunnusluvut, 1 000 €

VASTATTAVAA	2023	2022
A OMA PÄÄOMA	141 703	139 468
I Peruspääoma	63 199	66 725
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	72 742	70 673
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	5 762	2 070
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	13 697	16 319
1. Poistoero	9 597	9 850
2. Vapaaehtoiset varaukset	4 100	6 468
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 341	2 800
1. Valtion toimeksiannot	0	61
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	2 838	2 514
3. Muut toimeksiantojen pääomat	504	225
E VIERAS PÄÄOMA	151 930	142 787
I Pitkäaikainen	113 645	88 935
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	96 348	72 665
5. Saadut ennakot	1 077	1 077
7. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	16 220	15 193
II Lyhytaikainen	38 285	53 852
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 252	13 795
5. Saadut ennakot	1 108	3 018
6. Ostovelat	10 340	19 039
7. Muut velat	1 393	2 173
8. Siirtovelat	10 191	15 828
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	310 673	301 374

TASEEN TUNNUSLUVUT:	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	50,4	52,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	115,2	54,9
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	122,86	54,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	78 505	72 742
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 345	2 207
Lainakanta 31.12., 1000 €	111 600	86 459
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 333	2 623
Lainat ja vastuut, 31.12.	129 449	93 328
Lainat ja vastuut, €/asukas	3 867	2 831
Lainasaamiset, 1000 €	0	9
Asukasmäärä (Tilastokeskus)	33 473	32 959

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuus-%

=100x (Oma pääoma+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/(Koko pääoma-Saadut ennakot)

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee suurta velkaantuneisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus-%

=100x (Vieras pääoma-Saadut ennakot) /Käyttötulot

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Suhteellinen velkaantuneisuus on koko kuntasektorilla ollut keskimäärin 30 %.

Lainakanta 31.12

= Vieras pääoma-(Saadut ennakot +Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainasaamiset 31.12

=Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

2.6 Kokonaistulot ja menot 2023

5.3.2024

Kokonaistulot -ja menot	1 -12 2023	1-12 2023
-------------------------	---------------	--------------

TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	22 438	Toimintakulut	112 075
Verotulot	84 057	-valmistus omaan käyttöön	
Valtionosuudet	23 533	Korkokulut	2 062
Korkotuotot	302	Muut rahoituskulut	11 225
Muut rahoitustuotot	15 032	Satunnaiset kulut	
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
-Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-726	Pakollisten varausten muutos	-4
		-Pakollisten varausten lis (-), väh. (+)	0
Investoinnit		-Pysyvien vastaavien hyödykkei- den luovutustappiot	4
Rahoitusosuudet investointimenoi- hin	1 473	Investoinnit	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 249	Investointimenot	46 622
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	9	Antolainasaamisten lisäykset	54
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	14 859
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Kokonaistulot yhteensä	188 365	Kokonaismenot yhteensä	186 892

Kokonaistulot ja -menot laskelmassa on koottu yhteen kaikki kunnan tulot ja menot tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Siten se kuvaa rahanlähteitä ja rahankäyttöä.

Kokonaistulojen ja -menojen erotus on täsmättävissä rahoituslaskelmaan siten, että se on muiden maksuvalmiuden muutosten ja rahavarojen muutoksen erotus.

Kokonaistulot ovat 1 474 euroa kokonaismenoja suuremmat

2.7 Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

Konsernijohto vastaa kuntalain 48 §:n mukaan kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä. Omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Toimenpiteet voivat liittyä ainakin perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräsvallan käyttöön (Kuntal 46 §).

Kangasalan kaupunkikonsernia ohjaavia asiakirjoja ovat Kangasalan kaupunkistrategia 2029, Kangasalan omistajapolitiikka, Kangasalan kaupungin konserniohje, Kangasalan kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet sekä Palkitsemisperiaatteet Kangasalan kaupunkikonsernin tytäryhtiöissä. Lisäksi yhtiöiden toimintaa ovat ohjanneet valtuuston hyväksymät tavoitteet talousarvioasiakirjassa, kaupunginhallituksen selonteko konsernivalvonnasta, tarvittaessa omistajaohjaus erillispäätöksin tai omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen. Aktiivinen tiedonvälitys tapahtuu mm. kaupunkikonsernin yhteistyöryhmässä.

2.7.1 Kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt

Kuntalain 16 a §:n mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kaupunki on kaupunkikonsernin emoyhteisö. Kaupunki tytäryhteisöineen muodostaa kaupunkikonsernin.

KANGASALAN KAUPUNKIKONSERNI			
TYTÄRYHTEISÖT		OSAKKUUS JA OMISTUSYHTEISÖT	
KOY Taloherttua	100,00	Kangasalan Jäähalli Oy	35,3
Pirkanmaan Laatusännöinti Oy	100,00	KOY Nattarin Lähipalvelukeskus	24,3
Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy	100,00	KOY Tieliikennemuseo	48,3
Kangasalan Lämpö Oy	100,00	Kuntien Hankintapalvelu KuHa Oy	20,7
Kangasalan Uimahalli Oy	100,00	Sahalahden Esikäsittelylaitos Oy	41,0
Kangasala-talo Oy	100,00	KOY Rantatarpila	35,9
KOY Kangasalan Harjunsola I	100,00		
Kangasalan Parkki Oy	100,00	KUNTAYHTYMÄT	
Business Kangasala Oy	100,00	Tampereen Kaupunkiseudun ky	8,1
KOY Kangasalan Timantti	100,00	Pirkanmaan liitto	5,5
KOY Kangasalan Säästökeskus	64,6	Valkeakosken seudun koulutus ky	0,5
KOY Vatialan Kasarminportti	59,6		

2.7.2 Kaupunkikonsernille asetetut taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2023

Kaupungin omistus- osuus -%	Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteutta- miseksi	Toteuma 31.12.2023
KOY Taloherttua 100,00 			
Yhtiö tarjoaa monipuolisia vuokra-asuntoja, asuntoja ja liike- ja toimitiloja Kangasalla.	❖ Osinko omistajalle 20 000 euroa	❖ Osinkotavoite pyritään turvaamaan tarkalla taloudenpidolla	❖ Osinkotavoite saavutettu tavoitteen mukaan
Yhtiö rakentaa vuokratasoltaan kohtuuhintaisia asuntoja.	❖ Yh-Kodeilta kaupungin saama osinkotuotto kohdennetaan avustuksena uusien rakennuskohteiden toteuttamisen rahoitukseen	❖ Toteutetaan tavoitteen mukaan	❖ Toteutunut tavoitteen mukaan (77 051 €)
Kiinteistöjä peruskorjataan, uudistetaan ja jaostetaan.	❖ Keskustan timanttikorttelin suunnittelu ja rakennuttaminen	❖ Timanttikorttelin suunnittelua edistetään tavoitteena rakentamisen aloitus 2023 loppukeväästä	❖ Timanttikorttelin suunnittelu valmistui, rahoitusasiat kesken tilikauden lopussa
	❖ Kohtuuhintaisen vuokra-asumisen lisääminen MAL-sopimuksen ja seudullisten tavoitteiden mukaisesti	❖ Teemme aktiivisesti töitä kaavoituksen kanssa tulevasta kiinteistökehityskohdeista sekä kartoitamme tonttipuolen kanssa uusia mahdollisia rakennuspaikkoja	❖ Kaksi kohdetta tarvetta kaavoittaa
	❖ Kilpailukykyinen asuntotarjonta: Yhtiön tulorahoitus riittää kattamaan rahoituskulut ja vuosittaiset vuokra-asuntojen peruskorjauskulut	❖ Yhtiön taloudellinen tilanne on kohtuullinen, mutta kohdekannan taroituksenmukainen ohjaaminen on tarpeen, jotta rahoituksen riittävyys voidaan taata	❖ Yhtiö sopeuttanut asuntokantaansa myymällä 17 ja purkamalla 24 asuntoa ❖ Taloustilanne oli kohtalainen
	❖ Toiminnallinen käyttöaste 95 %	❖ Tällä hetkellä käyttöastetavoite ylitetään ja tilanne pyritään pysyttämään	❖ Toiminnallinen käyttöaste 97 %
	❖ Vuokra-asumisen tehokas markkinointi ja sähköinen asiointi	❖ Markkinointia ja asiointia on parannettu vuosina 2021-2022, nyt palveluita juurrutetaan, jotta niitä käytettäisiin aktiivisemmin	❖ Otettu käyttöön Facebook- ja Instagram -so- mealustat markkinoinnin, näkyvyyden ja viestinnän tueksi
	❖ Kehitämme houkuttelevaa ja elävää keskustaa yhdessä yrittäjien kanssa	❖ Olemme avoimia ja herkällä korvalla uusille avauksille ja huomioimme	❖ Timanttikorttelin suunnittelussa huomioitu keskustan

		elävyyttä myös Timantti-korttelin suunnittelussa	houkuttelevuustekijöitä mahdollisuuksien mukaan ❖ Vanhan keskustakohteen julkisivun istutusalue perusparannettu
	❖ Kerromme aktiivisesti ja avoimesti toiminnastamme	❖ Yleisesti saatavilla olevan vuosikertomuksen laatiminen	❖ Vuosikertomus julkaistu vuosittain

Kaupungin omistusosuus % Kehittämisisävisio	Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
Pirkanmaan Laatusännöinti Oy 100,00 %			
Laadukkaan asiakaskokemuksen tarjoava, asiakkaan kiinteistöomaisuuden arvoa kasvattava palveluorganisaatio.	❖ Osinko omistajalle 200 000 euroa	❖ Osinkotavoitteen toteutuminen pyritään järjestämään liikevaihdon kasvun, kannattavuuden ja tehokkuuden parantamisella	❖ Toteutunut
Yhtiö kehittää omistajarvoa pitkäjänteisesti siten, että yrityksen arvo kasvaa.	❖ Ydintoimintojen (isännöinti, kiinteistönhoito, siivous), tuottavuuden ja tehokkuuden parantaminen	❖ Tuottavuuden ja tehokkuuden parantaminen resurssoinnin ja järjestelmien avulla	❖ Henkilöresursseja on tehostettu uusien järjestelmien ja prosessien avulla
Yhtiö toimii markkinaehtoisesti ja tuottaa laadukkaita palveluita tuottamalla lisäarvoa asiakkailleen (isännöinti, kiinteistön ylläpitopalvelut).	❖ Kehitämme houkuttelevaa ja elävää keskustaa yhdessä yrittäjien kanssa	❖ Teemme yhteistyötä paikallisten yrittäjien kanssa. Sijaitumme Timanttikortteihin	❖ Paikallista yhteistyötä on tehty mm. rakennusliikkeiden kanssa
	❖ Kerromme aktiivisesti ja avoimesti toiminnastamme	❖ Markkinoimme palveluitamme ja pidämme asiakastilaisuuksia	❖ Palveluiden ja toiminnan näkyvyyttä on parannettu kotisivujen ja paikallisen mainonnan avulla

Kaupungin omistus- osuus -%		Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
Kehittämisvisio				
Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy 100,00 %				
Yhtiö tuottaa inhouse-yhtiönä kaupunkikonsernille laadukkaita ja kustannustehokkaita palveluita. Yhtiö kehittää ja innovoi sekä olemassa olevia että tulevia kiinteistöalan palveluiden muotoja kaupunkikonsernin tarpeisiin.	❖ Osinko omistajalle 100 000 euroa	❖ Jatkamme viime vuonna alkaneella linjalla hinnoittelun suhteen ja pyrimme tavoitteen mukaiseen osinkoon	❖ Osinkotavoite saavutettu	
	❖ Laadukkaat palvelut kaupunkikonsernille omakustannushintaan	❖ Jatkamme viime vuonna aloitettua hinnoittelun tarkistamista tavoitteen saavuttamiseksi	❖ Hintoja on tarkistettu maltillisesti	
		❖ Pyrimme tasaamaan tuototilannetta harkituilla ulkoisilla asiakkuuksilla	❖ Ulosmyyntiä oli tilikaudella lähes maksimimäärä	
	❖ Ydintoimintojen (isännöinti, kiinteistön hoito, rakennuttaminen, siivous) tuottavuuden ja tehokkuuden parantaminen	❖ Jatkamme kustannusrakenteen tasapainottamista, jotta toiminnot erikseenkin olisivat kaikki tavoitteen mukaisesti kannattavia	❖ Asiakkuuksiin haettu jatkuvasti sopivinta ja oikeahintaisinta palvelukokonaisuutta	
	❖ Vapaana olevien liike- ja toimitilojen aktiivinen markkinointi	❖ Painotamme tavoitteen osalta markkinoitavissa olevia tiloja	❖ Kaupungin omistamien liike-tilojen liikkuvuus oli vaatimatonta, vanhat asiakkuudet on pystytty säilyttämään	
	❖ Kehitämme houkuttelevaa ja elävää keskustaa yhdessä yrittäjien kanssa	❖ Olemme kuulolla uusien avauksien osalta, huomioimme teeman Timanttikorttelin osalta ja käymme dialogia yrityselämän ja kaupungin elinkeinoyhtiön kanssa kehittävässä hengessä	❖ Teema huomioitiin sekä Timanttikorttelin suunnittelun kautta että torialueen ylläpidossa	
	❖ Kerromme aktiivisesti ja avoimesti toiminnastamme	❖ Tiedotamme verkkosivuillemme myös toiminnastamme, osallistumme tarvittaessa eri tilaisuuksiin	❖ Verkkosivuilla oli pääosa tiedotteista, someviestintää tehty	

Kehittämisvisio Kaupungin omistusosuus-%	Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
Kangasalan Lämpö Oy 100,00 %			
Taloudellisesti tuotettua puhdasta energiaa luon- toa säästäen tulevaisuutta ajatellen.	❖ Osinko omistajalle 280 000 euroa	❖ Talouden suunnittelu	❖ Osinko 280 000 euroa vuo- delta 2022 on maksettu 30.5.2023.
	❖ Uusien innovatiivisten toi- mintatapojen ja yhteistyö- muotojen selvittäminen	❖ Selvitetään hukkalämmön talteenottolaitoksen ra- kentamista	❖ Yksi hukkalämmön tuot- taja vetäytyi toistaiseksi hankkeesta. Kahden kanssa jatketaan neuvot- teluja.
	❖ Lämmöntuotantotapojen monipuolistaminen	❖ Vatialan siirinaseman te- hokas ja taloudellinen käyttö	Siirinasema on toiminut suunnitellusti ja tuottanut tarvitun lämmön verkkoon
	❖ Tehokas lämmöntuotanto	❖ Parannetaan kaukoläm- mön jäähdytystä opasta- malla ja neuvomalla asi- akkaita	Kaukolämpöverkon hyöty- suhdetta saatu parannet- tua 0,1 % yksikköä verrat- tuna edelliseen vuoteen.
	❖ Mahdollisimman korkea kotimaisuusaste	❖ Käytetään kotimaisia polt- toaineita biolämpölaitok- silla	Käytetty vain kotimaisia polttoaineita biolämpölai- toksilla
	❖ Osallistuminen uusien mer- kittävien alueiden kehittä- miseen	❖ Osallistutaan Saaren- maan alueen energia- huollon suunnitteluun liike- taloudellisin periaattein	Ei konkreettista toimintaa. Saarenmaa on osayleis- kaava vaiheessa ja Hä- meenlinnan hallinto-oikeus on kumonnut osayleiskaa- van.
	❖ Kehitämme houkuttele- vaa ja elävää keskustaa yhdessä yrittäjien kanssa	❖ Mahdollistetaan viihtyisän keskustan ympärivuotista käyttöä tarjoamalla tori- alueille sulanapitoratkai- suja	Ei konkreettista toimintaa toistaiseksi
	❖ Kerromme aktiivisesti ja avoimesti toiminnas- tamme	❖ Ranta-Koiviston biolämpö- laitoksella järjestetään avointen ovien tapah- tuma	Yleinen turvallisuustilanne ja viranomaisohjeet huomioi- den avoimien ovien päivä peruttiin.

Kaupungin omistussuus-% Kehittämisvisio	Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
Kangasala-talo Oy 100,00 %			
Kangasala-talo on tunnettu, monipuolinen ja houkutteleva tapahtumapaikka sinulle	❖ Kaupungin konsernituki kulttuuri- palveluiden tuottamiseen enintään 260 000 euroa	❖ Toiminta järjestetään vastaamaan käytettävissä olevaa tukea sekä omaa liikevaihtoa	❖ Konsernituki oli 260 000 €
Yhtiö edistää Kangasalan vetovoimaa ja tapahtumatalouden kehittymistä kaupungissa.	❖ Kaupungin konsernituki museopalveluiden tuottamiseen enintään 250 000 euroa	❖ Toiminta järjestetään vastaamaan käytettävissä olevaa tukea sekä omaa liikevaihtoa	❖ Konsernituki oli 250 000 €
	❖ Kaupungin vuokratuki enintään 405 000 euroa	❖ Vuokratuki vastaa maksettavia vuokria	❖ Vuokratuki oli 405 000 €
	❖ Kangasala-talon yhteiskävijätavoite 40 000 asiakasta, josta museon tavoite 11 000 kävijää	❖ Järjestetään ympärivuotista tapahtumatoimintaa sekä elokuvaesityksiä. Taidemuseossa järjestetään kolme vaihtuvaa näyttelyä.	❖ Kävijöitä oli yhteensä noin 59 000, mukana tilastossa ravintolan asiakkaat. Museon kävijät 10 100.
	❖ Kehitämme houkuttelevaa ja elävää keskustaa yhdessä yrittäjien kanssa	❖ Yhteistyössä Yrittäjien kanssa järjestetään yrittäjämarkkinat sekä Joulunavaus. Kangasala-talon asiakkaat elävöittävät ja tuovat elinvoimaa keskustaan	❖ Yrittäjämarkkinat toteutuvat piha-alueella, samoin joulunavaus ja joulutori, joissa olimme vahvasti mukana tuotannossa. Kaikkineen 571 tapahtumaa toi elinvoimaa keskustaan.
	❖ Kerromme aktiivisesti ja avoimesti toiminnastamme	❖ Yleisesti saatavilla olevan vuosikertomuksen laatiminen	❖ Vuosikertomus julkaistiin nettisivuillamme. Tiedotimme ja markkinoimme toimintaamme aktiivisesti ja läpinäkyvästi.
		❖ Kuukausittainen uutiskirje tavoittaa tuhansia asiakkaita	❖ Kangasala-talon uutiskirje lähetetty kuukausittain. Museon uutiskirje syksystä 2023 alkaen kuukausittain.

Kaupungin omistus- osuus -% Kehittämisvisio	Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
Business Kangasala Oy 100, 00 %		BUSINESS Kangasala	
Kaupungin elinkeinopoli- tiikan ja matkailun johta- minen Elinkeino- ja matkailuoh- jelman toteuttaminen hyvässä yhteistyössä kaupungin kanssa, pai- nopistealueina uudet elinkeinoalueet	❖ Toteuttaa kaupungin kanssa tehtävän palvelu- sopimuksen tavoitteet	❖ Business Kangasala Oy tuottaa kaupungille sopi- muksen mukaisesti elin- keino- ja matkailupalvelut	❖ Yhtiö on tuottanut kau- pungille sopimuksen mu- kaiset elinkeino- ja mat- kailupalvelut. Asiakaspä- lautteen NPS (suositteluin- deksi) oli 83,2.
	❖ Ostopalvelusopimus kau- pungin kanssa yhteensä 990 000 euroa	❖ Ostosopimus 990 000 eu- roa sisältää Business Tam- pereelle maksettavan 309 283 e, Tredun yritys- koordinaattorin 23 400 e, Ensimetrin 16 000 e ja va- rauksen Kuhmoisten ja Pälkäneen kanssa yhtei- sesti palkattavan matkai- luresurssin 25 000 e.	❖ Yhtiön liikevaihto oli 1 330 802 euroa ❖ Kolmen kunnan projek- tista laskutettiin lisäksi Päl- käneeltä ja Kuhmoisilta yhteensä 50 000 e ja siitä ennakkomaksuna 23 431 e tilikaudelle 2024.
	❖ Toteuttaa elinkeino- ja matkailuohjelman tavoit- teita kaupungille	❖ Yhtiö keskittyy uusien elin- keinoalueiden markki- nointiin ja keittämiseen, matkailuun ja toimivien yritysten palveluihin, kuten työvoiman saatavuuteen.	❖ Lamminrahkaan tulivat in- fotaulu ja ulkomainokset. ❖ Yrityskäyntejä ja tapaami- sia yli 200. ❖ Lentolan kauppakarne- vaalit yhteistyössä kau- pungin ja alueen yritysten kanssa
	❖ Keskeisten uusien aluei- den elinkeinoelämän (Saarenmaa, Lammin- rahka, Tarastenjärvi) edis- täminen	❖ Yhtiö on uusinnut kotisi- vunsa ja sitä kautta yhtiö pystyy tekemään yritys- alueiden tehokkaampaa markkinointia	❖ Toteutettiin Lammin- rahkan monikanavainen mainoskampanja mainos- toimiston kanssa

Kaupungin omistus- osuus -%	Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
		❖ Yhtiö osallistuu uusien alu- eiden kehittämiseen yh- dessä teknisen keskuksen kanssa	❖ Toimitusjohtaja osallistui Lamminrahkan ja Saaren- maan ohjausryhmiin aktii- visesti
Yhtiö edistää Kangas- alan vetovoimaa ja ta- pahtumatalouden kehiti- mistä kaupungissa	❖ Tiivis yhteistyö yrittäjien, yrittäjäyhdistysten ja Busi- ness Tampere Oy:n kanssa	❖ Yhteistyö Yrittäjien ja Busi- ness Tampereen kanssa jatkuu tiiviinä ja tavoitteel- lisena	❖ Toimitusjohtaja osallistui Business Tampereen pal- velusopimuksen sisällön neuvotteluihin ja tapasi tii- viisti elinkeinojohtajia
			❖ Yhtiö teki yhteistyötä mo- lempien Yrittäjäjärjestöjen kanssa, tapahtumia mm. Kuhmalahti Pulling ja Yrit- täjänpäivän ilta.
	❖ Edistää tapahtumatalou- den ja matkailun kehitty- mistä	❖ Yhtiö varaa talousarvios- saan matkailuun ja mat- kailun kehittämiseen riittä- vät resurssit	❖ Yhtiössä aloitti uusi mat- kailuasiantuntija ❖ Toteutettiin Visitkangas- ala.fi -sivut ja uusi matkai- luesite.
		❖ Vuoden 2023 teema on ruoka ja luonto ja yhtiö suunnittelee myös uusia tapahtumia teemavuo- den mukaisesti	❖ Yhtiö toteutti Urkuleivos- kilpailun Risteilyliikennetoiminta palasi Mobilian rantaan kesäksi ❖ Matkailuun kehitettiin pyöräilyreitit Roine ja Län- gelmävesi Uusittiin laavu- ja retkei- lyesite
		❖ Matkailua kehitetään yh- dessä nimetyn Advisory Boardin johdolla	❖ Advisory Boardia ei ole saatu toimintaan
	❖ Kehitämme houkuttele- vaa ja elävää keskustaa yhdessä yrittäjien kanssa	❖ Yhtiö jatkaa yhdessä kau- pungin kanssa keskustan kehittämistä vuonna 2022	❖ Selvityksen toimenpiteitä olivat mm. tilatut uudet opasteet.

Kaupungin omistus- osuus -% Kehittämisvisio	Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
		tehdyn Swecon selvityk- sen pohjalta. ❖ Yhtiö etsii aktiivisesti uusia toimijoita keskustan alu- eelle, kun sinne vapautuu tai rakennetaan uutta lii- ketilaa	❖ Yhtiö on tarjonnut keskus- tan tiloja aktiivisesti ja kes- kustaan saatiin mm lanka- kauppa.
	❖ Kerromme aktiivisesti ja avoimesti toiminnas- tamme	❖ Yleisesti saatavilla olevan vuosikertomuksen laatimi- nen ❖ Vuoden 2023 tavoitteena on uusia Visit Kangasalan kotisivut ja hyödyntää ak- tiivisesti käytössä olevaa mediaa.	❖ Vuosikertomus julkaistu verkossa. ❖ Uudet Visitin sivut on avattu, joilla on rajapinta VisitFinlandin Datahub- palveluun ❖ Visitin fb:ssa on 8100 seu- raajaa ja Instagramissa 3010 seuraajaa.

Kaupungin omistusosuus -% Kehittämisvisio	Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
Kangasalan Uimahalli Oy 100,00 % 			
Kuohu toimii virkistyskeskukseksi, joka tuottaa monipuolisia liikuntapalveluja eri asiakasryhmille sekä edistää hyvän uimataidon saavuttamista. Kuohu on merkittävä osa asiakkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Yhtiö edistää Kangasalan vetovoimaa ja tapahtumatalouden kehittymistä kaupungissa.	❖ Kaupungin konsernitukien enintään 1 055 000 €	❖ Lippujen hintoja korotetaan kustannustason nousu ja yhtiön taloudellinen tilanne huomioiden. Uintilippujen hintojen tulee kuitenkin pysyä kohtuullisella tasolla.	❖ Uintilippujen ja tilavuokrien hintoja nostettiin maltillisesti syyskaudelle. Painotuksissa huomioitiin eri asiakasryhmät.
		❖ Yleinen kustannustason nousu mm. energiassa haastaa yhtiön tulorahoituksen riittävyyttä	❖ Yhtiön lainankorontarkistus nosti yhtiön kustannuksia. (Val 10/2023, Muutostalousarvio 90 000 euroa) ❖ Kustannukset nousivat myös sähkön, veden ja kaukolämmön sekä palveluntuottajien osalta.
	❖ Talouden hoitaminen ja tilojen hyödyntäminen siten, että uimahallin laajennuksen omarahoitusosuus on mahdollisimman suuri.	❖ Uima-altaita hyödynnetään laajasti omaan ja vakiovuorotoimijoiden ohjattuun toimintaan huomioiden kuitenkin myös muut asiakkaat	❖ Uima-altaita vuokrattiin ja käytettiin omaan ohjattuun toimintaan laajasti. ❖ Kaikkia haluttuja vuoroja ei kyetty antamaan, jotta muutkin asiakkaat tulivat huomioiduiksi.
	❖ Asiakasmäärä 200 000	❖ Asiakkaita houkutellaan halliin markkinoinnin, ohjatun toiminnan, tapahtumien ja laadukkaan palvelun avulla.	❖ Asiakkaita yli tavoitteen ollen 205 576. ❖ Markkinointia toteutettiin laajasti. Digimarkkinoinnin roolia lisättiin.
		❖ Markkinointia tehdään kohdennetusti ja tehokkaasti	❖ Markkinointia tehtiin paikallisesti ja maakunnallisesti.

Kaupungin omistusosuus -% Kehittämisvisio	Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
		❖ Digimarkkinointia kehitetään	❖ Some-markkinointiin hankittiin ulkopuolista apua, mikä lisäsi näkyvyyttä.
		❖ Asiakaspalautteen keräystä kehitetään	❖ Asiakaspalautteessa hyödynnettiin kotisivujen palautekanavaa, palautelaatikkoa sekä testiryhmäkokeilua.
			❖ Laadittiin sähköinen palautekysely.
	❖ Varautuminen pitkäjänteiseen kiinteistön ylläpitoon	❖ Kiinteistössä tehdään tarvittavat huollot ja korjaukset huomioiden pitkän tähtäimen saneeraus-suunnitelma (PTS)	❖ Toteutettiin mm. kahvila-aulatilan remontointi, salin ja kabinetin valaistuksen uusinta, liukumäen pinnoitus ja saunojen korjauksia.
		❖ Kuohun aula-kahvilatila nykyaikaistetaan (2022 - 2023)	❖ Remontti toteutui onnistuneesti keväällä 2023.
	❖ Kasvamme kestävästi, hiilineutraaliutta edistään	❖ Ekokompassi-järjestelmän rakentaminen ja käyttöönotto	❖ Ekokompassi sertifikaatti saatiin yhtiölle lokakuussa 2023.
		❖ Valaistuksen järjestyttämisen	❖ Valaisimia uusitiin led-valaisimiksi.
	❖ Kehitämme houkuttelevaa ja elävää keskustaa yhdessä yrittäjien kanssa	❖ Osallistumme kaupungin tapahtumiin yhdessä muiden toimijoiden kanssa	❖ Järjestettiin useita tapahtumia ja toiminnallisia viikkoja ja mukana mm. Kulttuuri- ja hyvinvointiviikolla ja Yrittäjien toripäivässä.
		❖ Teemme yhteistyötä yksityisten palveluntuottajien kanssa	❖ Yhteistyötä tehtiin erityisesti hyvinvointiviikolla.

Kaupungin omistusosuus -% Kehittämisvisio	Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
	❖ Kerromme aktiivisesti ja avoimesti toiminnas- tamme	❖ Yleisesti saatavilla olevan vuosikertomuksen laatimi- nen	❖ Kattava ja suppea ver- sio vuosikertomuksesta ovat kotisivuilla.
		❖ Uutiskirjeen jakelu	❖ Vuoden aikana laadit- tiin neljä uutiskirjettä.

Kaupunki omistusosuus -% Kehittämisvisio	Omistajan asettamat tavoitteet	Yhtiön toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
Kangasalan Parkki Oy 100,00 %			
Yhtiö omistaa pysäköintilaitoksen keskustassa, joka vastaa monipuolisesti pysäköintitarpeisiin.	❖ Kangasalan kaupunki maksaa yhtiölle ostopalvelusopimuksen mukaisesti enintään 500 000 euroa siitä, että yhtiö luovuttaa pysäköintipaikkoja (ei velvoitepysäköintipaikkoja) kaupunkilaisten käyttöön maksutta 3 tunnin (h) ajaksi.	❖ Ostopalvelusopimuksen mukaisten paikkojen luovuttaminen kaupunkilaisten käyttöön veloituksetta	❖ Käyttäjämäärissä kasvua oli 87% mainoskampanjan ja keskustan rakennushankkeiden ansiosta
	❖ Pysäköintilaitoksen monipuolinen hyödyntäminen	❖ Pysäköintilaitosta hyödynnetty mm. Yrittäjäpäivillä	❖ Osallistuttiin yrittäjäpäiville tarjoamalla ilmainen pysäköinti tapahtuman ajaksi kaikille
	❖ Kehitämme houkuttelevaa ja elävää keskustaa yhdessä yrittäjien kanssa	❖ Aktiivinen mukanaolo muuttuvan keskustan hankkeissa kaupungin ja yrittäjien kanssa	❖ Timanttikortteli-hankkeen yhteydessä suunniteltiin Parkin piha-alueen liikennejärjestelyiden parantamista houkuttelevuuden lisäämiseksi
	❖ Kerromme aktiivisesti ja avoimesti toiminnastamme	❖ Yhtiön tiedottamista yhteistyökumppaneille lisätty ja asiakastiedottaminen kasvaa omien nettisivujen valmistuessa	❖ Markkinointia jatkettiin printti- ja verkkomediassa. Vastattu median haastattelupyyntöihin viipymättä.

Kaupungin omistus- osuus -% Kehittämismisio	Omistajan asettamat ta- voitteet	Yhtiön toimenpiteet ta- voitteiden toteuttamiseksi	Toteuma 31.12.2023
KOY Kangasalan Harjunsola I 100,00 %			
Laaditaan kehittämismisio alueelle	❖ Selvitetään alueen kehittä- misvaihtoehdot yhteis- työssä kaavoituksen kanssa	❖ Odotetaan omistajan oh- jausta mahdollisten toimenpi- teiden käynnistämiseksi	❖ Yhtiö odotti omistajaohjetta yhtiön purkautumiseksi selvi- tystilamenettelyn kautta.
KOY Kangasalan Säästökeskus 64,60 %			
Kiinteistön ylläpito ja kehittäminen kustan- nustehokkaasti	❖ Toiminnan ylläpitäminen kiinteänä osana kulttuuri- korttelia	❖ Yhteistyötä Kangasala-ta- lon kanssa, kunnossapi- dossa keskitytty korttelin siisteyteen.	❖ Korttelin siisteyttä paran- nettu, tehostettu mm. lu- mien poisvientä viihtyvyy- den parantamiseksi
KOY Vatialan Kasar- minportti 59,60%			
Kiinteistön tilat ovat omistajien ja yritysti- lasopimuksella olevien yrittäjien käytössä. Toi- minta jatkuu ennal- laan.	❖ Kiinteistön omistusratkaisu yhteistyössä nykyisen sopi- muskumppanin kanssa ❖ Kiinteistön kunto säilytetään hyvänä	❖ Odotetaan omistajaoh- jetta omistusratkaisusta ❖ Kunnossapitoa tarken- nettu hallinnon ja kunnos- sapidon siirryttyä HKP:lle	❖ Odotettiin omistajaoh- jetta omistusratkaisusta ❖ Kunnossapitoa tarken- nettu hallinnon ja kunnos- sapidon siirryttyä HKP:lle
KOY Kangasalan Timantti 100,%	❖	❖	❖
Keskustakorttelin kehittä- minen timanttikortteli- suunnitelman mukaisesti	❖ Yhtiön jatkaa toimenpiteitä omalta osaltaan timantti- korttelin rakentamisen mah- dollistamiseksi (KH 21.6.2021 § 235)	❖ Timanttikorttelin suunnit- telua edistetty pääpiirteis- sään aikataulussa	❖ Timanttikortteli-hankkeen rahoitusratkaisua kartoit- ettiin markkinavuoropu- heluin, lainatarjouspyyntö ja takausanomus valmis- tettiin

Kaupunkikonsernin taloudelliset tavoitteet

Kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt

Kuntalain 16a §:n mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1. luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta on kuntakonsernin emoyhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin.

Vuoden 2023 tilinpäätösluvut ovat toimitusjohtajan arvioita*. Vuoden 2023 tilinpäätös päätetään kunkin yhtiön yhtiökokouksessa tai yhtiön hallituksessa.

KOY Taloherttua

KOY Taloherttua	
Perustamisvuosi	1973
Vastuuhenkilö	toimitusjohtaja Stefan Stortz
Osoite ja puh.	c/o Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy, Urheilutie 2-4, 36200 Kangasala, puh. 0400 242 794
Sähköposti	stefan.stortz@herttuankp.fi
Hallituksen puheenjohtaja	Soili Uotila-Välimäki

Osakeomistus 100 %	Osakepääoma 3 246 027 euroa
Toimiala ja toiminnan kuvaus	
Yhtiö vastaa kaupungin vuokrataloituksesta eli hoitaa asuntojen markkinoinnin, vuokrauksen, rakennuttamisen ja hallinnoinnin. Taloherttuan palvelutuotannosta huolehtii pääosin Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy.	

Talous

Kiinteistö Oy Taloherttua	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	7 549 642	7 750 000	7 822 320
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	120 418	20 000	127 651
Taseen loppusumma	37 428 769	37 500 000	36 393 886
Lainat	28 268 786	31 000 000	27 345 880
Takaukset emolta	21 129 813	25 000 000	20 109 837
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Toiminnallinen käyttöaste- %	96,6	95	97
Vaihtuvuus	18,69	17	18,7

Kiinteistö Oy Taloherttua	TP2022	TA2023	TP2023*
Omavaraisuusaste %	24,5	21	24,1
Velkaantumisaste %	250,67	350	350
Quick ratio, maksuvalmiusaste	0,84	0,28	1,18

Pirkanmaan Laatusännöinti Oy

Pirkanmaan Laatusännöinti Oy

Perustamisvuosi	2012
Vastuhenkilö	toimitusjohtaja Joni Brander
Osoite ja puh.	Urheilutie 2-4, 36200 Kangasala, puh. 03 357 5229
Sähköposti	joni.brander@pirkanmaanlaatusannointi.fi
Hallituksen puheenjohtaja	Mika Ollila

Osakeomistus 100 %

Osakepääoma 40 000 euroa

Toimiala ja toiminnan kuvaus

sännöinti, kiinteistöjen ylläpitopalvelut (huolto, siivous, tekniset palvelut), vuokraus, manageeraus

Talous

Pirkanmaan Laatusännöinti Oy	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	3 796 799	4 000 000	4 068 021
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	26 631	200 000	203 303
Taseen loppusumma	874 078	1 000 000	846 626
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Henkilöstön määrä	48	48	47
Osinko	220 176	200 000	190 872

Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy

Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy

Perustamisvuosi	2012
Vastuuhenkilö	Toimitusjohtaja Stefan Stortz
Osoite ja puh.	Urheilutie 2- 4, 36200 Kangasala, puh. 040 868 2163
Sähköposti	stefan.stortz@herttuankp.fi
Hallituksen puheenjohtaja	Pekka Lahti

Osakeomistus 100 %

Osakepääoma 10 000 euroa

Toimiala ja toiminnan kuvaus

Isännöinti ja vuokraus, rakennuttaminen ja kiinteistöjen ylläpitopalvelut (huolto, siivous, tekniset palvelut) kaupunkikonsernille (sovitut kohteet).

Talous

Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	2 357 047	2 400 000	2 572 673
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	148 843	150 000	206 059
Taseen loppusumma	1 643 024	1 600 000	1 697 147
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Henkilöstön määrä	31	32	30
Kaupunkikonsernin omistuksessa olevien kohteiden huolto- ja ylläpitopalvelut, kpl	64	65	62
Käyttökate%	7,9	5	9,6
Omavaraisuusaste%	64,0	73	67,15
Quick ratio, maksuvalmiusaste	2,3	2	2,15

Kangasalan Lämpö Oy

Kangasalan Lämpö Oy

Perustamisvuosi	1982
Vastuhenkilö	toimitusjohtaja Pekka Lehtonen
Osoite ja puh.	Kankkulantie 5, 36220 Kangasala, puh. 040 732 0041
Sähköposti	pekka.lehtonen@kangasalanlampo.fi
Hallituksen puheenjohtaja	Jari Haaparanta

Osakeomistus 100 %

Osakepääoma 100 912,76 euroa

Toimiala ja toiminnan kuvaus

Kangasalan Lämpö Oy on Kangasalan kaupungin alueella toimiva kaukolämpö- ja maakaasupalveluja tarjoava lämpöyhtiö.

Talous

Kangasalan Lämpö Oy	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	12 181 351	10 000 000	9 607 595
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	821 858	500 000	1 024 791
Taseen loppusumma	21 297 998		20 707 265
Lainat	8 275 865	7 586 211	7 586 211
Takaukset emolta	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Verkostohyötysuhde-%	91,5	>90	91,6
Kaukolämmön suunnittelemattomat keskeytykset (kpl)	0	<3	0
Uusiutuvan energian osuus kaukolämmön tuotannossa -%	71,5	>70	87,2

Kangasalan Uimahalli Oy

Kangasalan Uimahalli Oy

Perustamisvuosi	2007
Vastuuhenkilö	toimitusjohtaja Reija Kolehmainen
Osoite ja puh.	Kirkkojärventie 4 36200 Kangasala, puh. 0400 515 611
Sähköposti	reija.kolehmainen@kangasalanuimahalli.fi
Hallituksen puheenjohtaja	Miia Kinnari

Osakeomistus 100 %	Osakepääoma 750 000 euroa
Toimiala ja toiminnan kuvaus	
Uinti- ja hyvinvointipalvelujen tuottaminen kaiken ikäisille. Toiminnan strateginen perusta on kaupunkilaisille tarjottavien uimahallipalvelujen ja terveellä pohjalla olevan liiketoiminnan yhdistäminen. Yhtiö ei tavoittele voittoa, jotta palvelun hinnat pysyvät kohtuullisina.	

Talous

Kangasalan Uimahalli Oy	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	1 127 917	1 150 000	1 304 596
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	47 372	14 000	110 672
Taseen loppusumma	7 934 296	7 300 000	7 629 841
Lainat	6 464 572	6 000 000	6 049 446
Takaukset emolta	12 630 000	12 630 000	12 630 000
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Kävijämäärä	175 000	200 000	205 576
Lämmönkulutus MWh	2 055	2 200	2 173
Sähkön kulutus MWh	1 152	1 400	1 104
Veden kulutus m3	16 732	28 000	28 542
Omavaraisuusaste, %	19	19	21
Quick ratio, maksuvalmiusaste	1,0	0,9	1,0

Kangasala-talo Oy

Kangasala-talo Oy

Perustamisvuosi	2013
Vastuuhenkilö	Toimitusjohtaja Timo Kotilainen
Osoite ja puh.	Kuohunharjuntie 6, PL 31, 36200 Kangasala, puh. 040 631 6400
Sähköposti	timo.kotilainen@kangasala-talo.fi
Haillituksen puheenjohtaja	Riitta Santala-Köykkä

Osakeomistus 100 %

Osakepääoma 400 000 euroa

Toimiala ja toiminnan kuvaus

Tuottaa kulttuuripalveluina ohjelma- ja näyttelytoimintaa sekä museotoimintaa, sekä vuokraa tapahtuma- ja kokoustiloja.

Talous

Kangasala-talo Oy	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	310 572	300 000	386 381
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	-26 368	5 000	-73 023
Taseen loppusumma	678 327	555 000	659 830
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Kävijät yhteensä	45 670	40 000	59 081
Kävijät taidemuseo	9 539	11 000	10 100
Tilaisuudet salissa	131	100	128
Elokuvaesitykset	191	200	223

Business Kangasala Oy

BUSINESS
Kangasala

Business Kangasala Oy

Perustamisvuosi	2018
Vastuhenkilö	toimitusjohtaja Päivi Kuusivaara
Osoite ja puh.	Kangasalan kaupunki, Kunnantie 1, PL 50 36201 Kangasala puh. 044 430 9246
Sähköposti	paivi.kuusivaara@businesskangasala.fi
Hallituksen puheenjohtaja	Tapio Tulenheimo

Osakeomistus 100 %	Osakepääoma 100 000 euroa
---------------------------	----------------------------------

Toimiala ja toiminnan kuvaus

Yhtiön toimialana on tuottaa julkiselle sektorille elinkeinotoimen ja matkailun kehittämis- ja yrityspalveluja. Yhtiö tarjoaa ja välittää yritysten kehittämis- ja informaatiopalveluja ja osallistuu muutoinkin elinkeinoelämän yleisten edellytysten kehittämiseen.

Talous

Business Kangasala Oy	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	948 417	990 000	1 033 802
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	45 349	6 000	21 429
Tilikauden voitto/tappio	35 732	4 800	16 001
Taseen loppusumma	293 157	260 000	332 087
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Uusien Kangasalla perustettujen yritysten ja työntekijöiden lukumäärä	215/230	180/200	212/220
Työpaikkaomavaraisuusaste	62,5% (2020)	>64	58,9 (2022)
Tarjonnassa olevien tonttien lukumäärä	>10	>10	>10

M

Kangasalan Parkki Oy

Kangasalan Parkki Oy

Perustamisvuosi	1981
Vastuhenkilö	toimitusjohtaja Toni Ketolainen
Osoite ja puh.	Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy Urheilutie 2-4, 36200 Kangasala puh. 050 4522123
Sähköposti	toni.ketolainen@herttuankp.fi
Hallituksen puheenjohtaja	Timo Keskinen

Osakeomistus 100 %

Osakepääoma 400 000 euroa

Toimiala ja toiminnan kuvaus

Yhtiön toimialana on omistaa, hallita ja vuokrata kiinteistöjä, rakennuttaa, omistaa ja hallinnoida pysäköintiloja ja alueita sekä harjoittaa pysäköintiliiketoimintaa omistamissaan tai sitä varten vuokraamissaan pysäköintiloissa ja alueilla.

Talous

Kangasalan Parkki Oy	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	520 667	530 000	535 094
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	7	100	32
Taseen loppusumma	7 502 920	7 231 811	7 296 298
Lainat	6 450 000	6 150 000	6 150 000
Takaukset emolta	7 500 000	7 500 000	7 500 000
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Autopaikkojen lukumäärä	332	332	332
Sähköautojen latauspisteet	6	6	6
Alkaneet pysäköintikerrat	63 000	70 000	116 232

KOY Kangasalan Harjunsola I

KOY Kangasalan Harjunsola I	
Perustamisvuosi	1962 ja 1972
Vastuuhenkilö	sännöitsijä Toni Ketolainen
Osoite ja puh.	Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy, Urheilutie 2-4, 36200 Kangasala puh. 050 4522 123
Sähköposti	toni.ketolainen@herttuankp.fi
Hallituksen puheenjohtaja	Harri Pitkämäki

Osakeomistus 100 %	Osakepääoma 154 985 euroa
Toimiala ja toiminnan kuvaus	
Yhtiön toimialana on vuokraoikeuden nojalla hallita tonttia ja omistaa ja hallita tonteilla olevia yhtä asuin- ja kahta liikerakennusta	

Talous

KOY Kangasalan Harjunsola I	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	182 243	181 738	181 847
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	33 111	2 000	37 597
Tilikauden voitto/tappio	33 111	2 000	37 597
Taseen loppusumma	266 966	220 000	294 714
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Asuntojen käyttöaste	0	0	0
Liiketilojen käyttöaste-%	50	50	50

KOY Vatialan Kasarminportti

KOY Vatialan Kasarminportti

Perustamisvuosi	2000
Vastuuhenkilö	toimitusjohtaja Toni Ketolainen
Osoite ja p.	c/o Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy, Urheilutie 2-4, 36200 Kangasala
Sähköposti	toni.ketolainen@herttuankp.fi
Hallituksen puheenjohtaja	Harri Pitkämäki

Osakeomistus 59,6 %

Osakepääoma 49 615,44 euroa

Toimiala ja toiminnan kuvaus

Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita tonttia sekä yhtiön toimesta tontille rakennettua teollisuusrakennusta.

Talous

Kiinteistö Oy Vatialan Kasarminportti	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	90 975	103 269	103 269
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) ennen veroja	-16 549	-1 200	5 789
Tilikauden voitto/tappio	-13 360	-1 200	5 789
Taseen loppusumma	1 629 667	1 628 400	1 634 657
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Teollisuustilojen käyttöaste -%	100	100	100

KOY Kangasalan Säästökeskus

KOY Kangasalan Säästökeskus	
Perustamisvuosi	1975
Vastuuhenkilö	Toimitusjohtaja Toni Ketolainen
Osoite ja puh.	Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy, Urheilutie 2-4, p. 050-452 2123
Sähköposti	toni.ketolainen@herttuankp.fi
Hallituksen puheenjohtaja	Harri Pitkämäki

Osakeomistus 64,60 %	Osakepääoma 35 379 euroa
Toimiala ja toiminnan kuvaus	
Kiinteistöyhtiön tehtävä on hallinnoida ja ylläpitää kiinteistöä siten, että osakkeenomistajat ja vuokralaiset voivat toimia hallitsemisissaan huoneistossa itse tai vuokrata hallitsemiaan tiloja.	

Talous

KOY Kangasalan Säästökeskus	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	1 66 380	181 435	186 199
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)	40	0	17
Tilikauden voitto/tappio	40	0	17
Taseen loppusumma	1 563 560	1 560 000	1 489 936
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Tilojen käyttöaste-% (yhtiön omistamat tilat)	100	100	100
Yhtiön omavaraisuusaste %	77,3	80	81,1
Sijoitetun pääoman tuotto-%	0,27	0,4	0,61
Nettovelkaantumisaste%	18,95	18	14,3
Maksuvalmius, Quick ratio	0,78	0,9	1,38

KOY Kangasalan Timantti

KOY Kangasalan Timantti

Perustamisvuosi	1986
Vastuhenkilö	Toimitusjohtaja Toni Ketolainen
Osoite ja puh.	Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy, Urheilutie 2-4, 36200 Kangasala puh. 050 4522 123
Sähköposti	toni.ketolainen@herttuankp.fi
Hallituksen puheenjohtaja	Petri Lätti

Osakeomistus 100 %

Osakepääoma 18 980,01 euroa

Toimiala ja toiminnan kuvaus

Yhtiön toimialana on omistaa, hallita ja vuokrata kiinteistöjä sekä rakennuttaa, omistaa, vuokrata ja hallinnoida virasto, liike- ja toimitiloja. Yhtiö voi myös omistaa tilojen hallintaan oikeuttavia osakkeita tai osuuksia.

Talous

KOY Kangasalan Timantti	TP2022	TA2023	TP2023*
Liikevaihto	396	0*	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) (ennen veroja)*	3 573	0	40
Tilikauden voitto/tappio*	-4 006	-200	-674
Taseen loppusumma	850 306	1 070 000	1 569 787
Yhtiön informatiiviset tunnusluvut			
Käyttöaste	0	0	0
Velkaantumisaste, -5	-24,9	29	-25,18

Yhtiö toiminta ja talouden tunnusluvut tulevat muuttumaan tilikausien 2022-2025 aikana timanttikortteli-hankeen edetessä

*Yhtiön hankekustannukset katettu kaupungin SVOP-sijoituksella, lisäsijoituksen tarve 2024 noin 400 000 €

2.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat vuonna 2023

Business Kangasala Oy valmisteli uuden elinkeino- ja matkailuohjelman vuosille 2024-2029. Yhtiön vastuulla olevat elinkeino- ja matkailutoimi kehittyivät positiivisesti vuoden aikana. Kangasala palkittiin Pirkanmaan Yrittäjien toimesta vuoden 2023 yrittäjyys- ja elinkeinokunnaksi. Matkailun verkkosivut uusittiin ja ne liitettiin kansalliseen datahub-palveluun. Vuoden suurin tapahtuma, Yrittäjänpäivä, kokosi 140 osallistujaa Kangasala-taloon.

Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy toteutti perustehtävänsä lisäksi kolmen kiinteistön purku-urakkaa. Timanttikortteli-hankkeen suunnitteluohjaus jatkui koko vuoden. Yhtiö saavutti Ekokompassi-ympäristösertifikaatin.

KOY Kangasalan Timantti on investoinut Timanttikorttelin suunnitteluun ja korttelin valmisteleviin töihin noin 250 t€

Kiinteistö Oy Taloherttualla oli hyvä taloudellinen että toiminnallinen vuosi. Vuokrien nousu noin 7 % energia- ja rakennusmateriaalikustannusten sekä korkokulujen noususta johtuen. Käyttöaste edelleen 97 %. Yhtiö täytti 50 vuotta ja otti käyttöön some-alustat (FB ja IG) näkyvyyden ja viestinnän tueksi. Yhtiö saavutti Ekokompassi -ympäristösertifikaatin.

Kangasalan Lämpö Oy:n osalta kaasun ennätyskorkea hinta on palautunut normaalille tasolle. Kaasun saatavuus on ollut hyvä Baltic Connectorin vauriosta huolimatta. Kaasuasiakkaiden määrä on vuoden aikana edelleen vähentynyt, mutta merkittävä osa irtautuneista asiakkaista on siirtynyt kaukolämpöasiakkaisiksi. Puupolttoaineiden hinta on noussut vuoden aikana. Kaukolämmön runkoputki oli toteutuksessa välillä Lentola - Pikkola.

Kangasalan Parkki Oy:n pysäköintimäärät ovat jatkaneet kasvuaan ja vuoden aikana saavutettiin uusi ennätys alkaneiden pysäköintien kappalemäärän ollessa 116 000.

Kangasalan Uimahalli Oy:n osalta kahvila-aulatila remontoitiin ja tilassa aloitti uusi yrittäjä. Uimahallin asiakasmäärä ylitti tavoitteen ollen 205 576. Kuohussa järjestettiin monenlaisia ohjattuja ryhmiä sekä tapahtumia, uusina mm. hyvinvointiviikko, tunnelmointiviikonloppu ja senioripäivät. Yhtiön kustannukset nousivat inflaation ja lainan korontarkistuksen myötä. Yhtiölle myönnettiin Ekokompassi ympäristösertifikaatti.

Kangasala-talo Oy:n asiakasmäärät ja liikevaihto nousivat Kangasala-salissa ja taidemuseossa takaisin korona-aikaa edeltävälle tasolle. Taidemuseossa järjestettiin kolme tasokasta näyttelyä, joista vetovoimaisin oli Metsätöitä -näyttely. Saavutimme kestävän matkailun Sustainable travel Finland sertifikaatin ensimmäisenä kangasalalaisena matkailukohteena. Ravintolan suuren asiakasmäärän ja päiväelokuvanäytösten sekä kesäkinon myötä talon päivittäiskävijämäärä on noussut runsaasti. Pirkanmaan Laatusännöinti Oy:n kannattavuus on parantunut. Organisaatiota on uudistettu voimakkaasti. Muutosneuvotteluita koskeva riita-asia saatiin sovittua.

2.7.4 Arvio konserniyhtiöiden tulevasta kehityksestä

Kaupungin keskeisten tytäryhtiöiden osalta todetaan yhteisesti, että yhtiöt osallistuvat kukin taval-
laan, joko valtuuston asettaman osinkotavoitteen korottamisen kautta tai avustusten vähentämisen
kautta, talouden tasainottamiseen vuosina 2024-2026.

Business Kangasala Oy palvelee edelleen yrityksiä mm hankeneuvonnassa, rahoitusneuvonnassa ja
kriisitilanteissa. Erityinen painopistealue on yritysten sijoittumispalvelut. Yhtiö panostaa matkailumark-
kinointiin ja elinkeinoviestintään kaupunkimarkkinointia vahvistaen.

Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy:n toiminta jatkuu ennallaan. Liikevaihto saattaa hieman laskea tule-
valla tilikaudella, joten suunnitellun tuloksen tavoittelu on entistä haasteellisempaa. Ekokompassia
aletaan hyödyntämään suunnitelmallisesti. Pirhan kanssa on sopimussyhteistyötä.

Kangasalan Lämpö Oy:n myymän kaukolämmön määrän arvioidaan kasvavan vuonna 2024. Uusia
kaukolämpöasiakkaita on tullut useita Lentola - Pikkola siirtolinjan varrelta. Maakaasun myynnin las-
kun arvioidaan pysähtyneen ja lähtevän uudelleen nousuun vuonna 2024. Kaukolämmön Lentola -
Pikkola siirtolinjan investointi kasvattaa yhtiön poistoja.

Kangasalan Parkki Oy:n pysäköintimäärien kasvu tulee hidastumaan tai kääntymään lievään las-
kuun Timanttikortteli-hankkeen johdosta. Palvelusopimustuottojen ja yhtiön kulujen välinen suhde on
tasapainossa

Kangasalan Uimahalli Oy:n osalta voimakas maailmanlaajuinen inflaatio vaikuttaa yhä vuonna
2024 yhtiön kustannuksiin niin energian, palveluntuottajien maksujen kuin aineiden ja tarvikkeiden
hintojen nousuna. Kiinteistöä saneerataan ja uudistetaan mahdollisuuksien mukaan.

Kangasalan Uimahalli Oy:n talouden lähtötilanne vuoteen 2024 on kuitenkin varsin hyvä, sillä asia-
kasmäärä oli v. 2023 korkein seitsemään vuoteen. Yhtiö pyrkii säilyttämään jatkossakin palve-
luidensa tason korkealla ja pitämään sitä kautta asiakkaat tyytyväisinä.

Kangasala-talo Oy:n toiminta Kangasala-salin puolella tulee jatkumaan vahvana ja vetovoimai-
sena. Sisältöjä kehitetään asiakkaita kuunnellen ja tilaisuuksien vetovoimaisuutta korostaen. Lippu-
jen hintatasoa pidetään markkinahintaisena, mutta lipputulot eivät välttämättä enää jatkossa riitä
kattamaan esitystoiminnan kuluja kuten aikaisemmin.

Taidemuseossa on siirrytty vuosiksi 2024–25 kahden vuosittaisen näyttelyn rytmiiin. Talous tulee ole-
maan haaste, koska lipputulojen merkitys kokonaisuudessa on museolalla yleisestikin vähäinen.
Näyttelysuunnittelussa tavoitellaan vetovoimaisia näyttelyitä. Taidemuseon valtionosuus on vahvis-
tettu vuosille 2025-2027, määrän vahvistaa valtioneuvosto vuosittain. Kokoustoiminnan osuus osake-
yhtiön kokonaisuudessa on vähäinen.

KOY Kangasalan Harjunsola I valmistautuu purkautumaan selvitystilamenettelyn kautta omistajaoh-
jauksen mukaisesti.

Pirkanmaan Laatusännöinti Oy:n näkemyksen mukaan taloudellinen epävarmuus on korostanut
kilpailutuksen tarvetta edelleen kaikilla yrityksen liiketoiminta-alueilla. Toimintaa ja palveluita kehitet-
tään, jotta kestävä kehitys ja kannattavuus mahdollistuu sekä kilpailukykyistä palvelua voidaan

tuottaa. Yhtiö keskittyy strategiansa mukaisten tavoitteiden toteuttamiseen ja liikevaihdon kasvuun sekä kannattavuuteen.

Kiinteistö Oy Taloherttuan toiminta jatkuu entisellään. Suunnitelmallinen korjaustoiminta jatkuu, kehitystoiminta kaavoituksen kanssa jatkuu ja yhtiö rakennuttaa harkitsevaisesti uutta. Tavoitteena on pysyttää käyttöaste nykyiselle tasolle, mikä mahdollistaa kohtuullisen kunnossapitobudjetin vuosittain. Ekokompassia aletaan hyödyntämään suunnitelmallisesti. Pirhan kanssa on sopimusyhteistyötä.

KOY Kangasalan Säästökeskuksen osalta todetaan, että IV-huollon laajuudesta ja kustannustasosta riippuen yhtiöllä on mahdollisesti tarvetta lainarahoitukselle kuluvan tilikauden aikana.

KOY Kangasalan Timantilla on oletettavasti tarve omistajan suorittamalle pääomitukselle myös tilikaudella 2024. Kaupungin antaman takauksen myötä yhtiö saa hankkeen käynnistettyä.

KOY Vatialan Kasarminportin omistama rakennus tulee vaatimaan lähivuosina investointeja laajempien saneerausten toteuttamiseksi mm. julkisivuihin ja piha-alueisiin. Mahdollisten saneerauksien kustannusten kattaminen tapahtuisi olemassa olevien yritystilasopimusten mukaisesti

2.7.5 Kaupunginhallituksen selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Vastuutaho: Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa miten konsernivalvonta on järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Selonteon tulee pohjautua dokumentoituun tietoon.

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kaupunkikonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kuntalain 48 §:n mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä.

Hallintosäännön § 13: "Kaupunginjohtaja vastaa kaupunkikonsernin johtamisesta sekä omistajapolitiikan, konserniohjauksen ja konsernivalvonnan toteuttamisesta kuntalain tarkoittamalla tavalla."

Hallintosäännön 15 a §:n mukaan hallintojohtaja vastaa omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan valmistelusta.

Kuntalain 14 §:n mukaisesti valtuusto on päättänyt 17.11.2014 Kangasalan kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Lisäksi kaupunginhallitus on hyväksynyt kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet 15.5.2017 § 157.

Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajan on tarkastettava, onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Kaupunginhallituksen selonteon tueksi on toteutettu kaupunkikonsernin keskeisten tytäryhtiöiden toimitusjohtajille, joiden omistusosuus on 100 % tai merkittävä (Koy Taloherttua, Pirkanmaan Laatusäntöinti Oy, Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy, Kangasalan Lämpö Oy, Kangasalan Uimahalli Oy, Kangasala-talo Oy, Business Kangasala Oy, Kangasalan Parkki Oy, Koy Kangasalan Timantti, Koy Kangasalan Säästökeskus, Koy Kangasalan Harjunsola I ja Vatialan Kasarminportti), kirjallinen arviointi, jonka perusteella tehdään selkoa yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen edellyttämistä osa-alueista. Kysymykset on laadittu soveltaen yleisohjetta. Vastauksia saatiin 11.

Arvioinnissa tuli ottaa kantaa välillä 1...4, kuinka oman konsernivalvonnan osa-alueet ovat toteutuneet.

1. ei ollenkaan,
2. jonkin verran, vähän,
3. kohtuullisesti, hyvin,
4. erinomaisesti, täysin kunnossa,
- 5 en osaa sanoa

A) Toimivallan ja -vastuunjako konserniohjauksessa

1) Luovatko johtamistapa ja valvontakulttuuri perustan hyvälle hallinnolle ja edistävätkö ne tavoitteiden saavuttamista?	3,5
2) Kaupungin hallintosäännössä on määritetty tarkoituksenmukaisesti konsernijohto ja sen vastuut?	3,5
3) Ovatko kaupungin ohjeistukset olleet yhtiölle ajantasaiset ja riittävät?	3,6
4) Varmistaako ohjeistus ajantasaisen raportoinnin ja tiedottamisen?	3,7
5) Varmistaako ohjeistus konsernijohtoon riittävästi ajan tasalla pitämisen?	3,7
6) Onko tiedonkulku kumpaankin suuntiin järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla?	3,7

B) Ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä

7) Onko havaittavissa, että ohjeistusta on annettu yhtiökokouksessa/ hallituksessa käsiteltäviin asioihin liittyen?	3,3
tavoitteiden asettamista ja seuranta? (1 eos)	3,3
sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä? (1 eos)	3,4
raportointia? (1 eos)	3,6
8) Onko annettu ohjeistus ollut riittävää ja selkeää? (1 eos)	3,5
9) Onko konserniyhtiöiden hallitusten jäsenten valinnassa painotettu riittävää asiantuntemusta ja riippumattomuutta?	3,4

C) Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

10) Ovatko omistajan yhtiölle asettamat tavoitteet tarkoituksenmukaiset ja riittävät?	3,5
11) Ovatko asetetut tavoitteet toteutuneet?	3,5
12) Ovatko kiinteistöosakeyhtiöt varautuneet riittävästi tuleviin korvausinvestointeihin? Onko pts laadittu? (3 eos)	3,0

D) Toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

13) Ovatko tytäryhteisöjen raportointi investointitarpeista ja niihin varautumisesta oikeaa ja riittävää? (1 eos)	3,5
14) Ovatko tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointijärjestelmä toimivia?	3,5
15) Raportoidaanko konsernijohtolle toiminnan volyymissa tapahtuneista merkittävistä muutoksista?	3,6
16) Raportoidaanko konsernijohtolle yhtiön toimintaympäristön merkittävistä muutoksista?	3,5

17) Raportoidaanko konsernijohtolle yhtiön strategiasta ja suunnitelmista ja niiden toteutumisesta?	3,5
18) Ovatko konserniyhteisöjen hallitusten kokousten esityslistat ja pöytäkirjat toimitettu konsernijohtolle kysyttäessä (pl. salassa pidettävä aineisto)? (1 eos)	3,3

E) Riskienhallinnan järjestelmien toimivuus tytär- ja osakkuusyhtiöissä

19) Onko yhtiössä hyväksytty ja otettu käyttöön kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje?	3,5
20) Ovatko yhtiön riskienhallintakartoitukset tehty kattavasti ja ovatko ne ajan tasalla?	3,5
21) Arvioiko konserniyhtiön johto riskienhallinnan kehittyneisyyttä (systemaattisuus, riittävyys ja tehokkuus)?	3,5
22) Saako konsernijohto riittävästi ja luotettavaa tietoa konserniyhteisön riskienhallinnan riittävydestä ja tehokkuudesta?	3,5
23) Onko konsernijohtolla perusteltu käsitys konserniyhteisön keskeisistä toimintaan ja talouteen liittyvistä riskeistä ja riskienhallinnan riittävydestä?	3,5
24) Onko yhtiön hallitus toteuttanut itsearviointia?	9 kyllä
25) Onko yhtiön toimitusjohtajan kanssa käyty kehityskeskustelu?	6 kyllä
26) Onko yhtiön lähipiirin kanssa tehty liiketoimintaa (pl. emo- ja sisaryhtiöt)?	11 ei
27) Onko yhtiöönne liittyen tietoonne tullut korruptioon, lahjontaan tai ihmisoikeuksien rikkomiseen liittyviä asioita?	10 ei
28) Onko yhtiöllä systemaattiset ulkoisen tiedottamisen tiedotuskanavat ja menettelyt?	11 kyllä
31) Onko yhtiöllä systemaattiset sisäisen tiedottamisen tiedotuskanavat ja menettelyt?	11 kyllä
32) Soveltaako yhtiö toiminnassa tietosuojalain ja EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen tavoitteita? (henkilötietojen käsittely)	11 kyllä

Kaupunginhallitus toteaa, että kirjallisen arvioinnin perusteella konsernivalvonnan järjestäminen on järjestetty hyvin 3,5 (kaikkien kysymysten keskiarvo vuosina 2022, 3,5, 2021, 3,5, 2020 3,6, 2019 3,4, 2018: 3,3 ja 2017: 3,5). Parhaiten onnistuneeksi osa-alueeksi koettiin edellisvuoden tapaan toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa. Toiseksi parhaaseen kokonaisarvioon ylsi riskienhallinnan järjestelmien toimivuus.

Ensimmäisessä osion "Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa" kysymykset laskivat hiukan kautta linjan. Menettelyt ja yleisohjeet ovat jo varsin tuttuja. Toisen osion "ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhtiöissä" on säilyttänyt hyvän tasonsa (3,4/4.)

Tavoitteiden asettamiseen ja toteutumisen arviointeihin oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Varautuminen korvausinvestointeihin on pysynyt viime vuoden tapaan paremmalla tasolla.

Toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurannan osiosta tytäryhtiöt ovat aiempaa tyytymättömiä toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta- ja raportointijärjestelmään.

Osio riskienhallinnan ja järjestelmien toimivuus tytäryhtiöissä sai niin ikään edellisestä arvioinnista hieman heikentyneen arvion, mutta taso on kokonaisuudessaan erinomainen (3,5/4). Yhtiöissä on jo aiemmin hyväksytty vuonna 2017 kaupunkikonsernin ohjeistus ja sen edellyttämät menettelyt ovat vakiintuneempia.

Lopuksi yhtiöiltä kysyttiin hallitusten itsearvioinneista ja toimitusjohtajien kehityskeskusteluista. Asiaan on kiinnitetty emon toimesta erityistä huomiota ja hallituksista 9 ovat arvioineet toimintaansa, mutta toimitusjohtajien osalta kehityskeskusteluja on käyty vain kuudessa yhtiössä. Konsernin yhteinen pohja hallituksen itsearviointiin on annettu avuksi yhtiöille.

Arviota pyydettiin myös tiedoista yhtiöiden lähipiiriin kohdistuvasta liiketoiminnasta (pl. emo- tai sisäyhtiöt), mikä vaikuttaa yhtiön luotettavuuden yleiseen arviointiin. Samoin kysymys liittyen korruptioon jne. on kysymys, jolla halutaan varmistaa yhtiöiden huomion kiinnittäminen mahdollisiin riskeihin.

Samassa yhteydessä yhtiöitä on pyydetty esittämään lyhyt kuvaus heidän oman sisäisen valvontansa ja riskien hallinnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus toteaa, että vastausten perusteella kokonaistilanne on edelleen hyvällä tasolla. Parannettavaa on kirjallisen talousraportoinnin selkeydessä sekä toimitusjohtajien kehityskeskustelujen säännöllisyydessä. Yleisenä havaintona todetaan myös, että ne yhtiöt, jotka kuuluvat kuntakonsernin yhteistyöryhmään, eivät anna "ei osaa sanoa" vastauksia.

Tavoitteiden asettaminen, ohjeistus, raportointi ja yhteydenpito kokonaisuudessaan sekä sisäinen valvonta ml. riskienhallinta osa-alueena ovat vakiintuneet. Konserniohjaukseen ja tehokkaan konsernirakenteen kehittämiseen on kiinnitetty huomiota ja tehty toimenpiteitä. Mm. konsernijohto ja yhtiöiden hallitukset ja hallitusten puheenjohtajat tapaavat vuosittain valtuuston asettamien tavoitteiden täsmentämiseksi. Yhteisiä teemoja ja mallipohjia eri tarpeisiin on hyödynnetty. Koko konsernin kattavia yhteisiä tavoitteita ja haasteita on ratkottu yhdessä. Säännöllinen yhteydenpito kaupunkikonsernin yhteistyöryhmässä, Kangasalan konserniohje, Kangasalan omistajapolitiikka –asiakirja, päivitetyt palkitsemisperusteet ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje Kangasalan kuntakonsernissa -ohje ovat vakiinnuttaneet toimintatapoja.

2.7.6 Konsernin tuloslaskelma TP 2023 ja sen tunnusluvut

14.3.2024

KANGASALAN KAUPUNKI

KONSERNITULOSLASKELMA

	2023	2022
Toimintatuotot	43 709 571	134 635 056
Toimintakulut	-126 163 507	-313 405 633
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappi- osta)	20 031	143 782
Toimintakate	-82 433 906	-178 626 795
Verotulot	83 744 488	152 907 341
Valtionosuudet	23 590 261	49 879 437
Rahoitustuotot ja -kulut	855 757	-1 326 708
Korkotuotot	364 103	226 274
Muut rahoitustuotot	14 572 360	11 200 298
Korkokulut	-2 723 597	-1 421 303
Muut rahoituskulut	-11 357 109	-11 331 976
Vuosikate	25 756 601	22 833 275
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 656 045	-22 319 894
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset	-315 512	-13 050
Tilikauden tulos	3 785 044	500 331
Tilinpäätössiirrot	380	721
Tilikauden verot	-335 922	-424 774
Laskennalliset verot	155 186	-28 580
Vähemmistöosuudet	12 241	-358 687
Tilikauden ali-/ylijäämä	3 616 930	-310 989

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2023	2022
Toimintatuotot/toimintakulut %	34,6	43,0
Vuosikate/poistot %	117,2	102,2
Vuosikate €/asukas	769	693
Asukasmäärä 31.12., (Tilastokeskus)	33 473	32 959

2.7.7 Konsernin rahoituslaskelma TP 2023 ja sen tunnusluvut

19.3.2024		
Kangasalan kaupunki		
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	25 756 601	22 833 275
Tilikauden verot	-335 922	-424 774
Tulorahoituksen korjauserät	-989 518	-1 340 786
	24 431 161	21 067 715
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-49 174 953	-50 744 181
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 472 500	912 742
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 888 191	1 789 956
	-44 814 261	-48 041 482
Toiminnan ja investointien rahavirta	-20 383 100	-26 973 767
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-4 391	-69 328
Antolainasaamisten vähennykset	8 566	57 751
	4 176	-11 577
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 850 000	44 962 529
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-17 604 897	-18 055 416
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-306 685	-141 214
	22 938 417	26 765 900
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	92 849	-238 157
Vaihto-omaisuuden muutos	-12 415	118 633
Saamisten muutos	4 474 914	439 176
Korottomien velkojen muutos	-10 978 904	5 237 420
	-6 423 555	5 557 072
Rahoituksen rahavirta	16 519 038	32 311 395
Rahavarojen muutos	-3 864 063	5 337 627
Rahavarat 31.12.	60 685 041	70 874 589
Rahavarat 1.1.	64 549 103	65 536 962
Rahavarojen muutos	-3 864 063	5 337 627

19.3.2024

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2023	2022
Investointien tulorahoitus%	54,0	45,8
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä (5) vuodelta 1000 e	-68 028	-54 149
Lainanhoitokate	5,2	1,2
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	1,1
Kassan riittävyys	107,0	65,4
Asukasmäärä 31.12.	33 473	32 959

2.7.8 Kangasalan kaupungin konsernitase TP 2023 ja sen tunnusluvut

14.3.2024

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	87 394	738 415
Muut pitkävaikutteiset menot	57 989	1 034 682
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	12 205	10 312
Aineettomat hyödykkeet	157 588	1 783 409
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	34 861 419	36 360 484
Rakennukset	149 649 977	142 945 591
Kiinteät rakenteet ja laitteet	68 448 249	68 172 047
Koneet ja kalusto	5 801 891	7 188 366
Muut aineelliset hyödykkeet	1 248 049	1 366 823
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	20 150 407	37 727 069
Aineelliset hyödykkeet	280 159 992	293 760 380
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	992 863	2 772 242
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	8 084 501	8 678 525
Muut lainasaamiset	0	41 634
Muut saamiset	468 490	511 867
Sijoitukset	9 545 854	12 004 269
PYSYVÄT VASTAAVAT	289 863 435	307 548 057
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	673 245	423 628
Lahjoitusrahastojen varat	3 863 358	3 431 588
Muut toimeksiantojen varat	206 973	186 973
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 743 575	4 042 189
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	135 139	761 225
Valmiit tuotteet	1 960	2 286
Vaihto-omaisuus	137 099	763 512
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	133 714	192 514
Lainasaamiset	-360 251	101 968
Muut saamiset	95 460	88 204
Siirtosaamiset	151	43 223
Pitkäaikaiset saamiset	-130 925	431 091
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	5 027 165	12 327 123
Lainasaamiset	30 819	51 617
Laskennalliset verosaamiset	0	71
Muut saamiset	1 838 993	3 943 690
Siirtosaamiset	1 612 596	3 120 094
Lyhytaikaiset saamiset	8 509 573	19 442 596
Saamiset	8 378 648	19 873 687
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	68 229	68 229
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	391 248	551 189
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	62 654
Muut arvopaperit	26 707 652	23 673 858
Rahoitusarvopaperit	27 167 129	24 355 930
Rahat ja pankkisaamiset	33 517 912	46 518 659
VAIHTUVAT VASTAAVAT	69 200 788	91 511 788
VASTAAVAA	363 807 798	403 102 034

Kangasalan kaupunki

Konsernitase

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	63 198 773	66 725 408
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	0	77 323
Arvonkorotusrahasto	180	19 943
Muut omat rahastot	887 076	1 043 400
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	88 913 126	93 084 668
Tilikauden yli-/alijäämä	3 616 930	-310 989
OMA PÄÄOMA	156 616 086	160 639 752
VÄHEMMISTÖOSUUDET	326 789	1 177 799
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	6 000	1 589 765
PAKOLLISET VARAUKSET	6 000	1 589 765
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	673 248	481 425
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 837 884	2 643 876
Muut toimeksiantojen pääomat	503 641	225 452
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	4 014 773	3 350 753
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	138 694 030	134 033 104
Pääomalainat	37 344	0
Lainat julkisyhteisöiltä	0	4 701
Lainat muilta luotonantajilta	0	10 000 311
Saadut ennakot	1 077 384	1 077 384
Ostovelat	1 410	0
Muut velat	16 820 990	16 033 504
Laskennalliset verovelat	0	7 488
Pitkäaikainen vieras pääoma	156 631 158	161 156 492
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	0	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 524 684	17 939 211
Lainat julkisyhteisöiltä	0	4 701
Lainat muilta luotonantajilta	556 371	1 119 594
Saadut ennakot	1 261 335	3 482 754
Ostovelat	11 822 532	23 916 516
Muut velat	2 284 141	3 892 930
Siirtovelat	11 576 476	23 333 799
Laskennalliset verovelat	1 187 454	1 497 968
Lyhytaikainen vieras pääoma	46 212 992	75 187 473
VIERAS PÄÄOMA	202 844 150	236 343 965
VASTATTAVAA	363 807 798	403 102 034

Konsernitaseen tunnusluvut	2023	2022
Omavaraisuusaste,%	43,4	40,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	132,7	68,7
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 euroa	92 530	92 774
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) €/asukas	2 764	2 814
Konsernin lainat €/asukas	4 684	4 948
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 euroa	156 812	163 102
Konsernin vuokravastuut 31.12. milj. euroa	9,0	16,4
Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 euroa	156 951	179 463
Lainat ja vuokravastuut €/asukas	4 688	5 444
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1 000 euroa	0	42
Konsernin henkilöstömäärä	1 442	2 804
Asukasmäärä 31.12.,	33 473	32 959

2.8. Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n 3 mom. mukaan kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kaupungin tilikauden tulos oli 3 141 154 euroa ja tilinpäätössirrot olivat 2 621 097 euroa. Tilikauden tulos ja tilinpäätössirrot muodostavat tilikauden yli-/alijäämän.

Kaupunginhallitus esittää valtuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä siten, että tilikauden ylijäämä 5 762 251 euroa siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämä -erään

Esitystä talouden tasapainottamiseen ei tilikauden tuloksen perusteella tarvita, koska taseessa on aikaisemmilta tilikausilta kertyneitä ylijäämiä yhteensä 72,7 milj. euroa.

3 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

3.1 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen palvelukeskuksittain

Talous

5.3.2024

STRATEGINEN JOHTO, euroa	TP2023	Alkup. TA2023	TA 2023 muutokset	MTA 2023	Poikkeama	Tot.-% MTA	2022
Toimintatuotot	6 076 032	6 963 000	600 000	7 563 000	-1 486 968	80,3	6 451 822
ulkoiset	2 086 219	1 775 000	600 000	2 375 000	288 781	87,8	1 854 410
sisäiset	3 989 813	5 188 000	0	5 188 000	1 198 187	76,9	4 597 412
Toimintakulut	-17 505 991	-18 669 213	-1 380 000	-20 049 213	2 543 222	87,3	-17 629 710
ulkoiset	-16 228 982	-17 038 000	-1 380 000	-18 418 000	-2 189 018	88,1	-16 469 510
sisäiset	-1 277 009	-1 631 213	0	-1 631 213	-354 204	78,3	-1 160 200
Toimintakate	-11 429 959	-11 706 213	-780 000	-12 486 213	1 056 254	91,5	-11 177 888
Poistot ja arvonalentumiset	-285 586				285 586		

Talous

5.3.2024

SIVISTYSKESKUS, euroa	TP2023	Alkup. TA2023	TA 2023 muutokset	MTA 2023	Poikkema	Tot.-% MTA	2022
Toimintatuotot	5 043 786	4 318 210	555 000	4 873 210	-170 576	103,5	4 890 079
ulkoiset	5 043 786	4 318 210	555 000	4 873 210	-170 576	103,5	4 710 401
sisäiset							179 677
Toimintakulut	-85 493 906	-77 434 480	-3 118 000	-80 552 480	-4 941 426	106,1	-74 967 396
ulkoiset	-62 798 249	-57 948 137	-3 118 000	-61 066 137	1 732 112	102,8	-56 246 821
sisäiset	-22 695 657	-19 486 343	0	-19 486 343	3 209 314	1	-18 720 683
Toimintakate	-80 450 119	-73 116 270	-2 563 000	-75 679 270	4 770 849	106,3	-70 077 318
Poistot ja arvonalentumiset	-1 149 567	-1 200 088	0	-1 200 088	-50 521	95,8	-1 084 681

Talous

5.3.2024

Tekninen keskus, euroa	TP2023	Alkup. TA2023	TA 2023 muutokset	MTA 2023	Poikkeama	Tot.-% MTA	2022
Toimintatuotot	29 200 953	27 987 247	-1 960 000	26 027 247	-3 173 706	112,19%	30 774 131
ulkoiset	6 724 069	8 720 000	-1 960 000	6 760 000	35 931	99,5	5 280 977
sisäiset	22 476 885	19 267 247	0	19 267 247	-3 209 638	116,66%	25 493 154
Toimintakulut	-29 931 107	-34 383 549	298 000	-34 085 549	-4 154 442	87,81%	-32 597 342
ulkoiset	-27 326 415	-31 119 000	298 000	-30 821 000	-3 494 585	88,7	-30 420 967
sisäiset	-2 604 692	-3 264 549	0	-3 264 549	-659 857	79,79%	-2 176 376
Toimintakate	-730 153	-6 396 302	-1 662 000	-8 058 302	-7 328 148	9,06	-1 509 204
Poistot ja arvonalentumiset	-12 751 983	-14 600 477	0	-14 600 477	-1 848 494		-10 939 888

Talous

5.3.2024

KAUPUNKI, ilman vesi -ll, euroa	TP2023	Alkup. TA2023	TA 2023 muutokset	MTA 2023	Poikkeama	Tot.-% MTA	2022
Toimintatuotot	40 320 772	39 268 457	-805 000	38 463 457	-1 857 315	104,8	42 116 032
ulkoiset	13 854 074	14 813 210	-805 000	14 008 210	154 136	98,9	11 845 789
sisäiset	26 466 697	24 455 247	0	24 455 247	-2 011 450	108,2	30 269 026
Toimintakulut	-132 931 004	-130 488 807	-4 200 000	-134 688 807	-1 757 803	98,7	-133 619 804
ulkoiset	-106 353 645	-106 105 136	-4 200 000	-110 305 137	-3 951 491	96,4	-103 137 297
sisäiset	-26 577 358	-24 383 670	0	-24 383 670	2 193 688	109,0	-30 482 506
Toimintakate	-92 610 232	-91 220 350	-5 005 000	-96 225 350	-3 615 118	96,2	-82 764 410
Poistot ja arvonalentumiset	-14 187 137	-15 800 565	0	-15 800 565	-1 613 428	89,8	-12 024 569

Talous

5.3.2024

Kangasalan vesi, euroa	TP2023	Alkup. TA2023	TA 2023 muutokset	MTA 2023	Poikkeama	Tot.-% MTA	2022
Toimintatuotot	8 975 881	8 930 000	0	8 930 000	-45 881	100,5	8 605 917
ulkoiset	8 584 335	8 600 000	0	8 600 000	15 665	99,8	8 202 989
sisäiset	391 546	330 000	0	330 000	-61 546	118,7	402 928
Toimintakulut	-6 001 790	-6 001 577	0	-6 001 577	213	1,0	-5 189 716
ulkoiset	-5 720 905	-5 600 000	0	-5 600 000	120 905	102,2	-5 000 269
sisäiset	-280 885	-401 577	0	-401 577	-120 691	69,9	-189 447
Toimintakate	2 974 091	2 928 423	0	2 928 423	-45 667	1,0	3 416 200
Poistot ja arvonalentumiset	-2 672 236	-3 000 000	0	-3 000 000	-327 764	89,1	-2 497 066

Talous

5.3.2024

KAUPUNKI ml. vesi -ll, euroa	TP2023	Alkup. TA2023	TA 2023 muutokset	MTA 2023	Poikkeama	Tot.-% MTA	2022
Toimintatuotot	49 296 653	48 198 457	-805 000	47 393 457	-1 903 196	104,0	50 720 732
ulkoiset	22 438 409	23 413 210	-805 000	22 608 210	169 801	99,2	20 048 778
sisäiset	26 858 243	24 785 247	0	24 785 247	-2 072 996	108,4	30 671 953
Toimintakulut	-138 932 794	-136 490 383	-4 200 000	-140 690 383	-1 757 590	98,8	-138 809 520
ulkoiset	-112 074 550	-111 705 136	-4 200 000	-115 905 136	-3 830 586	96,7	-108 137 567
sisäiset	-26 858 243	-24 785 247	0	-24 785 247	2 072 996	108,4	-30 671 953
Toimintakate	-89 636 141	-88 291 926	-5 005 000	-93 296 926	-3 660 785	96,1	-88 088 789
Poistot ja arvonalentumiset	-16 859 372	-18 800 565	0	-18 800 565	-1 941 193	89,7	-14 521 635

3.1.1 Strateginen johto

Vastuhenkilö: kaupunginjohtaja Oskari Auvinen

Talous

5.3.2024

STRATEGINEN JOHTO, euroa	TP2023	Alkup. TA2023	TA 2023 muutokset	MTA 2023	Poikkeama	Tot.-% MTA	2022
Toimintatuotot	6 076 032	6 963 000	600 000	7 563 000	1 486 968	80,3	6 451 822
ulkoiset	2 086 219	1 775 000	600 000	2 375 000	288 781	87,8	1 854 410
sisäiset	3 989 813	5 188 000		5 188 000	-1 198 187	76,9	4 597 412
Toimintakulut	-17 505 991	-18 669 213	-1 380 000	-20 049 213	-2 543 222	87,3	-17 629 710
ulkoiset	-16 228 982	-17 038 000	-1 380 000	-18 418 000	-2 189 018	88,1	-16 469 510
sisäiset	-1 277 009	-1 631 213	0	-1 631 213	-354 204	78,3	-1 160 200
Toimintakate	-11 429 959	-11 706 213	-780 000	-12 486 213	-1 056 331	91,5	-11 177 888
Poistot ja arvonalentumiset	-285 586				285 586		

Henkilöstökuluissa mukana luottamushenkilöiden palkkiot (ml. vaalit) sekä esim. koko kaupungin kesätyöntekijät ja työllistetyt.

Talouden tasapainottamisohjelma vuonna 2023

Talous- ja tuottavuusohjelma 1.0 käynnistettiin 5.6.2023 kaupunginhallituksen antaman kehyksen yhteydessä ja täydennettiin erillispäätöksillä talousarviokäsittelyn lisäksi. Palvelukeskuskohtaiset tavoitteet perustuivat palvelukeskusten prosentiosuuteen toimintakatteesta, Strategisen johdon ja konserniyhteisöjen osuus oli 16,2 %, ja 121 690 euroa.

Toimintaympäristö 2023

Strateginen johto muodostuu seuraavista tehtävistä: vaalit, tarkastustoimi ja strateginen johto, kehittämisspalvelut, henkilöstöpalvelut, viestintä, työllisyyspalvelut, talouspalvelut, toimistopalvelut, lakimiespalvelut, logistiikkapalvelut, liikennesuunnittelu, verotus sekä omistajaohjaus.

Valtuusto on kaupungin ylin päättävä elin. Kaupunginhallitus luo edellytyksiä kaupunkilaisten hyvinvoinnille vaikuttamalla yhteiskunnalliseen kehitykseen, johtamalla ja kehittämällä strategista suunnittelua ja kaupungin hallintoa sekä ohjaamalla ja yhteen sovittamalla organisaation toimintaa kaupunkistrategian ja valtuuston hyväksymien strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Kaupunginhallituksen tehtäväalueita ovat mm. palvelut, talous ja maankäyttö, asunto-, elinkeino- ja maapolitiikka, edunvalvonta, kuntien välinen yhteistoiminta, sidosryhmät ja tiedottaminen, omistajapolitiikka, konserniohjaus ja konsernivalvonta.

Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä kaupungissa.

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päättämät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet.

Talouspalvelut tukee kaupungin strategista johtamista sekä palvelukeskusten toimintaa taloushallinnon sekä keskitettyjen ICT-palvelujen rutiini- ja asiantuntijapalveluilla. Talouspalvelut tuottaa virallisen talousraportoinnin hallitukselle ja valtuustolle sekä vastaa johdon raportoinnin kehittämisestä yhteistyössä kehittämispalvelujen kanssa.

Kehittämispalvelut koordinoi kaupungin sisäistä ja ulkoista kehittämistoimintaa sekä muun muassa kymppityöryhmän työskentelyä. Kehittämispalvelut osallistuu kaupunkitason näkökulmasta kaupungin eri valmistelu-, projekti- ja selvitystehtäviin.

Toimistopalvelut tukee kaupungin toimintaa tuottaen asiakaspalvelua sekä tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnon kokonaisuuden.

Liikennesuunnittelu- ja logistiikkapalvelut vastaa kaupungin kuljetuksista ja joukkoliikenteestä.

Lakimiespalvelut vastaa kaupungin oikeudellisista asiantuntijapalveluista sekä keskusvaalilautakunnan sihteerin ja pysäköinninvalvojan tehtävien hoitamisesta.

Viestintä tuottaa asukkaille ja muille sidosryhmille tietoa kaupungin toiminnasta, edistää vuorovaikutusta ja osallistumista sekä päätöksenteon avoimuutta. Strategian mukaisella viestinnällä tuetaan kaupungin tavoitteiden saavuttamista. Tapahtumien koordinointi sisältyy viestinnän tehtäviin.

Työllisyyspalvelut vastaa pitkäaikaistyöttömien ja nuorten monialaisista työllistymistä edistävästä palveluista sekä turvaa osaltaan kaupungin yritysten työvoiman saatavuutta. Kangasala osallistuu työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun (TYP). Kangasala on mukana Pirkanmaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa 1.3.2021-31.12.2024, joka pohjustaa tulevaa te-palveluiden siirtoa valtiolta kuntiin alkuvuodesta 2025.

Henkilöstöpalvelut johtaa, koordinoi ja kehittää organisaation henkilöstöasioita esihenkilötyön tukena. Kaupungin voimassa olevien palvelussuhteiden määrä oli 31.12.2023 tilanteen mukaisesti 1363 (vakituksia palvelussuhteita 1112). Hyvinvointialueuudistuksen myötä kaupungista siirtyi vuoden 2023 alusta n. 850 vakanssia hyvinvointialueelle.

Business Kangasala Oy vastaa kaupungin elinkeinopalveluista. Elinkeinopalveluilla tuetaan yritysten kehittymistä, toimintaympäristöä ja uudistumista. Houkuttelemme yrityksiä sijoittumaan kaupunkiin aktiivisella markkinoinnilla ja tonttipolitiikalla.

Painopistealueet 2023

Kaupungin toiminta muuttui hyvinvointialueiden aloittaessa 1.1.2023. Kaupungin tehtävistä poistui kolmannes, taloudesta noin puolet ja henkilöstöstä siirtyi hyvinvointialueelle n. 800 henkilötyövuotta.

Kaupunginhallitus ohjasi kaupungin kehitystä uudistetun kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti. Valtuuston hyväksymässä kaupunkistrategiassa on 9 laajaa tavoitetta. Erityisesti uusina esiin nousivat liikunnan ja harrastamisen sekä hiilineutraalisuuden vahvistaminen. Valtuusto on hyväksynyt keväällä 2021 Kangasalan kaupunkistrategian vuoteen 2029.

Kaupunginhallitus johtaa talousarvion valmistelua ja talouden hallintaa kaupunkistrategian mukaisesti pitäen tulot ja menot tasapainossa pitkällä aikavälillä.

Sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen hyvinvointialueelle vaikutti kaupungin rahoitusasemaan vuodesta 2023 alkaen. Talous- ja tuottavuusohjelma 1.0 käynnistettiin 5.6.2023 kaupunginhallituksen antaman kehyksen yhteydessä ja täydennettiin erillispäätöksillä talousarviokäsittelyn lisäksi.

Kaupunkitasoisen osallistavan budjetoinnin malli suunniteltiin vuonna 2023. Investointeihin, kasvuun ja toimintaympäristön muutoksiin varaudutaan suunnittelemalla investointeja Kangasalan kymppi +5 suunnitteluvälineen mukaisesti.

Kaupunginhallitus johtaa strategisen yleiskaavan toimeenpanoa. Kangasala osallistui aktiivisesti Tampereen kaupunkiseudun kuntien väliseen yhteistyöhön ja teki tarkoituksenmukaista yhteistyötä kaikilla kaupungin raja-alueilla. Keskeisimmät yhteistyökohteet Tampereen kaupungin kanssa ovat Lamminrahka-Ojalan alue sekä Tarastenjärven ja Saarenmaan elinkeinoalueet. Kaikessa kehittämissä huomioidaan MAL-sopimuksen tavoitteet. Kangasala osallistui valtakunnallisen kehyskuntaverkoston työskentelyyn.

Kangasalan kaupunkiorganisaatiossa aloitti hallintosäännön uudistuksen myötä uusi hyvinvointilautakunta, jonka vastuulle tulivat osa sivistyslautakunnan entisistä tehtävistä, kuten esimerkiksi kirjasto-, liikunta- ja nuorisolaieissa mainitut tehtävät sekä yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Myös vaikuttamistoimielinten tehtävät siirtyivät kokonaisuudessaan uuden lautakunnan alaisuuteen.

Kaupunginhallitus arvioi konsernirakenteen osalta tarkoituksenmukaisen omistamisen perusteita omistajapolitiikan pohjalta. Kaupunkistrategian mukaisesti kaikelle omistukselle on perusteet ja kehitystavoitteet. Kangasalan Vesi –liikelaitoksen yhtiöittämisselvitys aloitettiin. Konserniohje yhtenäistää konserniyhtiöiden ohjaamista. Konserniohjausta ja konsernin kokonaisuutta toteutettiin tiiviisti mm. siten, että konsernijohto tapasi keskeisten kaupungin omistamien yhtiöiden hallituksia. Lisäksi kaupunkikonsernin yhteistyöryhmän toiminta oli tuloksellista.

Konsernivalvontaa ja riskienhallintaa toteutettiin koko kaupunkikonsernissa voimassa olevan kaupunginhallituksen hyväksymän ohjeen mukaisesti.

Henkilöstötyötä ohjaa kaupunkistrategia. Siitä johdettu henkilöstö- ja työhyvinvointiohjelma päivitetiin vuoden 2023 aikana. Vuoden 2023 painopisteenä oli työnantajakuva vahvistaminen, henkilöstön saatavuus, työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tukeminen sekä työkykyjohtaminen sairauspoissaolojen vähentämiseksi. Alkuvuonna painottui hyvinvointialueuudistuksen käynnistymisen tukeminen. Työkykyjohtamista korostettiin edelleen sairauspoissaolojen vähentämiseksi työkykyprosesseja

tehostaen. Uudistuneen kaupunkistrategian toteutuksen tukemiseksi aloitettiin uusi Onnistumme yhdessä -koulutuskokonaisuus. Jatkoimme Hyvinvoiva ja aktiivinen Kangasala -hyvinvointihanketta.

Kaupungin elinkeino- ja matkailupalvelut tuottaa Business Kangasala Oy. Kaupunginhallitus hyväksyy ostopalvelusopimuksen yhtiön kanssa.

Yhtiön tehtävänä on toteuttaa kaupungin elinkeino- ja matkailuohjelmaa. Lisäksi yhtiö vastaa vaikuttavasta yhteistyöstä Business Tampereen ja paikallisten yrittäjäyhdistysten kanssa. Kangasalan kaupunki ja Business Kangasala Oy solmivat sopimuksen matkailun kehittämistä yhteistyönä Pälkäneen ja Kuhmoisten kuntien kanssa.

Business Kangasala Oy toimii tiiviissä yhteistyössä kaupungin eri toimialojen kanssa. Keskeisiä kehityshankkeita olivat tonttivarannon riittävyys, Lamminrahkan yritystonttien myynti ja markkinointi, Saarimaan elinkeinoalueen kehittäminen ja Tarastejärven kiertotalousalueen edistäminen yhteistyössä alueen kehittäjän kanssa.

Yhtiö osallistui aktiivisesti yrittäjyyskasvatukseen, keskustan alueen kehittämiseen, toimivien yritysten palvelemiseen ja huolehti sijoittumispalveluista alueelle tuleville yrityksille.

Kangasala osallistui Pirkanmaan työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun. Kokeilun tarkoituksena oli ohjata haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia työttömiä avoimille työmarkkinoille, koulutukseen tai muihin soveltuviin työllistymistä edistäviin palveluihin. Erityisenä tavoitteena oli huolehtia innokkaan työvoiman saatavuudesta yrityksissä kohdennetun työnantajayhteistyön avulla. Pirkanmaan hyvinvointialueen yhdyspintatyön avulla pyrittiin mm. pienentämään kunnan valtiolle maksamaa työmarkkinatuen kuntaosuutta. Etsivällä nuorisotyöllä tavoitettuja syrjäytymisvaarassa olevia nuoria ohjattiin soveltuvien palvelujen piiriin.

Hyvinvointialueuudistusta koskevaa viestintää jatkettiin ja se painottui vuonna 2023 asukasviestintään. Työnantajamielikuvaa vahvistettiin rekrytointimarkkinointia ja rekrytointitapahtumissa läsnäoloa lisäämällä. Keskusta-alueen uudistamisesta sekä uusien asuin- ja elinkeinoalueiden rakentumisesta viestittiin aktiivisesti ja monikanavaisesti. Tiedolla johtamista hyödynnettiin kaupunkimarkkinoinnissa mm. valokuvakilpailun kautta. Kaupungin aseman ja näkyvyyden vahvistamista erilaisten tapahtumien järjestämisen paikkana jatkettiin medianäkyvyyden ja markkinoinnin avulla. Tapahtumajärjestämisen valmiuksia lisättiin ottamalla käyttöön tapahtumamökit.

STRATEGISET TAVOITTEET 2023

Kaupungin yhteiset strategiset tavoitteet:

1. Elinvoiman edellytykset kunnossa ja 5. Liikkuva ja harrastava Kangasala

	1. Elinvoiman edellytykset kunnossa
	5. Liikkuva ja harrastava Kangasala
	6. Osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö
	9. Tuottava ja tehokas kaupunkikonserni

Toiminnalliset tavoitteet ja toteuma vuonna 2023

Numero	Toiminnallinen tavoite	Toteuma 31.12.2023
1.5	Kehitämme liikenneverkkoa - Käynnistämme raideliikennehankkeita. - Aloitamme Kehä 2:n rakentamisen yhdessä Tampereen kanssa. - Osallistumme valtateiden 9 ja 12 kehittämiseen	Kangasalan kaupunki edistää raideliikenteen kehittämistä osana MAL-sopimuskokonaisuutta. Ruutanan Seisaketta esitetään seuraavalla MAL-kaudella edistettävien hankkeiden joukkoon Kehä 2:sen rakentamisesta laadittiin sopimus Tampereen kaupungin kanssa Valtateiden 9 ja 12 suunnitelmavalmius edistyi vuonna 2023 ja valtatie 9:llä on toteuttamisvalmius vuoden 2024 aikana ja valtatie 12 suunnittelu etenee vuoden 2024 aikana
1.7	Keskitymme työllisyydenhoitoon seudullisesti ja omin toimin	Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun voimassa olevien sopimusten mukaisesti työllisyydenhoitoa on toteutettu seudul-

		lisena yhteistyönä muiden alueen kuntien kanssa. Paikallisesti on aktiivisesti tarjottu palvelua työnhakija- ja työnantaja-asiakkaille yhdessä muiden toimijoiden kanssa.
1.8	Tuemme yrityksiä osaavan työvoiman saamisessa	Kaupungin työllisyyspalvelut ja Business Kangasala Oy ovat aktiivisesti tervetulleeseen paikallisia yrityksiä ja auttaneet näitä uuden työvoiman saamiseen liittyvissä palvelutarpeissa.
1.9	Edistämme työllisyyttä yritysten, oppilaitosten ja työnhakijoiden yhteistyöllä	Kangasalan ja Pälkäneen yhteinen Tredun kumppanuusryhmä on kokoonnut säännöllisesti.
5.4	Teemme monipuolista yhteistyötä järjestöjen kanssa	Järjestötoimijoille on järjestetty tapaamisia ja infotilaisuuksia, ja heille on lähetetty säännöllisesti järjestökirje. Tapahtumakoordinaattori on tukenut järjestöjä tapahtumien järjestämisessä ja tapahtumamarkkinoinnissa.
6.1	Ylläpidämme ja vahvistamme kaupungin hyvää imagoa työnantajana työvoimasta kilpailtaessa	Toimintasuunnitelma henkilöstön saatuuden edistämiseksi on tehty ja sen toteutus aloitettiin. Haimme Hyvän mielen työpaikkamerkkiä, joka myönnettiin kaupunkityönantajalle toista kertaa. Henkilöstö- ja työhyvinvointiohjelma päivitettiin.
6.3	Kehitämme johtamista ja esihenkilötyötä	Aloitimme kaupunkistrategian toteutusta tukevan Onnistumme yhdessä-koulutuskokonaisuuden, jonka tavoitteena on tukea kaupunkistrategian toteutusta, johtamista ja esihenkilötyötä.
6.5	Panostamme työhyvinvointiin, työssä jaksamiseen ja työyhteisötaitoihin	Jatkoimme Hyvinvoiva ja aktiivinen Kangasala-työhyvinvointihanketta. Työsuhteyttä otettiin käyttöön. Kaksi työhyvinvointikyselyä työpaikkakeskusteluihin on toteutettu.

9.4	Kehitämme kaupunkikonsernia jatkuvan parantamisen periaatteella	Käyttöön otettiin intranetissa toimiva Whistleblow –ilmoituskanava mahdollisten väärinkäytösten ilmoittamiseksi. Tiimanttikorttelin alta purettiin Koy Kangasalan Harjunsola II –niminen yhtiö ja rakennukset. Kangasalan Vesi –liikelaitoksen mahdollisen yhtiöittämisen selvitys aloitettiin.
9.7	Huolehdimme edunvalvonnasta kattavasti	Kangasalan kaupunki osallistui Pirkanmaan yhteiseen edunvalvontasuunnitelman laatimiseen. Valmisteltiin Kangasalan kaupungin oman edunvalvontasuunnitelman, jossa painopisteinä ovat mm. VT9 ja VT12 -edistäminen ja kaupungin rahoitusaseman turvaaminen
9.8	Olemme rohkeita, sallimme erehtymisen, opimme virheistä	Suomi-rata Oy:n irrottautuminen tuli ajankohtaiseksi, koska se ei edennyt tavoitellulla tavalla. Kehitämme talouden jatkuvan seurannan prosesseja tavoitteena talousarviomuutosten vähentäminen.

Tehokkuusmittarit

Kangasalan kaupunki

Tehokkuusmittarit	2022	MTA2023	TP2023
Sairauspoissaolot (SBI-luku)	6,2 %	4,6 %	4,8 %
SBI= Tiedolla johtamisen järjestelmä			

Informatiiviset tunnusluvut

Koko kaupunki	2022	MTA2023	TP2023
Vuosikate euroa /asukas	440	539	597
Vuosikate /poistot, %	99	97	119
Investointien tulo-rahoitus-%	35,25	35,7	44,30
Lainakanta euroa/asukas	2 623	3 280	3 334
Joukkoliikenteen matkustajamäärä	1 054 5 00	1 050 000	1 227 500

Koko kaupunki	2022	MTA2023	TP2023
Henkilöstön määrä			
-voimassa oleva palvelussuhde	2227	1400	1363
-Palkkaa saavan henkilöstön määrä (vuoden keskiarvo, SBI)	2078	1350	1269
Henkilöt, joilla ei sairauspoissaoloja vuoden aikana (kaikki palvelussuhteet)	38,7 %	49 %	48 %
Henkilötyövuodet (htv 2)*	2005	1245	1231
Henkilöstökustannukset milj. euroa	99,6	59,3	62,1

*) palkalliset palveluksessaolopäivät kalenteripäivinä

Informatiiviset tunnusluvut

Strateginen johto	2022	MTA2023	TP2023
Henkilöstö	36	33	34
Työllistetyt	28	27	38
Toimintakulut/asukas	537	598	523
Ulkoiset nettomenot/euroa/asukas	443	479	422

Väestö, virallinen (Tilastokeskus, tilastointipäivä 31.12.),

2021: 32 622

2022: 32 959

2023: 33 473

3.1.3 Sivistyskeskus

Vastuhenkilö: hyvinvointijohtaja Kati Halonen

Talous

5.3.2024

SIVISTYSKESKUS, euroa	TP2023	Alkup. TA2023	TA 2023 muutokset	MTA 2023	Poikkema	Tot.-% MTA	2022
Toimintatuotot	5 043 786	4 318 210	555 000	4 873 210	-170 576	103,5	4 890 079
ulkoiset	5 043 786	4 318 210	555 000	4 873 210	-170 576	103,5	4 710 401
sisäiset							179 677
Toimintakulut	-85 493 906	-77 434 480	-3 118 000	-80 552 480	-4 941 426	106,1	-74 967 396
ulkoiset	-62 798 249	-57 948 137	-3 118 000	-61 066 137	1 732 112	102,8	-56 246 821
sisäiset	-22 695 657	-19 486 343	0	-19 486 343	3 209 314	1	-18 720 683
Toimintakate	-80 450 119	-73 116 270	-2 563 000	-75 679 270	4 770 849	106,3	-70 077 318
Poistot ja arvonalentumiset	-1 149 567	-1 200 088	0	-1 200 088	-50 521	95,8	-1 084 681

Sivistyskeskuksen talous

Sivistyskeskuksen ulkoisten toimintatuottojen toteuma vuonna 2023 oli 103,5 % (vuonna 2022 toteuma 115,4 %), 170 576 € arvioitua enemmän. Tuottoarvio ylittyi myyntituottojen ja muiden toimintatuottojen osalta.

Ulkoisten toimintakulujen toteuma oli 102,8 % (vuonna 2022 101,3 %), 1 732 112 € arvioitua enemmän. Merkittävimmät euromääräiset ylitykset olivat henkilöstökuluissa 1 687 902 € (103,8 %) ja palvelujen ostoissa 633 425 € (106,4%). Sivistyslautakunta teki 13.2.2024 § 10 esityksen kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto myöntäisi 1 678 383 €:n ylitysoikeuden sivistyskeskuksen toimintakulujen ylittymiseen. Ylitysoikeusesitys on tehty toteumatilanteen 7.2.2024 mukaisesti. Kaupunginhallitus käsitteli ylitysoikeuden myöntämistä kokouksessaan 4.3.2024 § 53. Valtuusto käsittelee ylitysoikeuden myöntämistä 11.3.2024 § 19.

Sivistyskeskuksen toimintakulujen ylittyminen johtui pääasiassa varhaiskasvatus- ja esiopetuspalvelujen sekä opetus- ja koulutuspalvelujen henkilöstökustannusten ja palvelun ostojen muutostalousarviota suuremmasta toteumasta. Henkilöstön poissaoloihin jouduttiin palkkaamaan määräaikaaisia sijaisia, jotta varhaiskasvatuslain mukainen mitoitus toteutui. Tilapäistä henkilöstöä palkattiin hankkeiden toteuttamiseen. Määrärahavaraukset ylittyivät palvelujen ostojen osalta. Suurimmat ylityserät koskivat ICT-palveluja, matkustus- ja kuljetuspalveluja sekä asiakaspalvelujen ostoja. ICT-palveluissa lisenssimaksut ja ylläpitokustannukset toteutuivat arvioitua suurempina. Matkustus- ja kuljetuspalveluiden osalta tilausajoja oli arvioitua enemmän. Asiakaspalvelujen ostot sisältävät kotikunnille maksettuja maksuosuuksia ja valtion oppilaitoksille maksettuja kustannuksia, jotka toteutuivat arvioitua suurempana.

Vuonna 2023 hyväksytyt talousarviomuutokset

Sivistyskeskuksen talousarvioon on vuonna 2023 hyväksytty seuraavat talousarviomuutokset:

Käyttötalous

- Valtuusto 17.4.2023 § 33: Varhaiskasvatuksen palvelusetelikustannusten kasvuun 118 000 € lisämääräraha.
- Valtuusto 13.11.2023 § 93: Sivistyskeskuksen toimintatuottoihin 555 000 € lisäys. Toimintakuluihin 3 000 000 € lisämääräraha (henkilöstökulut 2 150 000 €, varhaiskasvatuksen palveluseteli 400 000 € ja oppilaskuljetuskustannukset 450 000 €).

Investoinnit

- Valtuusto: 12.6.2023 § 59: Varhaiskasvatuksen eVaka -järjestelmän käyttöönottoon 72 200 € lisämääräraha.
- Valtuusto 13.11.2023 § 93: Sivistyskeskuksen investointimäärärahojen vähennys 855 000 €.

Talouden tasapainottamisohjelma vuonna 2023

Kaupunginhallitus on antanut 5.6.2023 kehyksen yhteydessä ohjeen kolmevuotisen talous- ja tuottavuusohjelman valmistelusta. Talous- ja tuottavuusohjelman mukaan palvelukeskusten tulee vähentää vuosina 2024–2026 käyttötalousmenoja vuosittain 750 000 euroa yhteisvaikutuksen ollessa siten suunnitelmakaudella 2,25 milj. euroa (talous- ja tuottavuusohjelma 1.0). Saavuttaakseen tavoitteen palvelukeskukset voivat lisätä toiminnasta saatavia tuloja tai/ja karsia toimintakuluja. Kangasalan kaupungin talouden näkymät ovat heikentyneet syksyn 2023 aikana taloussuunnitelmakauden 2024–2026 osalta usean tekijän yhteisvaikutuksesta. Talous- ja tuottavuusohjelman tavoitteena on suunnitelmallisesti ja harkiten kehittää kaupungin taloudellista asemaa suunnitelmakaudella. Talous- ja tuottavuusohjelmaa täydennetään tarvittaessa erillispäätöksillä talousarviokäsittelyn lisäksi. Syksyn 2023 aikana tietoon tulleet rahoitusasemaan heikentävästi vaikuttavat tulo- ja menopohjan muutokset aiheuttavat talous- ja tuottavuusohjelman uudelleen arviointia ja uusia toimenpiteitä talouden tervehdyttämiseksi. Valmistelutyö käynnistyi vuoden 2023 aikana.

Talouden tasapainottamistoimenpiteenä (talous- ja tuottavuusohjelma 1.0 ja 2.0) loppuvuoden 2023 aikana sivistyskeskuksen vakansseja on jätetty täyttämättä seuraavien vakanssien osalta: hallintosihteeri (hallinto- ja talouspalvelut) 1.10.2023 alkaen, 2 luokanopettaja ja lehtori (opetus- ja koulutuspalvelut) 1.8.2023 alkaen, kirjastovirkailija 1.9.2023 alkaen, kulttuurikoordinaattori ja nuorisoohjaaja 1.11.2023 alkaen (hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut).

Toimintaympäristö 2023

Kaupunkilaisten yleisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on ollut koko kaupungin ja kaikkien palvelukeskusten yhteinen tehtävä ja työn tavoite. Sitä on koordinoitu ja ohjattu

sivistyskeskuksesta käsin. Vuodesta 2023 alkaen työtä on tehty yhdessä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.

Sivistyskeskus on tuottanut monipuolisia varhaiskasvatus- ja esiopetus, opetus- ja koulutus- sekä hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluja jatkuvasti muuttuvassa ja tulevaisuuteen suuntautuvassa toimintaympäristössä. Palveluilla on edistetty kaupungin elinvoimaisuutta ja kaupunkilaisten hyvinvointia, mahdollisuuksia virikkeiseen vapaa-aikaan ja monipuoliseen osallistavaan toimintaan. Palvelut on järjestetty asiakaslähtöisesti ja niitä on ylläpidetty sekä kehitetty yhteistyössä asukkaiden, sidosryhmien, muiden palvelukeskusten ja yleishallinnon kanssa. Palvelukeskus on huolehtinut nuorisovaltuuston, sekä vanhus- ja vammaisneuvostojen toiminnasta ja niiden toimintaedellytyksistä. Vuonna 2023 on aloitettu sivistyspalveluiden ja maakunnallisesti järjestettävien sote-palveluiden yhdyspintarakenteiden ja käytännön toimintojen konkreettinen yhteensovittaminen.

Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluiden palvelualueeseen kuuluivat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito, esiopetus ja esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus, avoin varhaiskasvatustoiminta (virike- ja perhekerhotoiminta), yksityinen varhaiskasvatus ja ostopalvelut sekä lasten hoidon tuet. Yhteistyössä opetuspalveluiden kanssa toteutettiin joustavaa esi- ja alkuopetusta, Oksa-toimintaa.

Opetus- ja koulutuspalveluiden palvelualue sisältää opetustoimen järjestämän esiopetuksen (vain vammaisopetuksessa), perusopetuksen, koululaisten iltapäivätoiminnan ja lukuvuonna 2023-2024 aamupäivätoiminnan sekä lukiokoulutuksen. Kaupungissa järjestettävästä toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta vastaa Tampereen seudun ammattiopisto Tredu, jonka isäntäkuntana toimii Tampereen kaupunki. Tredu vastaa myös uudesta tutkintoon valmentavasta koulutuksesta (tuva), mutta ostaa Kangasalan opetuspalveluilta tuvan osiin kuuluvia perusopetuksen arviointipalvelua ja lukiokoulutusta.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluiden palvelualueeseen kuuluivat hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut sekä taiteen perusopetus ja vapaa sivistystyö. Vapaan sivistystyön palveluja tuotti Valkeakoski-opisto. Taiteen perusopetuspalvelut hankittiin alueella toimivilta taideoppilaitoksilta ja kuvataiteen opetus Valkeakoski-opiston kautta. Yhteistyötä palvelujen järjestämisessä tehtiin myös järjestöjen sekä mm. kaupunkikonserniin kuuluvien yhtiöiden kuten Kangasala-talon, uimahalliyhtiön ja jäähalliyhtiön kanssa.

Painopistealueet 2023

Sivistyskeskuksen strategisiksi tavoitteiksi vuodelle 2023 on valittu seuraavat kaupunkistrategian tavoitteet: Hyvinvoivat ja terveet kaupunkilaiset sekä Osallistava ja palveleva, sujuvan arjen Kangasala. Lisäksi kaikille palvelukeskuksille yhteiset tavoitteet ovat olleet: Elinvoiman edellytykset kunnossa sekä Liikkuva ja harrastava Kangasala. Toiminnalliset tavoitteet ovat johdettu suoraan strategisista tavoitteista ja niillä on edistetty myös kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuustavoitteiden saavuttamista.

Valtuuston 14.3.2022 § 19 hyväksymät hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman keskeiset tavoitteet valtuustokaudelle 2022-2025 ovat:

1. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen
2. Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen
3. Arjen hyvinvoinnin tukeminen
4. Turvallisen ja viihtyisän arkiympäristön rakentaminen

Nämä tavoitteet yhdessä kaupunkistrategian tavoitteiden kanssa ovat muodostaneet pohjan painopistealueille ja konkreettisille toimenpiteille, joita sivistyskeskuksen palvelualueilla valtuustokauden aikana on toteutettu.

Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalvelut: Lapsille turvattiin laadukas varhaiskasvatus ja esiopetus monipuolisilla ja muuntuvilla oppimisympäristöillä, osallisuuden mahdollistavalla toimintakulttuurilla, osaavalla ja kehittämishaluisella henkilöstöllä sekä hyvällä palveluasenteella. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapsista kasvaa ja kehittyy juurensa tuntevia, itsetunnoltaan terveitä sekä tulevaisuuteen suuntautuvia. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa yhteisöllisyyden vahvistaminen ja lapsen tarvitseman tuen toteuttaminen sekä henkilökunnan osaamisen vahvistaminen liittyen lapsen tukeen ja inklusion käsitteeseen olivat toimintakauden toiminnallisia tavoitteita. Digitaalisilla välineillä haettiin uusia ratkaisuja sekä innovaatioita pedagogiseen toimintaan. Toimintavuoden aikana vahvistettiin henkilöstön osaamista digitaalisten välineiden pedagogiseen käyttöön.

Lasten tuen tarpeet ovat lisääntyneet ja vuoden 2023 aikana vahvistettiin lasten tuen toteutumista palkkaamalla yksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja kaksi varhaiskasvatuksen avustajaa. Lisäksi palkattiin kaksi varhaiskasvatuksen kiertävää lastenhoitajaa. Lisäksi neljän varhaiskasvatuksen lastenhoitajan avulla vahvistettiin varhaiskasvatussyksikön johtajuutta. Lastenhoitajaresursilla pystyttiin irrottamaan lapsiryhmästä yksikön apulaisjohtaja yksikön johtajan tueksi.

Lamminrahkan pienten lasten yksikön toiminta käynnistyi 1.8.2023. Yksikön johtaja aloitti 1.1.2023 hankinnat ja henkilöstön rekrytoinnin. Lamminrahkan yksikössä aloitti kolme varhaiskasvatuksen ryhmää ja yksi esiopetuksen ryhmä. Yksikössä työskenteli johtajan lisäksi 13 henkilöä (24 vakanssia TA24).

Vuosina 2021-2024 Kangasala osallistuu kaksivuotiseen esiopetuskokeiluun Harjunsalon ja Liuksialan päiväkodeissa. Joustavan esi- ja alkuopetuksen Oksaluokkatoiminta on laajentunut kaikkiin yksiköihin ja Oksa-toiminnan kehittämistä jatkettiin yhteistyössä opetus- ja koulutuspalveluiden kanssa.

Muita keskeisiä muutoksia olivat palvelusetelin arvon korottaminen sekä yksityisen hoidon tuen kuntalisän lisäksi sisaruslisän käyttöönotto 1.8.2023 alkaen.

Opetus- ja koulutuspalvelut: Kasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen edelläkävijänä Kangasalan kouluilla tehdään pitkäjänteistä kehittämistyötä. Henkilökunta osallistuu aktiivisesti kehittämishankkeisiin ja koulutuksiin. Opetuspalveluissa valitaan omat kehittämisen painopistealueet jokaiselle lukuvuodelle. Niissä huomioidaan myös talousarviotavoitteet. Hyvinvointitavoitteina olivat henkilöstön hyvinvoinnin ja yhteisöllisen oppilashuollon kehittäminen, koulupudokkuuden ennaltaehkäisy ja osallisuuden lisääminen. Tavoitteena oli myös kehittää vanhempainiltoja eri vuosiluokilla koko kaupungin yhteisten teemojen mukaisiksi. Yhteisaikaisuuteen panostettiin joustavan esi- ja alkuopetuksen Oksa-toimintaa kehittämällä, yhteisopettajuusmalleja tukemalla ja laajalla tiimityöllä. Pedagogisen keskustelun ylläpitäminen opetushenkilökunnan ja huoltajien kesken tukee yhteisaikaisuuden toteutumista.

Vuonna 2023 painopisteenä oli uusien oppimisympäristöjen suunnittelu ja rakentaminen. Lamminrahkan koulukeskus ja Kuhmalahden koulutalo otettiin käyttöön. Lamminrahkan koulu aloitti toimintansa elokuussa 2023. Koulun kolme luokanopettajan virkaa täytettiin 1.8.2023 alkaen. Lamminrahkan toimistosihteerin työsuhte täytettiin 1.1.2023 alkaen.

Lukion ja ammatillisen koulutuksen yhteistyötä tuva-opetuksen (tutkintoon valmentava opetus) puitteissa tehtiin ensimmäisen kerran lukuvuonna 2022–2023.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhtenä painopisteenä oli rakentaa Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa toimivia yhdyspintoja sote-palveluiden ja kaupungin tuottamien palveluiden välille asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhdyspintojen seurantaa ja ohjausta varten perustettiin oma poikkihallinnollinen työryhmä, jossa on mukana myös Pirkanmaan hyvinvointialueen edustaja. Muuttuneesta toimintaympäristöstä johtuen myös kaupungin omia hyvinvointityön rakenteita kehitettiin ja uusi rakenne vahvistettiin vuoden 2024 alussa kaupunginjohtajan päätöksellä. Kangasala pääsi mukaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin ja käynnisti oman Oksalla yhdessä -mallin, jonka avulla edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia. Keväällä palkatun osallisuuskoordinaattorin työpanoksella on mm. kehitetty kaupungin järjestöyhteistyötä.

Kirjaston painopistealueena oli kirjastopalveluiden saavutettavuuden parantaminen. Sähköisiä palveluita kehitettiin yhteistyössä muiden Piki-kirjastojen kanssa ja valmistauduttiin kansalliseen e-kirjastoon liittymiseen. Kirjastojen tilojen ja palveluiden omatoimisuutta kehitettiin. Pääkirjastossa tehtiin muutostöitä asiakkaiden opiskelun ja työskentelyn mahdollistamiseksi. Lasten ja nuorten kirjastotyössä edistettiin erilaisia lukutaitoja; muun muassa kirjavinkkauksia tarjottiin useimmille kouluille.

Kulttuuripalveluiden painopistealueena oli kulttuuriperintö- ja museotoiminnan edistäminen. Kangasalan urkutehtaan 180-vuotisjuhlavuoden ohjelma järjestettiin yhteistyössä alueen kulttuuritoimijoiden kanssa. Juhlavuotta juhliittiin monipuolisella ohjelmistolla, ja se tavoitti valtakunnallisesti yli 6 000 kävijää. Pääkonsertti järjestettiin Kangasalan kirkossa ja YLE taltioi konsertin. Kulttuuripalvelut osallistui myös Operaatio Pirkanmaa –hankkeeseen, kulttuurihyvinvoinnin palveluohjaus –hankkeeseen, seutumuseohankkeeseen sekä toteutti Lumoava Kangasala -ympäristö – ja taideohjelmaa yhteistyössä monialaisen työryhmän kanssa. Kulttuuripalveluihin rekrytoitiin tapahtumatuottaja sekä taidekoordinaattori.

Nuorisotyössä tavoitteena oli aktiivinen ja yhteisvastuuta kantava nuori. Nuorisotyötä tehtiin kasvatuksellisella otteella. Nuoren kasvua ja osallisuutta yhteisöön tuettiin nuorisotilatyöllä, liikkuvalla nuorisotyöllä, nuorisovaltuustotoiminnalla sekä kouluyhteistyöllä.

Liikuntapalveluissa painottuivat liikuntaneuvonta, matalan kynnyksen liikuntaryhmät ja ikäihmisten liikuntapalvelut, seurayhteistyö sekä kaupungin liikuntapaikkojen käytön ja ylläpidon koordinointi ja kehittäminen. Liikuntapalvelut teki yhteistyötä koulujen kanssa mm. Move-mittauksissa sekä antoi uimaopetusta uinnissa erityistukea tarvitseville oppilaille. Uuden, Pikkolan alueelle valmistuvan yksityisen hyvinvointi- ja liikuntakeskuksen toiminnan suunnittelu käynnistettiin.

Kansalaisopiston kursseja järjestettiin eri puolilla Kangasalaa ja uusi Lamminrahkan koulukeskus otettiin käyttöön. Kangasalan kaupungin tukemina taiteen perusopetusta antoivat Pirkanmaan musiikkiopisto, Tampereen konservatorio, Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä ja kuvataide- ja käsityökoulu Emil. Tampereen Balettiopiston toiminnan lakattua vuonna 2022 tanssin opetus käynnistyi Tampereen Konservatorion toimesta. Taiteen perusopetusta annettiin myös Lamminrahkan uudessa koulukeskuksessa.

Kaupungin avustuskäytäntöjä yhtenäistettiin ja hyvinvointi- ja vapaa-ajan palvelualueelle siirrettiin aiemmin kaupunginhallituksen jakamat avustukset sekä sosiaali- ja terveystalveluiden jakamat avustukset. Suurtaapahtuma-avustus otettiin käyttöön uutena avustusmuotona. Palvelualue oli mukana kaupungin uuden palveluverkkosuunnitelman päivityksessä.

Investoinnit vuonna 2023

Vuonna 2023 palvelukeskuksen käyttöön valmistui Lamminrahkan koulukeskus (pienien lasten yksikkö ja yhtenäiskoulun I-vaihe). Vuonna 2023 valmistui myös uusi koulutalo Kuhmalahdelle. Keväällä 2020 hyväksytyn Päiväkotijärjestelmän ja kouluverkko-suunnitelman toteutussuunnitelman tulevana vuosina 2024-2025 rakennetaan lisäksi mm. Pikkolan pienien lasten yksikkö ja Ruutanan uusi koulu.

Sivistyskeskuksen investointeihin varattiin vuoden 2023 talousarvioesityksessä 3 490 400 euroa. Talousarviovuoden 2023 aikana investointeihin tehtiin kaksi muutostalousarviota, joiden kokonaisvaikutus vähensi investointeihin varattuja määrärahoja yhteensä 782 200 euroa. Investoinneista toteutui 2 165 486 € (80 %). Investoinnit ovat sisältäneet irtaimen käyttöomaisuuden, kalusteiden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen hankintoja.

STRATEGISET TAVOITTEET VUONNA 2023

Kaupungin yhteiset strategiset tavoitteet:

1. Elinvoiman edellytykset kunnossa ja 5. Liikkuva ja harrastava Kangasala

	1. Elinvoiman edellytykset kunnossa
	5. Liikkuva ja harrastava Kangasala
	3. Hyvinvoivat ja terveet kaupunkilaiset
	7. Osallistava ja palveleva, sujuvan arjen Kangasala

Toiminnalliset tavoitteet ja toteuma vuonna 2023

	Toiminnallinen tavoite	Toteuma 31.12.2023
1.4	Hyödynnämme keskeistä sijaintia vetovoimaisella Tampereen kaupunkiseudulla	Lamminrahkan uuden koulukeskuksen ope- tus, päiväkotijärjestelmä ja vapaa-aikatilat otettiin käyttöön ja toimintakulttuuria alettiin kehit- tää. Lamminrahkan koulukeskuksen liikun-

		tasali otettiin käyttöön elokuun alussa suunnitelmien mukaisesti. Myös Valkeakoski-opiston, Kuvataide- ja käsityökoulu Emilin ja Pirkanmaan musiikkiopiston opetus alkoi koulukeskuksen tiloissa. Nuorisotilan toimintaa ei vielä käynnistetty alueen vähäisen asukasmäärän vuoksi, vaan alueella käydään Kyläkolilla.
3.6	Tuemme lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kasvun edellytyksiä	Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön Valssi (valtakunnallinen laadunarviointijärjestelmä). Varhaiskasvatusyksikössä toteutettiin Valssin avulla lasten tuen toteutumisen prosessi- ja rakennetekijöiden laadunarviointi. Yksiköt laativat kehittämissuunnitelman laadunarvioinnin tulosten pohjalta. Hyvinvointitaitojen tuntiopetus on jatkunut alakouluissa 3.- ja 6.-luokkalaisilla sekä yläkouluissa 7.- ja 8.-luokkalaisilla. Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut on osallistunut oppilashuollollisten pienryhmien järjestämiseen. Lasten kulttuuriperintötietoutta on vahvistettu Kangasalan urkutehtaan 180-vuotisjuhlan lapsille suunnatuilla tilaisuuksilla.
5.4	Teemme monipuolista yhteistyötä järjestöjen kanssa	Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalvelut on tehnyt järjestöjen kanssa monipuolista yhteistyötä kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteiden toteuttamiseksi (mm. Nukketatteri Hupilaisen esitykset 4-vuotiaille ja 5-vuotiaiden konsertti Kangasala-talossa). Opetus- ja koulutuspalvelut järjestivät yhdessä seurojen ja järjestöjen kanssa harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä (harrastuskerhoja noin 200 kpl ja osallistujia

		lähes 2 000 oppilasta). Koululaisten iltapäivätoimintaa on järjestetty yhteistyössä KU68:n ja YMCA:n kanssa. Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut on järjestänyt mm. kulttuuri- ja hyvinvointitorin huhtikuussa (näytteilleasettajia 50 kpl ja kävijöitä 1 500 henkilöä) ja toteuttanut yhteistyössä urheiluseurojen kanssa seuraparlamenttitoimintaa sekä kutsunut koolle liikuntaseurojen yhteiskokouksen.
7.3	Edistämme osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, yhtenä painotuksena perheiden ja vanhemmuuden tukeminen	Perheesi parhaaksi –malliin koulutuksia järjestettiin kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen työntekijöille. Huoltajien osallisuutta lisättiin ja toimintatapoja kehitettiin. Perusopetuksessa vanhempainiltojen vuosiluokkaistamisen suunnitelman mukaisesti lähdettiin uudistamaan vanhempainiltojen rakennetta. Lukion vanhempainiltojen rakennetta kehitettiin ja vuosiluokkavanhempainilloista siirryttiin teemavanhempainiltoihin ja koko koulun yhteisiin vanhempainiltoihin. Myös opiskelijat osallistuivat osaan vanhempainilloista. Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut on toteuttanut osallistuvan budjetoinnin toimintatapaa. Vuoden alussa kuntalaisilta kerättiin ideoita ja ehdotuksia, miten toimintaan budjetoitu määräraha käytetään. Toteuttamiskelpoiset ehdotukset nostettiin kaikkien kaupunkilaisten äänestettäväksi ja niistä valittiin eniten ääniä saaneet ehdotukset toteuttavaksi vuoden 2023 aikana. Osallistuvalla budjetoinnilla toteutettiin Harjufest, Raudanmaan Kolme Kaarinaa -tapahtuma sekä

		Kyötikkälän matalan kynnyksen palloilutapahtuma.
--	--	--

Tehokkuusmittarit

Tehokkuusmittarit	TP2022	MTA2023	TP2023
Päiväkotipaikka, nettomenot €/vuosi	10 735	11 600	10 735*
Opetus- ja koulutuspalvelut nettomenot €/oppilas	9 354	9 425	10 453
Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut, nettomenot €/asukas	148	173	185

Tehokkuusmittarit laskettu kaikista kustannuksista (sisältää ulkoiset ja sisäiset).

*Päiväkotipaikka, nettomenot €/vuosi: varhaiskasvatuksen seutuvertailun 2022 päiväkotipaikan hinta.

Informatiiviset tunnusluvut

Informatiiviset tunnusluvut	TP2022	MTA2023	TP2023
Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalvelut (tilastointipäivä 31.12.2023)			
Kunnallisessa varhaiskasvatuspalveluissa olevien lasten määrä (pk+pph+avoin+ostopalvelu+ esiop. täydentävä vaka)	1 456	1 600	1386
Yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä (yksit. hoid. tuki ja palveluseteli)	447	550	428
Esiopetuksessa olevien lasten määrä	435	420	382
Opetus- ja koulutuspalvelut (tilastointipäivä 20.9.2023)			
Perusopetuksessa olevien oppilaiden määrä 1-9 lk (sis. Valmistava opetus)	3883	3 950	3901
Lukiokoulutuksessa opiskelevien määrä (ei sisällä kaksoistutkintoa)	431	440	451
Kaksoistutkintoa (ammattillinen perustutkinto ja ylioppilastutkinto) opiskelevien määrä	68	70	71
Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut (tilastointipäivä 31.12.2023)			
Kirjaston lainaukset/asukas	18,4	18,0	19,0
Kulttuuripalveluiden järjestämät ja koordinoimat tilaisuudet ja kävijämäärät	40/26 225	30/15 000	44/20 374
Ikäihmisten ja erityisryhmien liikuntaryhmät ja osallistujamäärät	24/400	25/490	29/420
Nuorisotilojen kävijämäärät	12758	9 000	12 976
Liikkuvan nuorisotyön kävijämäärät (Kyläkolli)	6 833	7 000	7 619

Taiteen perusopetuksessa olevien lasten ja nuorten määrä (tilastointipäivä 20.9.2023) *)	302	300	303
Kansalaisopiston osallistujamäärä	4 129	4 900	4 352
Sivistyskeskuksen henkilöstön määrä (vakituiset vakanssit)	821	878	878
Sivistyskeskuksen nettokustannukset/euroa/asukas	2 126	2 259	2 401

Eurotunnusluvut laskettu kaikista kustannuksista (sisältää ulkoiset ja sisäiset).

*Tanssin taiteen perusopetus lakkasi vuoden 2022 alussa ja toiminta on käynnistymässä vähitellen uudelleen.

**) Sosiaali- ja terveyslautakunnan sekä kaupunginhallituksen aiemmin jakamat avustukset siirretty hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluihin 1.1.2023 alkaen

Väestö, virallinen (Tilastokeskus, tilastointipäivä 31.12.),

2021: 32 622

2022: 32 959

2023: 33 473

3.1.4 Tekninen keskus

Vastuuhenkilö: elinympäristöjohtaja Sirkku Malviala

Talous

5.3.2024

Tekninen keskus, euroa	TP2023	Alkup. TA2023	TA 2023 muutokset	MTA 2023	Poikkeama	Tot.-% MTA	2022
Toimintatuotot	29 200 953	27 987 247	-1 960 000	26 027 247	-3 173 706	112,19%	30 774 131
ulkoiset	6 724 069	8 720 000	-1 960 000	6 760 000	35 931	99,5	5 280 977
sisäiset	22 476 885	19 267 247	0	19 267 247	-3 209 638	116,66%	25 493 154
Toimintakulut	-29 931 107	-34 383 549	298 000	-34 085 549	-4 154 442	87,81%	-32 597 342
ulkoiset	-27 326 415	-31 119 000	298 000	-30 821 000	-3 494 585	88,7	-30 420 967
sisäiset	-2 604 692	-3 264 549	0	-3 264 549	-659 857	79,79%	-2 176 376
Toimintakate	-730 153	-6 396 302	-1 662 000	-8 058 302	-7 328 148	9,06	-1 509 204
Poistot ja arvonalentumiset	-12 751 983	-14 600 477	0	-14 600 477	-1 848 494		-10 939 888

Investoinnit (valtuustoon nähden sitovat)

Tekninen keskus	TP 2023	TA 2023	Ta muutokset	MTA 2023	Jäljellä	Tot. -% MTA23/ TP2023	TP2022
Tuotot	1 095 982	983 210		983 210	-112 772	111,5 %	949 761
Kulut	-38 249 807	-42 560 000		-42 560 000	-4 310 193	89,90 %	-35 934 375
Netto	-37 153 825	-41 576 790		-41 576 790	-4 422 965	89,40 %	-34 984 614

Teknisen keskuksen talous

Teknisen keskuksen ulkoiset toimintatuotot toteutuivat kokonaisuutena suunnitelman mukaisesti. Toimintatuottojen toteuma vuonna 2023 oli 99,47 %, mikä on 35 931 € arvioitua vähemmän. Vuonna 2022 toteuma oli 100,21 %.

Ulkoisten toimintakulujen toteuma oli 88,66 %, eli 3 494 585 € arvioitua vähemmän. Vuonna 2022 toteuma oli 92,74 %. Ulkoisten toimintakulujen arvioitua vähäisempi kertymä koostuu useista syistä. Merkittävimpiä syitä ovat vuokratulujen alittuminen 1 400 000 € johtuen siitä, että väistötiloja ei ollut tarpeen vuokrata aiemman arvion mukaisesti ja vuokratuloja toteutui laskettua vähemmän. Sähkö- ja lämmityskulujen kokonaisuudesta säästyi 858 000 €, koska sähkön hinnannousu ei realisoitunut aiempien ennusteiden mukaisesti ja toteutettiin sähkön säästötoimenpiteitä. Lisäksi henkilöstökuluista säästyi 726 000 €, koska useita vakansseja jätettiin täyttämättä ja joidenkin vakanssien täyttämistä viivytettiin.

Vuoden 2023 ulkoinen toimintakate nousi vuoden 2022 tilinpäätöksestä 18,05 %, eli vähennystä on 4 537 643 €. Vuosien 2022 ja 2021 tilinpäätösten välillä ulkoinen toimintakate laski 9,07 %.

Talouden tasapainottamisohjelma vuonna 2023

Kaupunginhallitus on antanut 5.6.2023 kehyksen yhteydessä Talous- ja tuottavuusohjelma 1.0:n, eli ohjeen kolmevuotisen talous- ja tuottavuusohjelman valmisteluun. Ohjelma koskee vuosia 2024-2026. Tekniseen keskukseseen annettiin vähintään kuuden vakanssin vähentämistavoite vuosille 2023-2024. Teknisessä keskuksessa jätettiin täyttämättä kuusi vakanssia vuonna 2023.

Toimintaympäristö

Tekninen keskus kehittää ja vahvistaa kaupungin elinympäristöä, elinvoimaa ja veto-, pito- sekä luomovoimaa edistämällä kaupunkilaisten hyvinvointia. Tekninen keskus vastaa kaupungin maankäytöstä, kaduista ja yleisistä alueista, rakennuksista, vesihuollosta, viranomaispalveluista sekä ateria- ja siivouspalveluista.

Teknisen keskuksen palvelualueet ovat ateria- ja siivouspalvelut, maankäyttö, rakentaminen ja ympäristö- ja rakennusvalvonta. Lisäksi tekniseen keskukseseen kuuluu Kangasalan Vesi-liikelaitos. Yhteis- palvelut vastaa yleisesti teknisen keskuksen taloudesta ja hallinnosta. Tampereen kaupunki järjestää isäntäkuntana Kangasalan kaupungin ympäristöterveydenhuollon sopimuksen mukaisesti.

Ateria- ja siivouspalvelut tuottavat palvelua kaupungin varhaiskasvatukselle ja kouluille ja lisäksi siivouspalveluita virastoihin ja kaupungin muihin kohteisiin. Ateria- ja siivouspalvelut ostavat siivouspalveluita mm. Konsta-kirjastoautoon ja Kontulan juhlataloon. Hyvinvointialueuudistuksen mukaisesti ateria- ja siivouspalveluiden henkilökunnasta sosiaali- ja terveyspalveluiden tukipalvelutehtäviä hoitaneet henkilöt siirtyivät 1.1.2023 hyvinvointialueelle liikkeenluovutuksena. Siirtyviä vakansseja oli 42.

Maankäytön palvelualue vastaa kaupungin maankäytön ja liikenteen suunnittelusta, yhdyskuntarakenteen muotoutumisesta, maaomaisuuden hoidosta, paikkatietorekisterin ja kartaston ylläpitoon liittyvistä tehtävistä ja valtion lainoittamaan asuntotuotantoon liittyvistä tehtävistä. Moniarvoisen elinympäristön säilyttämiseksi ja rakentamiseksi kaavoitus laatii mm. yleis- ja asemakaavoja ja korttelisuunnitelmia.

Rakentamisen palvelualue vastaa kaupungin peruspalvelukiinteistöistä, kaduista ja muista yleisistä alueista. Palvelualueen vastuulla on rakennetun omaisuuden arvon säilyttäminen ja rakentaminen. Palvelualueen tehtäviin kuuluu rakennusten, katujen, viheralueiden, uima- ja venerantojen, erilaisten kenttien ja ulkoliikuntapaikkojen suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito. Lisäksi palvelualue suunnittelee ja rakentaa vesi- ja viemärijohtoja ja laitteita Kangasalan Vesi-liikelaitokselle.

Ympäristö- ja rakennusvalvonnan palvelualue sisältää ympäristönsuojelun, rakennusvalvonnan ja pysäköinninvalvonnan. Palvelualueella hoidetaan mm. ympäristönsuojelulain, maa-aineslain, maankäyttö- ja rakennuslain sekä pysäköinninvalvonnan viranomais tehtäviä. Tehtävistä keskeisimpiä ovat ympäristö-, maa-aines-, rakennus-, toimenpide-, maisematyö-, maastoliikenneluvat, rakentami-

sen poikkeusluvut, suunnittelutarveratkaisut, melu- ja tärinäilmoitukset, vesihuoltolain mukaiset vapautukset, pysäköintivirhemaksut, viranomaislausunnot, erilaiset valvontatehtävät ja ympäristön tilan seuranta.

Teknisen keskuksen tavoitteet perustuvat Kangasalan kaupunkistrategiaan. Lisäksi tavoitteita ohjaavat kaupungin hyväksymä MAL-sopimus, kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma, maapoliittinen ohjelma, kaupunkiseudun rakennesuunnitelma, asuntostrategia, ilmastostrategia ja liikennejärjestelmäsuunnitelma sekä useat lait ja asetukset.

Painopistealueet 2023

Teknisessä keskuksessa kehitettiin ja vahvistettiin kaupungin elinvoimaa ja palveluita sekä lisättiin kaupungin viihtyisyyttä monipuolisin keinoin. Rakentaminen oli vilkasta eri puolilla kaupunkia. Kaupungin vetovoimaa kuvaa mm se, että asuntoja valmistui ennätykselliset 528 kappaletta ja väkiluku kasvoi huimat 519 henkeä. Keskustassa Torialueen uudistukselle laadittiin yleissuunnitelma, Kunnantie 1:n kaavakehityshankkeelle toteutettiin kumppanihaku ja Timanttikorttelihanke sai rakennusluvan. Keskon kaupan alueen asemakaava keskustassa sai lainvoiman ja tontilta purettiin vanhoja rakennuksia uudisrakentamisen tieltä. Yritysten toimipaikka- ja tonttitarjontaa lisättiin kaavoituksen keinoin. Esimerkiksi Lentolaan Mäkirintentielle laadittiin nopealla aikataululla kaupallisten palveluiden laajentamisen mahdollistava kaava. Merkittäviä osayleiskaava- ja asemakaavahankkeita eri puolilla kaupunkia eteni ja hyväksyttiin. Saarenmaan osayleiskaavan hyväksyminen kumoutui hallinto-oikeudessa. Kaavan uudelleen työstämistä selvitettiin.

Hankkeita ja palveluita suunniteltiin monipuolisesti osallistaen ja yhteistyössä kaupunkilaisten ja muiden sidosryhmien kanssa huomioiden asukasnäkökulma ja yritysmyönteisyys. Kangasala valittiin vuoden Pirkanmaan yrittäjyys- ja elinvoimakunnaksi 2023. Viestintää tehostettiin ja vuoden aikana laadittiin aktiivisesti tiedotteita.

Vuonna 2023 hyväksyttiin uusi Viheralue- ja ulkoliikuntapaikkaohjelma ja Hulevesiohjelma 2023. Rakennetun ympäristön laatua vahvistettiin mm. taiteen keinoin Lumo-ohjelman mukaisesti. Rakennetun ympäristön digitalisaatiota koskevat uudet lait tulevat voimaan 1.1.2024. Teknisessä keskuksessa valmistauduttiin tuleviin huomattaviin muutoksiin. Useiden palvelualueiden yhteisen TieraCity tietojärjestelmäkokonaisuuden hankinnasta tehtiin sopimus.

Kangasala on HINKU-kunta, jonka tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Teknisessä keskuksessa toteutettiin kaupungin Ilmasto- ja energiatehokkuustyön tiekartan tavoitteita. Tiekartan tavoitteet ohjaavat kestävään kasvuun ja hiilineutraalisuuden edistämiseen. Kaupungin omistamalta alueelta kartoitettiin neljän uuden mahdollisen luonnonmonimuotoisuutta tukevan luonnon-suojelualueen luontoarvoja.

Valtuuston 14.3.2022 hyväksymän Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman keskeiset tavoitteet vuosille 2022-2025 ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen, mielen hyvinvoinnin vahvistaminen, arjen hyvinvoinnin tukeminen ja turvallisen ja viihtyisän arkiympäristön rakentaminen. Kaupunkilaisten hyvinvointia lisättiin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa.

Henkilökunnan työmääriä seurattiin ja työntekijäresurssien mitoitusta tarkasteltiin työssä kuormittumisen ehkäisemiseksi. Työhyvinvointikyselyn tulokset käytiin läpi henkilökunnan kanssa. Pääsääntöisesti tulokset olivat hyvällä tasolla. Heikoimpiin tuloksiin pureuduttiin tarkemmin asioiden parantamiseksi. Hyviä työolosuhteita kehitetään edelleen, jotta pärjätään jatkossakin kilpailussa työntekijöistä.

Lamminrahkan eteläosan infra, Lamminrahkan koulukeskus (sisältäen pienten lasten yksikön) ja liikuntapuisto valmistuivat. Ensimmäiset asukkaat muuttivat Lamminrahkaan. Lamminrahkan pohjoisosan uusi pientalopainotteinen asemakaava hyväksyttiin. Lamminrahkan rakennushankkeiden lisäksi merkittävimmät investointihankkeet vuonna 2023 olivat Ruutanan koulun ja Pikkolan pienten lasten yksikön suunnittelu ja rakentamisen aloittaminen, Kuhmalahden koulun rakentaminen, Lemetyn alueen infran rakentaminen ja Ilkontien peruskorjaus.

Teknisen keskuksen henkilökunta osallistui aktiivisesti seudulliseen yhteistyöhön. Seudun rakennesuunnitelma 2040+ valmistui ja hyväksyttiin.

STRATEGISET TAVOITTEET 2023

Kaupungin yhteiset strategiset tavoitteet:

1. Elinvoiman edellytykset kunnossa ja 5. Liikkuva ja harrastava Kangasala

	1. Elinvoiman edellytykset kunnossa
	5. Liikkuva ja harrastava Kangasala
	2. Hiilineutraali ja kestävä tulevaisuuden kaupunki
	7. Osallistava ja palveleva, sujuvan arjen Kangasala

Toiminnalliset tavoitteet ja toteuma vuonna 2023

Numero	Toiminnallinen tavoite	Toteuma 31.12.2023
1.1	Kehitämme valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä alueita yritystoiminnan tarpeisiin - Lamminrahka, Saarenmaa, Taras-tenjärvi	Maanhankintaa painotettiin Saarenmaalle tavoitteen mukaisesti. Saarenmaan asemakaavoitus viivästyi johtuen alueen osayleiskaa- van hyväksymisen kumoutumisesta hallinto-oikeudessa. Lamminrahkan pohjoisosan asema- kaava hyväksyttiin ja kaupallisen alueen asemakaavamuutoksen laadinta siirtyi seuraavalle vuodelle.
2.2	Saavutamme hiilineutraalisuustavoitteen kannustamalla asumaan, elämään ja yrittämään kestävästi ja hiilineutraalisti	Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita on parannettu uusien reittien suunnittelulla ja toteutuksella. Kangasalan- tien pääpyöräreitin esiselvitys valmistui joulukuussa. Kaupungin uusissa rakennushankkeissa on teetetty hiilijalanjälkilaskelmia ja rakennushankkeisiin on sisällytetty aurinkoenergiaratkaisuja. Rakennusvalvonta järjesti kolme energia-asioiden neuvontatapahtumaa Kangasalan kaupunki infossa. Ateria- ja siivouspalveluissa on otettu käyttöön hävikin seuranta-prosessi ja kierrätyslaskuri.
2.4	Turvaamme lähiluonnon monimuotoisuuden samalla luontopalveluja kehittäen	Kaupungin omistamista maa-alueista on suojeltu noin 2,8 prosenttia. Kaupungin maaomaisuudesta odottaa 21,6 ha luonnonsuojelualueen perustamispäätöstä. Uusia suojelualueita on kartoitettu.
2.5	Maankäytössä huomioidaan hiilinielut, luonnon monimuotoisuus ja muut ympäristövaikutukset	Hiilinielujen lisäämiseksi metsitettiin kaupungin omistama joutomaa-kohde Sahalahdella.

Numero	Toiminnallinen tavoite	Toteuma 31.12.2023
5.1	Edistämme kaupungin liikuntamahdollisuuksia sisällä ja ulkona	Liikuntamahdollisuuksia edistettiin rakentamisen palvelualueen työohjelman mukaisesti. Se sisälsi monipuolisesti liikuntapaikkahankkeita. Lamminrahkan liikuntapuiston valmistui aikataulussa. Viheralue- ja liikuntapaikkaohjelma hyväksyttiin 16.5.2023.
5.5	Vahvistamme harjujen ja näkötorrien tunnettavuutta ja hyödynnämme harjuja virkistys- ja luontokohteena	Järjestettiin kaksi Kangasalan harjuja ja niiden luontoa esittelevää pop up- tapahtumaa. Tapahtumia varten laadittiin postereita, joita voidaan jatkossa hyödyntää muihinkin tapahtumiin.
7.1	Kerromme aktiivisesti ja avoimesti toiminnastamme	Toiminnasta on tiedotettu aktiivisesti ja avoimesti. Kouluruokaraati on järjestetty suunnitelman mukaisesti. Palvelualueiden tiedottamisen vuosikellot ovat valmiit yhtä lukuun ottamatta.
7.6	Lisäämme sähköisiä palveluita kaupunkilaisille	TieraCity järjestelmämuutoksen hankinnasta tehtiin sopimus ja 1. moduuli on hankittu. Kokonaisratkaisun myötä sähköiset palvelut paranevat.

Tehokkuusmittarit

Tehokkuusmittarit	TP2022	MTA2023	TP2023
Aterian keskimääräinen hinta, €*)	2,78	2,80	3,05
Rakennusten energiankulutus kWh/m3	58,4	60,0	59,4

*) sisältää kaikki aterian valmistamiseen liittyvät kulut

Informatiiviset tunnusluvut

Informatiiviset tunnusluvut	TP2022	MTA2023	TP2023
Maanhankinta, ha	67	40	60
Tonttien luovutus, kpl	53	40	37
Valmistuneita asuntoja, kpl	379	380	528
Liikenneväylät, km	241	240,5	242
Kaupungin omistamien luonnonsuojelualueiden pinta-alan osuus kaupungin maaomaisuudesta, %	2,3	3,0	2,8
Tuotetut ateriamäärät, kpl	2 075 145	2 000 000	1 801 311
Henkilöstön määrä (budjetoidut vakanssit)	312	309	274
Nettomenot, €/asukas	763	667	615

Väestö, virallinen (Tilastokeskus, tilastointipäivä 31.12.),

2021: 32 622

2022: 32 959

2023: 33 473

3.1.5 Konserniyhtiöille ja yhteistoimintatahoille myönnettyt konsernituet ja avustukset vuonna 2023

Konsernituen tai avustuksen kohde, euroa	2022	MTA2023	TP2023
STRATEGINEN JOHTO			
Kiinteistö Oy Taloherttua, avustus YH-kodeilta kaupungin saama osinkotuotto kohdennettu avustuksena uusien rakennuskohdeiden toteuttamisen rahoitukseen	94 809	77 051	77 051
Kangasalan Uimahalli Oy Konsernituki Kunnan osuus uimahallin rakentamisen rahoituksen (korko + lainanlyhennys) kustannuksista (avustus maksetaan korko- ja lainanlyhennyslaskua vastaan)	924 171	enintään 1 145 000 (VAL 9.10.23)	1 055 000 + 90 000 (Val 9.10.23) = 1 145 000
Kangasala-talo Oy - vuokratuki	405 000	enintään 405 000	405 000
Kiinteistö Oy Tieliikennemuseo -Mobilia III –hankkeen toteuttamiseksi rahoitus- kuluavustus laina-ajalle 2009-2023, n. 18 000 €/vuosi	18 000	18 000	18 000
-Mobilia IV –hanke 2015-2024 Val 10.11.2008 § 112	100 000	100 000	100 000
SIVISTYKESKUS			
Kangasala-talo Oy, Konsernituki - kulttuuripalveluiden tuottamiseen - museopalveluiden tuottamiseen	260 000 250 000	enintään 260 000 enintään 250 000	260 000 250 000
TEKNINEN KESKUS			
Kangasalan Jäähalli Oy - avustus (jäähallisopimukseen perustuva v. 1996, v. 2006, 2016) Kh 8.2.2016 § 37	75 000	75 000	150 000
YHTEENSÄ, euroa	2 126 980	2 330 051	2 405 051

3.2 Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen

Ulkoinen Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu
Kangasalan kaupunki ilman liikelaitosta

Nimi	Alkuperäinen TA 2023	TA-muutokset	Muutettu TA 2023	2023	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatulot	14 813 210,00	-805 000,00	14 008 210,00	13 854 074,36	-154 135,64	-1,10%
Myyntitulot	2 405 330,00	-600 000,00	1 805 330,00	2 242 525,92	-437 195,92	-24,22%
Maksutulot	3 204 850,00	-500 000,00	2 704 850,00	2 690 111,88	-14 738,12	-0,54%
Tuet ja avustukset	1 549 010,00	890 000,00	2 439 010,00	2 237 447,30	-201 562,70	-8,26%
Muut toimintatulot	7 654 020,00	-595 000,00	7 059 020,00	6 683 989,26	-375 030,74	-5,31%
Toimintamenot	-106 105 136,37	-4 200 000,13	-110 305 136,50	-106 353 645,43	3 951 491,07	-3,58%
Henkilöstömenot	-57 869 107,37	-2 150 000,13	-60 019 107,50	-60 734 929,70	-715 822,20	1,19%
Palvelujen ostot	-26 459 780,00	-2 320 000,00	-28 779 780,00	-27 098 892,44	1 680 887,56	-5,84%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 107 437,00	0,00	-9 107 437,00	-7 964 441,66	1 142 995,34	-12,55%
Avustukset	-7 060 300,00	-90 000,00	-7 150 300,00	-6 728 278,95	422 021,05	-5,90%
Muut toimintamenot	-5 608 512,00	360 000,00	-5 248 512,00	-3 827 102,68	1 421 409,32	-27,08%
Toimintakate	-91 291 926,37	-5 005 000,13	-96 296 926,50	-92 499 571,07	3 797 355,43	-3,94%
Verotulot	80 524 000,00	3 000 000,00	83 524 000,00	84 056 650,19	532 650,19	0,64%
Valtionosuudet	26 292 270,00	-4 100 000,00	22 192 270,00	23 532 717,94	1 340 447,94	6,04%
Rahoitustulot ja menot	-248 000,00	0,00	-248 000,00	2 072 285,09	2 320 285,09	-935,60%
Korkotulot	60 000,00	0,00	60 000,00	301 687,07	241 687,07	402,81%
Muut rahoitustulot	1 216 000,00	0,00	1 216 000,00	15 024 727,69	13 808 727,69	1135,59%
Korkomenot	-1 500 000,00	0,00	-1 500 000,00	-2 029 497,59	-529 497,59	35,30%
Muut rahoitusmenot	-24 000,00	0,00	-24 000,00	-11 224 632,08	-11 200 632,08	46669,30%
Vuosikate	15 276 343,63	-6 105 000,13	9 171 343,50	17 162 082,15	7 990 738,65	87,13%
Poistot ja arvonalentumiset	-15 800 565,00	0,00	-15 800 565,00	-14 187 136,69	1 613 428,31	-10,21%
Suunnitelman mukaiset poistot	-15 800 565,00	0,00	-15 800 565,00	-13 901 550,34	1 899 014,66	-12,02%
Arvonalentumiset		0,00		-285 586,35	-285 586,35	
Tilikauden tulos	-524 221,37	-6 105 000,13	-6 629 221,50	2 974 945,46	9 604 166,96	-144,88%
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	1 859 540,00	0,00	1 859 540,00	246 243,24	-1 613 296,76	-86,76%
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		0,00		2 368 249,14	2 368 249,14	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 335 318,63	-6 105 000,13	-4 769 681,50	5 589 437,84	10 359 119,34	-217,19%

Poistot tuloslaskelmaan on laskettu kaupungin käyttöomaisuusohjeen mukaisesti. Poistot tulevat nousemaan tulevina vuosina, siitä huolimatta, että investoinneista toteutetaan vain välttämättömimmät kaupungin peruspalvelutuotantoon liittyvät investointikohteet.

Verotettava tulo vuosina 2019-2023

Vuosi	Tuloveroprosentti	Verottava tulo, milj. euroa	Muutosprosentti
2019	21,00	581,2	4,2
2020	21,00	593,3	2,1
2021	21,00	623,8	5,1
2022	21,00	655,5	5,1
2023	8,36	743,7*	13,4*

Vuosien 2022 ja 2023 verotettava tulo asukasta kohden

	2022	2023
Tuloveroprosentti	21,00	8,36
Verotettava tulo/as (verotusvuosi)*	19 890	22 214*
Asukasluku 31.12. * ennakkotieto, tilastokeskus	32 959	33 478*

*ennakkotieto, verohallinto

Kiinteistövero vuosina 2019-2023

	2019		2020		2021		2022		2023	
Kiinteistövero ,1000 euroa	Tuotto, 1000€	vero-%	Tuotto, 1000€	vero-%	Tuotto, 1000€	vero-%	Tuotto, 1000€	vero-%	Tuotto, 1000€	vero-%
1. YHTEENSÄ	7 309	0,62	7 444	0,62	7 683	0,64	8 136	0,64	8 724	0,63
1.1 RAKENNUKSET YHTEENSÄ	5 085	0,54	5 200	0,54	5 240	0,54	5 618	0,55	6 213	0,55
1.1.1 Vakituiseen asumisen %	3 084	0,43	3 136	0,43	3 127	0,43	3 313	0,43	3 675	0,43
1.1.2 Muun kuin vakituiseen asumisen %	605	1,03	604	1,03	602	1,03	621	1,03	680	1,03
1.1.3 Yleisellä kiinteistövero- prosentilla verotettavat raken- nukset yhteensä	1 396	0,93	1 460	0,93	1 512	0,93	1 684	0,93	1 859	0,93
1.1.4 Voimalaitoksen %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.1.5 Yleishyödyllisen käytön % (rakennus)	-	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1.2 MAAPOHJAT YHTEENSÄ	2 224	0,96	2 243	0,97	2 443	1,04	2 518	1,05	2 510	1,05
1.2.1 Yleisellä kiinteistövero- prosentilla verotettavat maa- pohjat yhteensä	2 082	0,93	2 082	0,93	2 097	0,93	2 127	0,93	2 143	0,93
1.2.2 Yleishyödyllisen käytön % (maapohja)	-	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1.2.3 Rakentamattoman ra- kennuspaikan %	142	2,00	161	2,00	346	4,00	391	4,00	367	4,00

Verotulot 2023, euroa

	TA 2023	TA -muutokset	MTA 2023	TP 2023	Poikkeama
Tilin nimi					
Verotulot	80 524 000	3 000 000	83 524 000	84 056 650	532 650
Kunnan tulovero	67 561 000	2 000 000	69 561 000	69 741 615	180 615
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 924 000	1 000 000	5 924 000	5 720 355	-203 645
Kiinteistövero	8 039 000	0	8 039 000	8 594 680	555 680

Valtionosuuksien erittely, euroa

	TA 2023	TA -muutokset	MTA 2023	TP 2023	Poikkeama
Valtionosuuksien erittely					
Valtionosuudet	22 179 364	-4 100 000	18 079 364	19 223 699	1 144 335
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus ml. tasaukset	26 285 422	-4 100 000	22 185 422	23 480 156	1 294 734
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-4 106 058	0	-4 106 058	-4 256 458	-150 400
Verotulomenetysten korvaus	4 112 906	0	4 112 906	4 309 019	196 113
Yhteensä	26 292 270	-4 100 000	22 192 270	23 532 718	1 340 448

3.3 Investointien toteutuminen

INVESTOINNIT / ULKOISET

Investointien toteutuminen palvelukeskuksittain, euroa, ulkoiset

Strateginen johto	TA 2023	TA-muutokset	MTA 2023	TP 2023	Jäljellä MTA	Toteuma-% MTA
Tuotot	400 000		400 000	1 608 024	-1 208 024	402,0
Menot	-1 750 000		-1 750 000	-1 808 233	-58 233	103,3
Netto	-1 350 000		-1 350 000	-200 209	1 149 791	85,2

Sivistyskeskus	TA 2023	TA-muutokset	MTA 2023	TP 2023	Jäljellä MTA	Toteuma-% MTA
Tuotot	0		0	377 874		
Menot	-3 490 400	782 800	-2 707 600	-2 543 360	164 240	93,9
Netto	-3 490 400	782 800	-2 707 600	2 165 486	542 114	80,0

Tekninen keskus	TA 2023	TA-muutokset	MTA 2023	TP 2023	Jäljellä MTA	Toteuma-% MTA
Tuotot	983 210		983 210	1 095 982	112 772	111,5
Menot	-42 560 000		-42 560 000	-38 249 807	-4 310 193	89,90
Netto	-41 576 790		-41 576 790	37 153 825	-4 222 965	89,40

Kaupunki (ilman Vesi -liikelaitosta)	TA 2023	TA-muutokset	MTA 2023	TP 2023	Jäljellä MTA	Toteuma-% MTA
Tuotot	1 383 210		1 383 210	3 081 880	1 698 670	222,8
Menot	-47 800 000	782 800	-47 017 200	-42 601 400	-4 415 800	90,6
Netto	-46 416 790	782 800	-45 633 990	-39 519 520	6 114 470	86,6

Kangasalan Vesi -liikelaitos	TA 2023	TA-muutokset	MTA 2023	TP 2023	Jäljellä MTA	Toteuma-% MTA
Tuotot						
Menot	-4 205 000		-4 205 000	-3 988 482	216 518	94,9
Netto	-4 205 000		-4 205 000	-3 988 482	216 518	94,9

Kaupunki (ml. Vesi -liikelaitos)	TA 2023	TA-muutokset	MTA 2023	TP 2023	Jäljellä MTA	Toteuma-% MTA
Tuotot	1 383 210		1 383 210	3 081 880	1 698 670	222,8
Menot	-52 005 000	782 800	-51 222 000	-46 589 882	-4 633 118	91,0
Netto	-50 621 790	782 800	-50 621 790	-43 508 002	7 113 778	85,9

Investointiosassa esitetään määrärahat käyttöomaisuuden hankintaan. Käyttöomaisuus aktivoidaan taseeseen ja poistetaan tuloslaskelman kautta vuosikuluina. Käyttöomaisuuden hallinnassa noudatetaan valtuuston hyväksymää käyttöomaisuusohjetta. Investointiosan määrärahat varataan käytön mukaisina.

Investointien sitovuustaso valtuustossa

Investointien määrärahat ovat palvelukeskuksittain sitovia valtuustoon nähden.

Suurimmat investoinnit vuonna 2023 M€ ulkoiset

Investointikohde	TP2023 M€
Lamminrahkan yhtenäiskoulu	9,42
Ruutanan uusi koulu	6,06
Lamminrahkan päiväkoti	3,75
Lamminrahka, kadut ja yleiset alueet	2,73
Pikkolan pienten lasten yksikkö	1,99
Keskusta	1,55
Lemetty	1,40
Kuhmalahden koulu	1,16
Lamminrahkan yhtenäiskoulun kalusto	1,08
Maa- ja vesialueiden osto	0,96
Suoraman kentän huoltorakennus	0,94
Osakkeiden osto	0,86
Ilkontien peruskorjaus	0,72
Katujen peruskorjaus	0,69
Katuvalaistuksen peruskorjaus	0,67
Lamminrahkan liikuntapuiston huoltorakennus	0,63
Herttualan aluesaneeraus vesi	0,61
Peruskunnostusmääräraha	0,60
Kenttien perusparantaminen	0,55
Pikonkankaan vesijohto aluesaneeraus	0,52

3.4 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

Ulkoinen TP talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

Kangasalan kaupunki ilman liikelaitosta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jäl- keen	2023	Poikkeama	Poikkeama %
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	15 276 343,63	-6 105 000,13	9 171 343,50	17 162 082,15	7 990 738,65	87,13%
Tulorahoituksen korjauserät	-981 800,00	0,00	-981 800,00	-722 042,20	259 757,80	-26,46%
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-47 800 400,00	782 800,00	-47 017 600,00	-42 633 053,61	4 384 546,39	-9,33%
Rahoitusosuudet investointi- menoihin	983 210,00	0,00	983 210,00	1 472 500,45	489 290,45	49,76%
Pysyvien vastaavien hyödyk- keiden luovutustulot	1 496 500,00	0,00	1 496 500,00	2 248 823,65	752 323,65	50,27%
Toiminta ja investoinnit, netto	-31 026 146,37	-5 322 200,13	-36 348 346,50	-22 471 689,56	13 876 656,94	-38,18%
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys		0,00		-53 571,61	53 571,61	
Antolainasaamisten vähen- nys		0,00		8 566,48	-8 566,48	
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 000 000,00	0,00	40 000 000,00	39 000 000,00	-1 000 000,00	-2,50%
Pitkäaikaisten lainojen vähen- nys	15 600 000,00	0,00	15 600 000,00	-14 609 298,60	-30 209 298,60	-193,65%
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Vaikutus maksuvalmiuteen	0,00	0,00	0,00	-7 300 625,56	-7 300 625,56	

3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

14.3.2024

	Sitovuus	MÄÄRÄRAHAT ILMAN LIKELAITOSTA					Tuloarviot ILMAN LIKELAITOSTA				
Kangasalan kaupunki ilman liikelaitosta, 1 000 €	N/B	TA 2023	TA-muutokset	MTA 2023	Toleuma	Polk-keama MTA	TA 2023	Ta-muutokset	MTA 2023	Toleuma	Polk-keama MTA
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Strateginen johto	B	-17 038	-1 380	-18 418	-16 229	-2 189	1 775	600	2 375	2 086	289
Sivistyskeskus	B	-57 948	-3 118	-61 066	-62 798	1 732	4 318	555	4 873	5 044	-171
Tekninen keskus	B	-31 119	298	-30 821	-27 326	-3 495	8 720	-1 960	6 760	6 724	36
TULOSLASKELMAOSA		-106 105	-4 200	-110 305	-106 354	-3 951	14 813	-805	14 008	13 854	154
VEROTULOT	B						80 524	3 000	83 524	84 057	-533
VALTIONOSUUDET	B						26 292	-4 100	22 192	23 533	-1 340
Korkotuotot	B						60	0	60	302	-242
Muut rahoitustuotot	B						1 221	0	1 221	15 032	-13 811
Korkokulut	B	-1 549	0	-1 549	-2 062	513					
Muut rahoituskulut	B	-24	0	-24	-11 225	11 201					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappio	B										
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	B						982		982	2 249	-1 267
INVESTOINTIOSA											
Strateginen johto	B	-1 750	0	-1 750	-1 808	-58	400		400	1 608	-1 208
Sivistyskeskus	B	-3 490	783	-2 708	-2 543	164	0		0	378	
Tekninen keskus	B	-42 560		-42 560	-38 250	-4 310	983		983	1 096	-113
RAHOITUSOSA					-42 601						
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäys		0		0	54						
Antolainasaamisten vähennys S	B						0		0	9	
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys S	B						40 000		40 000	40 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys S	B	-15 610		-15 610	-14 859	751					
YHTEENSÄ		-171 089	-3 417	-174 506	-177 046	4 309	165 275	-1 905	163 370	182 117	-18 359

1) B=sitovana eränä toimintamenojen yhteissumma

4. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

4.1 Kangasalan kaupungin tuloslaskelma

5.3.2024

Kangasalan kaupunki, tuloslaskelma	1-12/2023	1-12/2022
Toimintatuotot		
Myyntituotot	10 822 865,99	29 157 934,14
Maksutuotot	2 690 111,88	12 060 206,35
Tuet ja avustukset	2 241 442,09	4 048 967,57
Muut toimintatuotot	6 683 989,26	4 541 444,01
	22 438 409,22	49 808 552,07
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-49 461 599,23	-80 222 249,61
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-10 321 842,05	-16 177 921,94
Muut henkilösivukulut	-2 353 996,12	-3 343 274,89
Palvelujen ostot	-30 405 393,20	-110 550 510,86
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 922 303,51	-12 748 720,83
Avustukset	-6 728 278,95	-10 219 024,68
Muut toimintakulut	-3 881 137,06	-4 899 463,05
	-112 074 550,12	-238 161 165,86
Toimintakate	-89 636 140,90	-188 352 613,79
Verotulot	84 056 650,19	153 192 227,44
Valtionosuudet	23 532 717,94	49 822 792,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	301 687,07	150 341,40
Muut rahoitustuotot	15 031 826,03	11 660 870,06
Korkokulut	-2 061 506,05	-890 094,49
Muut rahoituskulut	-11 224 707,92	-11 075 933,39
	2 047 299,13	-154 816,42
Vuosikate	20 000 526,36	14 507 589,23
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 573 785,96	-14 664 468,08
Arvonalentumiset	-285 586,35	-14 664 468,08
	-16 859 372,31	-14 664 468,08
Tilikauden tulos	3 141 154,05	-156 878,85
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	252 847,44	-5 574 734,48
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	2 368 249,14	7 801 427,50
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 762 250,63	2 069 814,17

4.2 Kangasalan kaupungin rahoituslaskelma

5.3.2024

Kangasalan kaupunki, rahoituslaskelma	1-12/2023		1-12/2022	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	20 000 526,36		14 507 589,23	
Tulorahoituksen korjauserät	-722 042,20	19 278 484,16	-756 891,78	13 750 697,45
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-46 621 631,35		-42 061 407,78	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 472 500,45		909 120,42	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 248 823,65	-42 900 307,25	1 141 172,75	-40 011 114,61
Toiminnan ja investointien rahavirta	-23 621 823,09		-26 260 417,16	
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-53 571,61		0,00	
Antolainasaamisten vähennys	8 566,48	-45 005,13	10 200,00	10 200,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 000 000,00		40 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 859 298,60		-12 423 043,64	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	25 140 701,40	0,00	27 576 956,36
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	89 216,09		-227 447,02	
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00		0,00	
Saamisten muutos	3 890 279,63		-59 414,62	
Korottomien velkojen muutos	-10 344 232,10	-6 364 736,38	6 952 039,49	6 665 177,85
Rahoituksen rahavirta	18 730 959,89		34 252 334,21	
Rahavarojen muutos	-4 890 863,20		7 991 917,05	
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	48 101 584,87		52 992 448,07	
Rahavarat 1.1.	52 992 448,07	-4 890 863,20	45 000 531,02	7 991 917,05

4.3. Kangasalan kaupungin tase

5.3.2024

Kangasalan kaupunki, tase		
VASTAAVAA	1-12/2023	1-12/2022
A Pysyvät vastaavat	251 207 703,38	233 579 911,41
I Aineettomat hyödykkeet	44 997,33	114 236,12
1. Aineettomat oikeudet	32 720,08	56 493,38
2. Muut pitkävaikutteiset menot	71,91	57 742,74
3. Ennakkomaksut	12 205,34	0,00
II Aineelliset hyödykkeet	227 491 960,74	201 352 770,52
1. Maa- ja vesialueet	32 738 697,47	33 235 380,11
2. Rakennukset	111 927 619,99	75 692 054,86
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	59 651 237,49	58 129 552,30
4. Koneet ja kalusto	4 595 137,02	3 015 063,74
5. Muut aineelliset hyödykkeet	283 050,53	283 050,53
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	18 296 218,24	30 997 668,98
III Sijoitukset	23 670 745,31	32 112 904,77
1. Osakkeet ja osuudet	23 156 162,80	31 643 327,42
3. Muut lainasaamiset	0,00	8 566,48
4. Muut saamiset	514 582,51	461 010,87
B Toimeksiantojen varat	4 070 250,97	3 618 477,65
2. Lahjoitusrahastojen varat	3 863 278,18	3 431 504,86
3. Muut toimeksiantojen varat	206 972,79	186 972,79
C Vaihtuvat vastaavat	55 394 627,75	64 175 770,58
II Saamiset	7 293 042,88	11 183 322,51
Pitkäaikaiset saamiset	491 308,60	585 436,76
1. Myyntisaamiset	133 714,22	192 514,22
2. Lainasaamiset	289 594,38	324 922,54
3. Muut saamiset	68 000,00	68 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	6 801 734,28	10 597 885,75
1. Myyntisaamiset	3 721 444,13	5 362 450,04
2. Lainasaamiset	29 882,79	29 882,79
3. Muut saamiset	1 543 639,09	2 817 794,87
4. Siirtosaamiset	1 506 768,27	2 387 758,05
III Rahoitusarvopaperit	26 956 698,97	23 746 761,63
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	249 047,00	249 047,00
4. Muut arvopaperit	26 707 651,97	23 497 714,63
IV Rahat ja pankkisaamiset	21 144 885,90	29 245 686,44
VASTAAVAA YHTEENSÄ	310 672 582,10	301 374 159,64

5.3.2024

Kangasalan kaupunki, fase		
VASTATTAVAA	1-12/2023	1-12/2022
A Oma pääoma	141 703 401,20	139 467 785,49
I Peruspääoma	63 198 773,11	66 725 408,03
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	72 742 377,46	70 672 563,29
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 762 250,63	2 069 814,17
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	13 697 485,51	16 318 582,09
1. Poistoero	9 597 485,51	9 850 332,95
2. Vapaaehtoiset varaukset	4 100 000,00	6 468 249,14
D Toimeksiantojen pääomat	3 341 442,36	2 800 452,95
1. Valtion toimeksiannot	0,00	61 429,07
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	2 837 804,47	2 513 576,83
3. Muut toimeksiantojen pääomat	503 637,89	225 447,05
E Vieras pääoma	151 930 253,00	142 787 339,11
I Pitkäaikainen	113 645 391,06	88 935 393,97
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	96 347 979,55	72 664 645,55
5. Saadut ennakot	1 077 384,10	1 077 384,10
7. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	16 220 027,41	15 193 364,32
II Lyhytaikainen	38 284 861,94	53 851 945,14
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 252 033,40	13 794 666,00
5. Saadut ennakot	1 107 561,54	3 017 880,93
6. Ostovelat	10 340 429,83	19 038 514,35
7. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	1 393 366,55	2 173 225,51
8. Siirtovelat	10 191 470,62	15 827 658,35
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	310 672 582,07	301 374 159,64

4.4 Kangasalan kaupungin konsernituloslaskelma

KONSERNIN TULOSLASKELMA		
	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Toimintatuotot	43 709 570,81	134 635 056,17
Toimintakulut	-126 163 507,41	-313 405 633,14
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	20 030,58	143 781,74
TOIMINTAKATE	-82 433 906,02	-178 626 795,23
Verotulot	83 744 488,45	152 907 341,15
Valtionosuudet	23 590 261,13	49 879 436,67
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	364 103,06	226 273,76
Muut rahoitustuotot	14 572 360,23	11 200 297,91
Korkokulut	-2 723 596,90	-1 421 303,43
Muut rahoituskulut	-11 357 109,17	-11 331 975,78
Rahoitustuotot ja -kulut	855 757,22	-1 326 707,53
VUOSIKATE	25 756 600,78	22 833 275,06
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 656 044,92	-22 319 894,06
Arvonalentumiset	-315 511,80	-13 050,24
Poistot ja arvonalentumiset	-21 971 556,72	-22 332 944,30
TILIKAUDEN TULOS	3 785 044,06	500 330,77
Tilinpäätössiirrot	379,82	721,03
Tilikauden verot	-335 921,55	-424 773,63
Laskennalliset verot	155 186,45	-28 579,71
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	12 241,41	-358 687,37
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	3 616 930,19	-310 988,91

14.3.2024

4/1

4.5 Kangasalan kaupungin konsernin rahoituslaskelma

19.3.2024			
Kangasalan kaupunki			
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022	
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	25 756 600,78	22 833 275,06	
Tilikauden verot	-335 921,55	-424 773,63	
Tulorahoituksen korjauserät	-989 517,97	-1 340 786,31	
	24 431 161,26	21 067 715,13	
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-49 174 952,91	-50 744 180,78	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 472 500,45	912 742,36	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 888 190,99	1 789 955,96	
	-44 814 261,47	-48 041 482,45	
Toiminnan ja investointien rahavirta	-20 383 100,20	-26 973 767,32	
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-4 390,85	-69 328,00	
Antolainasaamisten vähennykset	8 566,48	57 750,81	
	4 175,63	-11 577,19	
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 850 000,00	44 962 529,44	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-17 604 897,17	-18 055 416,22	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-306 685,39	-141 213,56	
	22 938 417,44	26 765 899,66	
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	92 849,47	-238 156,63	
Vaihto-omaisuuden muutos	-12 414,67	118 632,84	
Saamisten muutos	4 474 914,28	439 176,05	
Korottomien velkojen muutos	-10 978 904,45	5 237 419,95	
	-6 423 555,37	5 557 072,20	
Rahoituksen rahavirta	16 519 037,69	32 311 394,67	
Rahavarojen muutos	-3 864 062,51	5 337 627,34	
Rahavarat 31.12.	60 685 040,60	70 874 589,27	
Rahavarat 1.1.	64 549 103,11	65 536 961,93	
Rahavarojen muutos	-3 864 062,51	5 337 627,34	

4.6 Kangasalan kaupungin konsernitase TP 2023 ja sen tunnusluvut

KONSERNITASE		
VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	87 393,56	738 414,55
Muut pitkävaikutteiset menot	57 989,19	1 034 682,05
	12 205,34	10 312,21
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet		
Aineettomat hyödykkeet	157 588,09	1 783 408,80
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	34 861 419,20	36 360 483,57
Rakennukset	149 649 977,23	142 945 591,02
Kiinteät rakenteet ja laitteet	68 448 248,53	68 172 046,95
Koneet ja kalusto	5 801 891,35	7 188 366,43
Muut aineelliset hyödykkeet	1 248 048,75	1 366 822,65
	20 150 407,32	37 727 069,06
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Aineelliset hyödykkeet	280 159 992,38	293 760 379,68
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	992 862,86	2 772 241,99
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	8 084 501,16	8 678 525,41
Muut lainasaamiset	0,00	41 634,49
Muut saamiset	468 490,15	511 866,67
Sijoitukset	9 545 854,17	12 004 268,56
PYSYVÄT VASTAAVAT	289 863 434,65	307 548 057,05
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	673 245,11	423 628,05
Lahjoitusrahastojen varat	3 863 357,55	3 431 588,12
Muut toimeksiantojen varat	206 972,79	186 972,79
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 743 575,46	4 042 188,96
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Valhto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	135 139,08	761 225,22
Valmiit tuotteet	1 959,69	2 286,31
Valhto-omaisuus	137 098,77	763 511,53
Saamiset		
Pitkääaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	133 714,22	192 514,22
Lainasaamiset	-360 250,70	101 967,89
Muut saamiset	95 460,34	88 204,48
Siirtosaamiset	151,45	43 223,26
Pitkääaikaiset saamiset	-130 924,69	431 090,52
Lyhyt-aikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	5 027 165,45	12 327 123,40
Lainasaamiset	30 819,35	51 616,89
Laskennalliset verosaamiset	0,00	71,38
Muut saamiset	1 838 992,82	3 943 690,19
Siirtosaamiset	1 612 595,55	3 120 094,43
Lyhyt-aikaiset saamiset	8 509 573,18	19 442 596,29
Saamiset	8 378 648,48	19 873 686,81
Raholitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	68 228,54	68 228,54
Sijoitukset rahanmarkkinainstrumentteihin	391 248,02	551 189,46
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	62 654,06
Muut arvopaperit	26 707 651,97	23 673 857,92
Raholitusarvopaperit	27 167 128,53	24 355 929,98
Rahat ja pankkisaamiset	33 517 912,07	46 518 659,28
VAIHTUVAT VASTAAVAT	69 200 787,84	91 511 787,61
VASTAAVAA	363 807 797,95	403 102 033,62

M

Konsernitase		
VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	63 198 773,11	66 725 408,03
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	0,00	77 322,58
Arvonkorotusraho	180,29	19 943,35
Muut omat rahastot	887 076,04	1 043 399,71
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	88 913 126,41	93 084 667,69
Tilikauden yli-/alijäämä	3 616 930,19	-310 988,91
OMA PÄÄOMA	156 616 086,04	160 639 752,43
VÄHEMMISTÖOSUUKSET	326 788,93	1 177 798,71
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	6 000,00	1 589 764,91
PAKOLLISET VARAUKSET	6 000,00	1 589 764,91
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	673 248,15	481 424,65
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 837 883,84	2 643 875,91
Muut toimeksiantojen pääomat	503 640,86	225 452,14
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	4 014 772,85	3 350 752,71
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	138 694 029,77	134 033 104,14
Pääomalainat	37 343,85	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	4 700,64
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	10 000 311,35
Saadut ennakot	1 077 384,10	1 077 384,10
Ostovelat	1 409,86	0,00
Muut velat	16 820 990,25	16 033 503,93
Laskennalliset verovelat	0,00	7 487,78
Pitkäaikainen vieras pääoma	156 631 157,82	161 156 491,95
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 524 683,67	17 939 210,84
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	4 700,64
Lainat muilta luotonantajilta	556 370,64	1 119 594,21
Saadut ennakot	1 261 334,91	3 482 754,39
Ostovelat	11 822 531,86	23 916 515,97
Muut velat	2 284 141,39	3 892 930,07
Siirtovelat	11 576 476,13	23 333 798,68
Laskennalliset verovelat	1 187 453,67	1 497 968,12
Lyhytaikainen vieras pääoma	46 212 992,27	75 187 472,92
VIERAS PÄÄOMA	202 844 150,09	236 343 964,87
VASTATTAVAA	363 807 797,92	403 102 033,62

5. LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Kaupungin tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

ARVOSTUSPERIAATTEET JA –MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA MENETELMÄT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on arvostettu tilinpäätöspäivän alimpaan hankinta-arvoon tai tätä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimukset

Vastatakaus Tampereen kaupungille Tampereen seudun Keskuspuhdistamo Oy:n lainojen takauksiin. Sopimuksen markkina-arvo 31.12.2023 -18 360 000,00 euroa, josta Kangasalan kaupungin vastatakuksen osuus on 7,65 % ja -1 368 733,31 euroa.

Jaksotusperiaatteet

Lomapalkkajaksotus on tehty käyttäen joulukuun palkkasummaa ja seuraavan vuoden 2023 sivukuluprosentteja.

Organisaatiomuutokset 1.1.2023 alkaen

Sosiaali- ja terveystaloudet ovat siirtyneet osaksi Pirkanmaan hyvinvointialueen toimintaa.

Hyvinvointialueelle siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät on kirjattu alkusaldon muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Tilinavaukseen kirjaamisen tarkoituksena on, että peruspääomaa vastaan kirjattavia omaisuus ja pääomaerien siirtoja ei esitetä vuoden 2023 liiketapahtumina talousarvion toteutumisvertailussa eikä rahoituslaskelmassa.

Voimaanpanolain perusteella tehtävät omaisuuden ja pääomien siirtoja koskevat kirjaukset eivät ole luonteeltaan kirjanpitoperiaatteiden muutoksia tai aikaisempien vuosien virheiden oikaisuja, joten kuntien konsernitilinpäätöksessä 2023 vertailuvuotena olevan edellisen tilikauden päättävään konsernitaseeseen 2022 ei tehdä oikaisuja vaan tarvittavat tiedot annetaan liitetiedoissa.

Pysyvät vastaavat

Hyvinvointialueelle siirtyvät kuntayhtymien jäsenosuudet ja irtain omaisuus on vähennetty kunnan taseen omaisuuseristä. Siirto on kirjattu kunnan kirjanpidossa peruspääomaa vastaan. Kirjaus on toteutettu tase-erien välisenä siirtona.

Vieras pääoma

Voimaanpanolain mukaan kunnasta hyvinvointialueelle siirtyvä lomapalkkavelka on kirjattu kunnan peruspääomaa vastaan. Kirjaus on toteutettu tase-erien välisenä siirtona.

Vertailuvuoden tase

Voimaanpanolain perusteella tehtävät omaisuuden ja pääomien siirtoja koskevat kirjaukset eivät ole luonteeltaan kirjanpitoperiaatteiden muutoksia tai aikaisempien vuosien virheiden oikaisuja, joten kuntien tilinpäätöksessä 2023 vertailuvuotena olevan edellisen tilikauden päättävään taseeseen 2022 ei tehdä oikaisuja vaan tarvittavat tiedot on annettu liitetiedoissa.

Vuoden 2023 tilinavauksen yhteydessä alkusaldojen muutoksina kunnan taseessa on kirjattu lausunnon mukaisesti Pysyvät vastaavat (187 395,21 €), Pirkanmaan sairaanhoitopiiri -kuntayhtymän jäsenosuudet (8 992 795,12 €) ja hyvinvointialueelle siirtyvä lomapalkkavelka (5 653 555,41 €) siirtyneen henkilöstön osalta peruspääomaa vastaan. Kirjaukset on toteutettu tase-erien välisinä siirtoina.

Konsernitilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty. Sisäiset kiinteistöverot on eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmanpoistojen oikaisu

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli-/alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Poikkeavat tilikaudet

Osakkuusyhteisö Kangasalan Jäähalli Oy:n tilinpäätöksestä on yhdistelty 1.5.2022 -30.4.2023 sekä väli tilinpäätöksen luvut 1.5.2023 -31.12.2023.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Oikaisuja edellisen tilikauden tietoihin ei ole.

Konsernirakenteen muutokset

Vehkajärven Vanhustentalosäätiö ja Kiinteistö Oy Harjunsola II ovat purkautuneet tilikauden 2023 aikana.

Voimaannpanolain mukaan hyvinvointialueelle siirtyi Kangasalan kaupungin konserniin kuuluvista yhteisöistä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. Muutoksen vaikutus Kangasalan konsernin avaavan taseen loppusummaan -55 milj. euroa, pysyviin vastaaviin -41 milj. euroa ja omaan pääomaan -7,4 milj. euroa.

Omaisuusjärjestelyt vaikuttavat siihen, mitkä yhteisöt on yhdistelty kuntakonsernin konsernitilinpäätökseen, ja siten myös konsernitilinpäätöksen oikaisu- ja eliminointikirjauksiin.

Konsernitilinpäätöksen yhdistely- ja eliminointikirjausten muutoksia ei ole esitetty peruspääoman lisäyksinä tai vähennyksinä. Kunnan ja kunnan konsernitilinpäätöksen peruspääoman määrät ovat jatkossakin keskenään yhtä suuret.

Sellaiset konsernitilinpäätöksen sisäiset liiketapahtumat, jotka vaikuttavat ainoastaan joko konsernituloslaskelmaan tai ainoastaan konsernitaseeseen, on eliminoitu normaalisti vuoden 2023 konsernitilinpäätöksessä.

Vuonna 2023 sisäisten katteiden muutoksena on esitetty ainoastaan vuoden aikana kirjattavista liiketapahtumista johtuvat sisäisten katteiden muutokset tilikausien yli- tai alijäämässä.

Tuloslaskelman liitetiedot

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Yleishallinto	7 294 168,83	5 480 937,92	2 086 219,36	1 854 410,47
Sosiaali- ja terveystuotot	3 889,92	93 591 382,17	0,00	29 759 774,00
Opetus- ja kulttuuripalvelut	6 728 760,92	6 215 666,81	5 043 786,00	4 710 402,00
Yhdyskuntapalvelut	29 612 486,53	29 339 258,30	15 308 403,86	13 483 966,00
Muut palvelut	6 679,73	7 415,41	0,00	0,00
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>43 645 985,93</i>	<i>134 634 660,62</i>	<i>22 438 409,22</i>	<i>49 808 552,47</i>

7. Verotulojen erittely

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Kunnan tulovero	69 741 615,23	136 963 885,78	69 741 615,23	136 963 885,78
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 720 354,66	7 855 303,66	5 720 354,66	7 855 303,66
Kiinteistövero	8 282 518,56	8 088 151,71	8 594 680,30	8 373 038,00
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>83 744 488,45</i>	<i>152 907 341,15</i>	<i>84 056 650,19</i>	<i>153 192 227,44</i>

8. Valtionosuuksien erittely

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	23 480 156,24	39 825 771,76	23 480 156,24	39 825 771,76
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)</i>	<i>-6 410 414,64</i>	<i>-4 176 173,00</i>	<i>-6 410 414,64</i>	<i>-4 176 173,00</i>
Koulutuskuntayhtymän valtionosuus	57 543,19	0,00	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-4 256 457,66	-4 021 991,33	-4 256 457,66	-4 078 636,00
Verotulomenetysten kompensatio	4 309 019,36	14 075 656,24	4 309 019,36	14 075 656,24
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>23 590 261,13</i>	<i>49 879 436,67</i>	<i>23 532 717,94</i>	<i>49 822 792,00</i>

9. Palvelujen ostojen erittely

	Kaupunki / Kunta	
	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	6 886 410,61	32 338 633
Muiden palvelujen ostot	23 518 982,59	78 211 878
<i>Kaupungin / Kunnan palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>30 405 393,20</i>	<i>110 550 511,00</i>

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat oikeudet (atk-ohjelmia)	2 vuotta	Tasapoisto	50 %
Muut pitkävaikutteiset menot	2 - 5 vuotta	Tasapoisto	20 % - 50 %
Rakennukset	10 - 30 vuotta	Tasapoisto	3,3 % - 10 %
Rakennusten peruserustukset	10 - 30 vuotta	Tasapoisto	3,3 % - 10 %
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Tiet, puistot, urheilulaitokset		Menojäännöspoisto	20 %
Muut maa- ja vesirakenteet		Menojäännöspoisto	20 %
Vedenjakelu- ja viemäriverkko		Menojäännöspoisto	10 %
Puhelin- ja tietoliikenneverkot		Menojäännöspoisto	22 %
Vesilaitosten laitteet	15 vuotta	Tasapoisto	6,7 %
Muut kiinteät laitteet ja rakenteet	10 vuotta	Tasapoisto	10 %
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet ja autot	4 vuotta	Tasapoisto	25 %
Liikkuvat työkonet	5 vuotta	Tasapoisto	20 %
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 vuotta	Tasapoisto	20 %
Atk-laitteet	3 vuotta	Tasapoisto	33,3 %
Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta	Tasapoisto	33,3 %

Pienet käyttöomaisuushankinnat on kirjattu vuosikuluiksi.

Poistonalaiset investoinnit ovat ylittäneet viime vuosina selkeästi poistojen määrän ja investointitarpeet ovat merkittävät lähivuosina mm. Lamminrahkan alueen rakentamisen seurauksena.

12. Pakollisten varausten muutokset					
	Konserni		Kaupunki / Kunta		
	2023	2022	2023	2022	
Potilasvahinkovakuutusmaksu	1 571 540,42	1 727 234,07	0,00	0,00	
HVA muutos	-1 571 540,42	0,00	0,00	0,00	
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	0,00	1 727 234,07	0,00	0,00	
Lisäykset tilikaudella	0,00	47 836,53	0,00	0,00	
Vähennykset tilikaudella	0,00	-203 530,18	0,00	0,00	
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	0,00	1 571 540,42	0,00	0,00	
Muut pakolliset varaukset	18 224,48	18 383,66	0,00	0,00	
HVA muutos	-18 224,48	0,00	0,00	0,00	
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0,00	18 383,66	0,00	0,00	
Lisäykset tilikaudella	6 000,00	0,00	0,00	0,00	
Vähennykset tilikaudella	0,00	-159,17	0,00	0,00	
Muut pakolliset varaukset 31.12.	6 000,00	18 224,48	0,00	0,00	

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	635 690,43	756 891,78	635 690,43	756 891,78
Rakennusten luovutusvoitot	90 075,25	0,00	90 075,25	0,00
Osakkeiden luovutusvoitot	818 834,68	0,00	0,00	0,00
Muut luovutusvoitot	0,00	792 199,64	0,00	0,00
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>1 544 600,36</i>	<i>1 549 091,42</i>	<i>725 765,68</i>	<i>756 891,78</i>
Muut toimintakulut				
Rakennusten luovutustappiot	3 723,48	0,00	3 723,48	0,00
Osakkeiden luovutustappiot	-296 944,40	0,00	0,00	0,00
Muut luovutustappiot	502 857,14	47 860,84	0,00	0,00
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	<i>209 636,22</i>	<i>47 860,84</i>	<i>3 723,48</i>	<i>0,00</i>

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kaupunki / Kunta	
	2023	2022
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	590 872,00	620 232,00
Osinkotuotot muista yhteisöistä	384 245,79	540 426,57
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	0,00	225 093,00
<i>Yhteensä</i>	<i>975 117,79</i>	<i>1 385 751,57</i>

Taseen liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

18. Arvonkorotukset				
	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	180,29	180,29	0,00	0,00
Arvo 31.12.	180,29	180,29	0,00	0,00
<i>Arvonkorotukset yhteensä</i>	<i>180,29</i>	<i>180,29</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

19. Pysyvien vastaavien erittelyt				
Aineettomat hyödykkeet				
Kaupunki				
	Tietokoneohjel-	Muut pitkävaikuttei-	Ennakkomaksut ja	Yhteensä
	mistot	set menot	keskeneräiset	
Poistamaton hankintameno	56 493,38	57 742,74	0,00	114 236,12
HVA muutos	0,00	-32 271,71	0,00	-32 271,71
Poistamaton hankintameno 1.1.	56 493,38	25 471,03	0,00	81 964,41
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	12 205,34	12 205,34
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	-23 773,30	-25 399,12	0,00	-49 172,42
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	32 720,08	71,91	12 205,34	44 997,33
Kirjanpitoarvo 31.12.	32 720,08	71,91	12 205,34	44 997,33

Aineelliset hyödykkeet							
Kaupunki							
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno	33 235 380,11	75 692 054,86	58 129 552,30	3 015 063,74	283 050,53	30 997 668,98	201 352 770,52
HVA muutos	0,00	0,00	0,00	-155 123,50	0,00	0,00	-155 123,50
Poistamaton hankintameno 1.1.	33 235 380,11	75 692 054,86	58 129 552,30	2 859 940,24	283 050,53	30 997 668,98	201 197 647,02
Lisäykset tilikauden aikana	962 301,93	18 392 591,11	9 054 789,43	3 689 574,00	0,00	13 664 004,04	45 763 260,51
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-150 000,00	-241 710,00	-377 873,95	0,00	-702 916,50	-1 472 500,45
Vähennykset tilikauden aikana	-1 459 219,57	-12 848,23	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 472 067,80
Siirrot erien välillä	235,00	23 650 696,09	2 011 842,19	0,00	0,00	-25 662 538,28	235,00
Tilikauden poisto	0,00	-5 644 873,84	-9 303 236,43	-1 576 503,27	0,00	0,00	-16 524 613,54
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktivoidut korkomenot							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	32 738 697,47	111 927 619,99	59 651 237,49	4 595 137,02	283 050,53	18 296 218,24	227 491 960,74
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	32 738 697,47	111 927 619,99	59 651 237,49	4 595 137,02	283 050,53	18 296 218,24	227 491 960,74
Maa- ja vesialueet erittely							
	Konserni		Kaupunki / Kunta				
	2023	2022	2023	2022			
Maa- ja vesialueet							
Kiinteistöjen liittymismaksut	2 151 932,11	2 188 328,40	728 684,19	733 794,19			
Muut maa- ja vesialueet	32 709 306,80	34 171 974,89	32 010 013,28	32 501 585,92			
Arvonkorotukset	180,29	180,29	0,00	0,00			
Maa- ja vesialueet yhteensä	34 861 419,20	36 360 483,57	32 738 697,47	33 235 380,11			

Sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet					
Kaupunki					
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyhteys- yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno	13 887 997,20	723 881,02	9 086 557,78	7 944 891,42	31 643 327,42
HVA muutos	0,00	0,00	-8 992 795,12	0,00	-8 992 795,12
Hankintameno 1.1.	13 887 997,20	723 881,02	93 762,66	7 944 891,42	22 650 532,30
Lisäykset	840 000,00	0,00	0,00	5 930,50	845 930,50
Vähennykset	-54 713,65	0,00	0,00	0,00	-54 713,65
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	14 673 283,55	723 881,02	93 762,66	7 950 821,92	791 216,85
Arvonlennukset	-285586,35	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset				0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 387 697,20	723 881,02	93 762,66	7 950 821,92	23 156 162,80

Kaupunki			
	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno	222 247,00	247 330,35	469 577,35
HVA muutos	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 1.1.	222 247,00	247 330,35	469 577,35
Lisäykset	53 211,44	360,20	53 571,64
Vähennykset	0,00	-8 566,48	-8 566,48
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	275 458,44	239 124,07	514 582,51
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset			0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	275 458,44	239 124,07	514 582,51

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20.-22. Omistukset tytäryhteisöissä, kuntayhtymissä ja osakkuusyhteisöissä

			Kuntakonsernin			
		Kunnan	Konsernin	osuus omasta	osuus vieraasta	osuus tilikauden
Nimi	Y-tunnus	omistusosuus %	omistusosuus %	pääomasta (€)	pääomasta (€)	tuloksesta (€)
Tytäryhteisöt						
Kangasalan Lämpö Oy	0510578-4	100	100	9 775 170,31	10 068 988,84	976 924,05
Kangasalan Uimahalli Oy	2151762-3	100	100	1 580 396,05	6 049 445,52	110 672,23
Kangasalan Parkki Oy	0488027-9	100	100	1 085 624,52	6 210 673,85	32
KKOY Kangasalan Säästökeskus	0147850-8	64,6	64,6	777 954,01	181 314,76	11
Kiinteistö Oy Taloherttua	0147998-1	100	100	4 078 613,30	27 345 880,20	127 650,90
KKOY Vatialan Kasarminportti	1626703-3	59,6	59,6	969 365,67	4 890,14	3 450,35
KKOY Kangasalan Harjunsola I	2399808-8	100	100	217 226,30	77 488,41	37 597,15
KKOY Kangasalan Harjunsola II	2399809-6	100	100	0	0	-465 119,06
Pirkanmaan Laatusännöinti Oy	2484055-7	100	100	201 031,90	645 593,62	160 648,92
Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy	2484056-5	100	100	1 055 787,76	536 589,23	166 275,81
Kangasala-talo Oy	2592490-4	100	100	444 550,53	209 279,85	-73 023,70
Business Kangasala Oy	2912961-7	100	100	213 540,48	118 546,27	16 000,84
Kiinteistö Oy Kangasalan Timantti	0641873-1	100	100	1 530 972,58	38 815,35	-674
Säätiöt						
Vehkajärven vanhustentalosäätiö		100	100	0	0	-41848,28
Kuntayhtymät						
Pirkanmaan liitto	0828308-4	5,43	5,425932	83 372,84	150 250,51	-3 762,12
Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä	2014682-4	8,06	8,058322	47 161,30	32 554,24	-3 154,40
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä	0206289-7	0,53	0,530579	52 739,67	11 560,91	1 122,00
Osakkuusyhtiöt						
Kangasalan Jäähalli Oy	1031638-3	33,8	33,8	56 929,13	1 042 009,36	-21 840,06
Kiinteistö Oy Nattarin Lähipalvelukeskus	0245115-5	24,26	24,25998	84 783,29	30 761,79	9 385,71
Kiinteistö Oy Tieliikennemuseo	0840674-2	48,25	48,24667	450 206,55	959 614,19	10
Sahalahden Esikäsittelylaitos Oy	2297620-7	41	41	67 816,05	73 454,50	26 917,23
Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy	2397232-0	20,7	20,7	174 808,98	38 010,87	-2 663,96
Kiinteistö Oy Rantatarpila	0529091-6	35,92	35,92	411 845,02	2 513,20	-3 274,85

23. Saamisten erittely

	Kaupunki			
	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	175760,59	0	169321,75
Lainasaamiset	289594,38	0	324922,54	0
Siirtosaamiset	0	180765,22	0	25875,41
Yhteensä	289594,38	356525,81	324922,54	195197,16
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Siirtosaamiset	0	0	0	225093,05
Yhteensä	0	0	0	225093,05
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0	5576,09	0	0
Yhteensä	0	5576,09	0	0
Saamiset yhteensä	289594,38	362101,9	324922,54	420290,21

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Siirtyvät korot	0,00	219 723,10	4 404,73	231 764,75
Verosaamiset	2 000,00	60 490,31	0,00	0,00
Jaksotetut henkilöstökulut	0,00	13 542,08	0,00	0,00
Kelan korvaus työterveyshuollosta	281 868,98	975 459,26	270 000,00	832 220,79
Ennakkomenot	17 296,94	22 519,67	10 417,24	0,00
Valtion tuet ja avustukset	150 000,00	27 390,00	150 000,00	27 390,00
Muut tuet ja avustukset	700 000,00	19 727,34	700 000,00	0,00
Hankeavustussaamiset	407,66	526,09	0,00	0,00
Korkojaksotukset	40 537,00	0,00	0,00	0,00
Muut siirtosaamiset, konsernin keskinäiset	0,00	0,00	132 325,88	25 874,41
Laskuttamaton myynti	71 803,02	35 816,23	71 803,02	35 816,23
Muut siirtosaamiset	164 536,64	1 788 124,61	117 583,69	1 234 691,87
Muut siirtosaamiset as.koht.	51 970,87	0,00	50 233,71	0,00
Yhteensä	1 480 421,12	3 163 318,69	1 506 768,27	2 387 758,05
Rahoitusarvopaperit				
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	2023		2022	
	Markkinarvo	301 085	287 006	
	Kirjanpitoarvo 31.12.	249 047	249 047	
	Erotus	52 038	37 959	
Muut arvopaperit	Markkinarvo	27 883 360	26 532 189	
	Kirjanpitoarvo 31.12.	26 707 107	23 898 584	
	Erotus	1 176 253	2 633 605	

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma	66 725 408,03	66 725 408,03	66 725 408,03	66 725 408,03
HVA muutos	-3 526 634,92	0,00	-3 526 634,92	0,00
Peruspääoma 1.1.	63 198 773,11	66 725 408,03	63 198 773,11	66 725 408,03
Peruspääoma 31.12.	63 198 773,11	66 725 408,03	63 198 773,11	66 725 408,03
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	77 322,58	77 322,58	0,00	0,00
HVA muutos	-13 242,98	0,00	0,00	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	64 079,60	77 322,58	0,00	0,00
Vähennykset	-64 079,60	0,00	0,00	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	0,00	77 322,58	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	19 943,35	19 943,35	0,00	0,00
HVA muutos	-19 763,06	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 1.1.	180,29	19 943,35	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	180,29	19 943,35	0,00	0,00
Rahastopääomat	16 173,41	16 894,44	0,00	0,00
HVA muutos	-540,76	0,00	0,00	0,00
Rahastopääomat 1.1.	15 632,65	16 894,44	0,00	0,00
Siirrot rahastoon	0,00	15,67	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-379,82	-736,70	0,00	0,00
Rahastopääomat 31.12.	15 252,83	16 173,41	0,00	0,00
Rakennusrahasto	813 520,35	813 520,35	0,00	0,00
Rakennusrahasto 1.1.	813 520,35	813 520,35	0,00	0,00
Rakennusrahasto, yritysmyyynnit	-155 403,09	0,00		
Siirrot erien välillä	155 403,09	0,00	0,00	0,00
Rakennusrahasto 31.12.	813 520,35	813 520,35	0,00	0,00
Lainanlyhennysrahasto	155 403,09	155 403,09	0,00	0,00
Lainanlyhennysrahasto 1.1.	155 403,09	155 403,09	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	-155 403,09	0,00	0,00	0,00
Lainanlyhennysrahasto 31.12.	0,00	155 403,09	0,00	0,00
Muu oma rahasto 6	58 302,86	58 302,86	0,00	0,00
Muu oma rahasto 6 1.1.	58 302,86	58 302,86	0,00	0,00
Siirrot rahastoon	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu oma rahasto 6 31.12.	58 302,86	58 302,86	0,00	0,00
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	887 076,04	1 043 399,71	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	92 773 678,77	93 084 667,69	72 742 377,46	70 672 563,21
HVA muutos	-3 860 552,36	0,00	-3 526 634,92	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	88 913 126,41	93 084 667,69	72 742 377,46	70 672 563,21
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	88 913 126,41	93 084 667,69	72 742 377,46	70 672 563,21
Tilikauden yli-/alijäämä	3 616 930,19	-310 988,91	5 762 251,00	2 069 814,17
Oma pääoma yhteensä	156 616 086,04	160 639 752,43	141 703 401,57	139 467 785,41

Konsernin edellisten tilikausien yli-/alijäämän avaavan taseen muutosten laskelma (milj. €)

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.2022	92,77
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä siirtynyt hyvinvointialueelle	-3,86
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.2023	88,91

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Kaupunki	
	2023	2022
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	72 742 377,46	70 672 563,29
Tilikauden yli-/alijäämä	5 762 250,63	2 069 814,17
Kertynyt poistoero 31.12.	9 597 485,51	9 850 332,95
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	4 100 000,00	6 468 249,14
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	92 202 113,60	89 060 959,55

26. Erittely poistoerosta

Poistoeron ja vapaaehtoisten varausten purun vaikutus konsernin lukuihin

	Konserni	
	2023	2022
Laskennallisten verovelkojen muutos	155 186	-33 248
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	-432 878	5 544 301
Varausten lisäys (-)	120 000	453 763
Varausten vähennys (+)	-3 084 151	-8 058 518
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) 1.1.	21 689 143	23 782 844
Poistoero	-10 565 361	-10 998 239
Vapaaehtoiset varaukset	-9 069 392	-12 033 544
Laskennallinen verovelka, 1.1.	1 342 640	1 309 392
Laskennallinen verovelka, tuloslaskelman kautta kirjattu kauden muutos	-155 186	33 248

27. Pitkäaikaiset velat

Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Joukkovelkakirjalainat	0	86 750	0	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	51 463 049	75 579 308	39 716 676	30 633 342
Lainat muilta luotonantajilta	0	7 523 913	0	0
Pitkäaikaiset velat yhteensä	51 463 049	83 189 970	39 716 676	30 633 342

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksu	0	1 571 540	0	0
Muut pakolliset varaukset	6 000	18 224	0	0
Muut pakolliset varaukset yhteensä	6 000	1 589 765	0	0

30. Vieras pääoma

	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	358 424,00	0,00	528 498,00
Muut velat	182 433,00	0,00	182 433,00	0,00
Siirtovelat	0,00	16 773,00	0,00	1 663,00
Yhteensä	182 433,00	375 197,00	182 433,00	530 161,00
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	3 461 917,00
Siirtovelat	0,00	120 153,05	0,00	598 300,00
Yhteensä	0,00	120 153,05	0,00	4 060 217,00

31. Sekkitililimiitti

	Kaupunki	
	2023	2022
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	6 681 879,00	6 681 879,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	6 641 083,00	6 681 879,00

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Muut velat				
Liittymismaksut	16 781 465,23	15 942 645,16	16 197 967,23	15 171 304,14
Muut velat	39 525,02	90 858,77	22 060,18	22 060,18
Muut velat yhteensä	16 820 990,25	16 033 503,93	16 220 027,41	15 193 364,32

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Verovelat	76 641,65	16 424,28	0,00	0,00
Jaksotetut henkilöstökulut	709 584,59	1 383 431,18	485 769,73	1 140 892,00
Lomapalkkajaksotukset	7 215 433,34	17 899 923,32	6 991 066,49	12 329 920,00
Korkojaksotukset	528 637,11	187 075,98	278 980,07	0,00
Korkojaksotukset	359 004,96	75 947,00	354 927,37	75 947,00
Tuloennakot	48 863,37	27 763,09	0,00	0,00
Valtion tuet, avustukset ja korvaukset	0,00	619 736,10	0,00	0,00
Muut tuet, avustukset ja korvaukset	0,00	180 803,88	0,00	0,00
Muut siirtovelat, konsernin keskinäiset	0,00	17 188,25	136 405,14	19 417,69
Valtionosuusennakot	964 030,26	0,00	964 030,26	0,00
Muut siirtovelat	1 674 280,85	3 045 658,75	980 291,56	2 381 634,57
Yhteensä	11 576 476,13	23 453 951,82	10 191 470,62	15 947 811,26

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34. Kiinnitykset, panttaukset tai muut omaisuusvelkojen vakuudet

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 322 604,64	4 382 901,99	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	21 112 441,03	22 350 539,87	0,00	0,00
Muut lainat	0,00	1 924 669,36	0,00	0,00

35.-37. Vakuudet ja takaukset

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Kiinteistökiinnitykset	4 000 000,00	4 089 221,91	0,00	0,00
Talletukset	53 100,00	410 050,00	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>4 053 100,00</i>	<i>4 499 271,91</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

38. Vuokravastuut

	Konserni		Kaupunki / Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Toimitilojen vuokravastuut	0,00	8 696 634,63	0,00	0,00
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	9 062 531,99	7 665 151,29	8 924 394,35	6 868 260,00
Maa-aluiden vuokravastuut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut vuokravastuut	0,00	13,09	0,00	0,00
Vuokravastuut yhteensä	9 062 531,99	16 361 799,01	8 924 394,35	6 868 260,00
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	2 987 276,57	4 076 352,52	2 914 508,61	2 557 100,00

39.-40. Vastuusitoumukset

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			52 000 760	57 127 612
Jäljellä oleva pääoma			39 578 458	41 914 308
Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	6 493 180	6 493 180	6 493 180	6 493 180
Jäljellä oleva pääoma	4 890 102	4 842 359	4 890 102	4 842 359
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	36 779 039	43 204 039	36 779 039	43 204 039
Jäljellä oleva pääoma	28 626 671	21 564 212	28 626 671	21 564 212

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	Kaupunki	
	2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	273 422 237	246 968 708
takauskeskuksen rahastosta 31.12.	217 651	142 818

4/21

Muut taloudelliset vastuut

KOY Taloherttualle

Kaupungin YH-kodeilta saama osinkotuotto kohdennetaan avustuksena uusien rakennuskohteiden toteuttamisen rahoitukseen, avustus 77 051 euroa.

Kangasalan Uimahalli Oy:n ja Kangasala-Talo Oy:n rahoitus päätetään vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Kiinteistö Oy Tieliikennemuseolle

4. vaihe vv. 2015-2024 vuosittaisena avustuksena 100 000 euroa

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Sopimusvastuut				
velvoitteet	0,00	0,00	0,00	0,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Maankäyttösopimus A				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Maankäyttösopimus B				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Sitoumukset avustukseen	0,00	0,00	0,00	0,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Sopimuksiin sisältyvät palautusvastuut	0,00	0,00	0,00	0,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sopimusvastuut	815 326,11	527 189,55	0,00	0,00
Vuokravastuut	0,00	3 095,79	0,00	0,00
Sopimusvastuut yhteensä	815 326,11	530 285,34	0,00	0,00

	Konserni			
	2023	2022		
Arvonlisäveron palautusvastuu	3 684 497,00	4 290 707,95	0,00	0,00

Vastatakaukset Tampereen kaupungille Tampereen seudun Keskuspuhdistamo Oy:n lainojen takauksiin.

	Kaupunki	
	2023	2022
Koronvaihtosopimukset		
Vastatakaus OP koronvaihtosopimus, osuus 7,65 %		
Nimellisarvo (210 000 000)	16 065 000,00	19 125 000,00
Käypä arvo (17 724 019,38)	-1 355 877,48	-2 102 567,00
Alkamispäivä 2.1.2024 ja päättymispäivä 2.1.2049		
	Kaupunki	
	2023	2022
Vastatakaus Nordea koronvaihtosopimus, osuus		
Nimellisarvo (30 000 000)	2 295 000,00	2 295 000,00
Käypä arvo (-168 050)	-12 855,83	-104 788,00
Alkamispäivä 2.1.2025 ja päättymispäivä 3.1.2050		

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.	Kaupunki	
	2023	2022
Yleishallinto	50	49
Sosiaali- ja terveystoimi	0	857
Opetus- ja kulttuuritoimi	1010	1004
Yhdyskuntapalvelut	303	317
Yhteensä	1 363	2227
43. Henkilöstökulut	Kaupunki	
	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	62 137 437,40	99 743 446,44
Henkilöstökulut yhteensä	62 137 437,40	99 743 446,44

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kaupunki	
	2023	2022
Suomen keskusta	2 949	2 717
Kansallinen kokoomus	11 292	12 224
Suomen sosiaalidemokraattinen puolue	13 649	13 805
Suomen Kristillisdemokraatit	5 392	5 880
Vasemmistoliitto	2 395	2 512
Vihreä liitto	5 066	4 879
Perussuomalaiset	5 566	5 541
Luopioisten Kokoomus	63	189
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	46 372,28	47 746,78

45. Tilintarkastajan palkkiot		
	Kaupunki	
	2023	2022
Tilintarkastusyhteisö A		
Tilintarkastus	38 432,37	36 932,00
Palkkiot yhteensä	38 432,37	36 932,00

Tiedot kaupungin ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Kaupunki on antanut tilikaudella vuoden 2023 talousarvion yhteydessä hyväksytyt avustukset konserniyhtiöille ja muille yhteistoimintatahoille seuraavasti:

- Kangasalan Uimahalli Oy, 1 145 000 euroa
- Kiinteistö Oy Taloherttua, 77 051 euroa
- Kangasala-talo Oy, 915 000 euroa
- Kiinteistö Oy Tieliikennemuseo, 118 000 euroa
- Kangasalan Jäähalli Oy, 150 000 euroa

Konserniyhtiöille toteutetun kyselyn mukaan konsernin lähipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavaa liiketoimintaa.

Tytäryhtiöiden palvelujen normaalista hinnoiteltu ei ole poikettu, eikä annettu poikkeuksellisia alennuksia toisille konserniyhtiöille.

Eriytetyt tuloslaskelmat

Kirjanpidon eriyttäminen 1.1.-31.12.2023, kilpailulaki 30 d §, liiketilojen vuokraus

	1.1.-31.12.2023		1.1.-31.12.2022	
Liikevaihto		645 360,16		657 879,66
Liiketoiminnan muut tuotot		367,30		409,48
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-93 563,25		-107 349,09	
Palvelujen ostot	-268 127,41	-361 690,66	-221 582,52	-328 931,61
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-43 341,01		-22 698,68	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-8 744,23		-2 986,78	
Muut henkilösivukulut	-19 166,04	-71 251,28	-8 462,93	-34 148,39
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-157 064,46	-157 064,46	-118 283,97	-118 283,97
Liiketoiminnan muut kulut		-202 480,99		-235 190,52
Liikeliiketoiminta (-alijäämä)		-146 759,93		-58 265,35
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-146 759,93		-58 265,35
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		-146 759,93		-58 265,35
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-146 759,93		-58 265,35

Kilpailulain 30 d §:n perusteella julkisyhteisön on 1.1.2020 alkaen eriytettävä kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittamansa taloudellinen toiminta kirjanpidossaan.

Kirjanpidon eriyttämissäännös luo edellytyksiä julkisyhteisön elinkeinotoiminnan kannattavuuden ja hinnoittelun kustannusperusteisuuden varmistamiseen. Tämä ennaltaehkäisee kilpailuneutraliteetti-ongelmien syntymistä ja tehostaa kilpailuneutraliteetin valvontaa. Eriyttämisvelvoite mahdollistaa kirjanpitosäännösten mukaisesti laaditun ja tilintarkastuksen piiriin kuuluvan aineiston hyödyntämisen KKV:n valvontatoiminnassa.

Laskelmassa on eriytetty kaikki liiketilat, jotka ovat Kiinteistö Oy Harjunsola 1:ssä ja vuokrattavat muut liiketilat sekä tilat Juhlatalo Kontulassa, Kuhmalahden rantasauna, Vahderpään Vapariissa ja Vallitun leirikeskuksessa. Lisäksi laskelmassa on mukana kirjaston kahvion tilat sekä Kirkkoharjun näkötorin kahvila, jotka on vuokrattu yrittäjille.

Kirjanpidossa kaikille kiinteistöille ja huoneistoille on oma kohdenumerointi, jotta kulujen kohdentaminen on mahdollista. Kiinteistö Oy Harjunsola 1 huoneistot ovat kaupungin omistuksessa ja niistä saatavat vuokratuotot tulevat kaupungin tuloksi.

Vuokratuista tiloista 26 tilaa on verollisen liiketoiminnan piirissä ja 26 tilaa on verottoman toiminnan piirissä.

6 ERIYTETTY TILINPÄÄTÖKSET

KANGASALAN VESI -liikelaitos

Talous

5.3.2024

Kangasalan vesi, euroa	TP2023	Alkup. TA2023	TA 2023 muutokset	MTA 2023	Poikkeama	Tot.-% MTA	2022
Toimintatuotot	8 975 881	8 930 000	0	8 930 000	-45 881	100,5	8 605 917
ulkoiset	8 584 335	8 600 000	0	8 600 000	15 665	99,8	8 202 989
sisäiset	391 546	330 000	0	330 000	-61 546	118,7	402 928
Toimintakulut	-6 001 790	-6 001 577	0	-6 001 577	213	1,0	-5 189 716
ulkoiset	-5 720 905	-5 600 000	0	-5 600 000	120 905	102,2	-5 000 269
sisäiset	-280 885	-401 577	0	-401 577	-120 691	69,9	-189 447
Toimintakate	2 974 091	2 928 423	0	2 928 423	-45 667	1,0	3 416 200
Poistot ja arvonalentumiset	-2 672 236	-3 000 000	0	-3 000 000	-327 764	89,1	-2 497 066

Talouden tasapainottamisohjelma vuonna 2023

Vuonna 2023 käynnistetty talous- ja tuottavuusohjelma kattaa vuodet 2024-2026. Kaupunki hakee talouden tasapainoa toiminnallisten, taloudellisten ja kirjanpidollisten toimien kautta. Kangasalan Vesi -liikelaitokselle ei ole osoitettu omia tavoitteita, mutta se on mukana Talous- tuottavuusohjelmassa osana teknistä keskusta. Kaupunki on tilannut 2023 selvityksen Kangasalan Vesi -liikelaitoksen mahdollisesta yhtiöittämisestä. Selvitystyö valmistuu vuoden 2024 aikana ja päätöksiä selvityksen perusteella ei ole vielä tehty.

Toimintaympäristö 2023

Toiminta sisälsi vedentuotannon omista pohja- ja pintavesilaitoksista ja jätevesien johtamisen Tampereelle Viinikanlahden jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi sekä jätevesien käsittelyn Pohjan alueella.

Kangasalan Vesi- liikelaitoksen tehtävänä on ollut johtaa laadukasta talousvettä verkostoon liitettyille asukkaille sekä huolehtia jäteveden johtamisesta puhdistettavaksi turvallisesti. Toiminnan on ollut taloudellisesti tehokasta ja se on keskittynyt huolehtimaan luotettavista vesihuoltopalveluista laitoksen omalla toiminta-alueella. Vesijohto- ja viemäriverkostoon liittyvien määrä kasvoi yleisesti ja erityisesti Lamminrahkan myötä. Alueen talousvesi hankitaan Tampereen Vedeltä ja jäteveden johdetaan Tampereelle käsiteltäväksi.

Painopistealueet

Hyvän talousveden varmistaminen ja asiallisen viemäroinnin järjestäminen ovat vesilaitoksen päätehtävät, jotka edellyttävät laadukkaita ja kestäviä vesihuoltoratkaisuja.

Pääpaino investointien osalta on ollut vesi- ja viemäriverkostojen saneerauksissa. Merkittävin uudishanke oli Lamminrahkan alueen toisen asemakaavavaiheen vesihuollon suunnittelu ja alueen rakentaminen jatkuu lähiaikoina.

STRATEGISET TAVOITTEET 2023

Numero	Strateginen tavoite
1.	Palveleva, uudistuvan toimintakulttuurin ja sujuvan arjen Kangasala
4.	Henkilöstö on osaavaa, hyvinvoivaa ja motivoitunutta
9.	Tuottava, tehokas ja vaikuttava

Kaupunki on hyväksynyt uuden kaupunkistrategian 2029 ja siitä yhteiset strategiset tavoitteet ovat 1. Elinvoiman edellytykset kunnossa ja 5. Liikkuva ja harrastava Kangasala. Kangasalan Vesi on päivittänyt strategiaa ja johtokunta on hyväksynyt sen 13.6.2023 § 37.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

Numero	Toiminnallinen tavoite	Toteuma 31.12.2023
1.8	Asiakaspalvelutyökalujen kehittäminen	Asiakaspalvelutyökaluja on kehitetty asentamalla suunnitelman mukaisesti etäluettavia vesimittareita, joita käytössä yhteensä 3842 kpl
1.9	Toimintavarmuus ja sen kehittäminen	Toimintavarmuus on ollut hyvällä tasolla. Vedenjakelukatkoksia putkirikoista johtuen on ollut 23 kpl. Vedentuotantolaitoksista johtuvia vedenjakeluhäiriöitä ei ole ollut. Kankkulan jätevedenpumppaamolla oli ylivuoto 4.9.2023, ylivuoto johtui muuntajan lähtösulakkeiden rikkoutumisesta. Vuodon määrä oli noin 60 m³. Muita ylivuotoja ei ollut. Toimintavarmuuden ylläpito ja kehittäminen on ollut jokapäiväistä.
4.4	Panostamme työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen / Edistämme työhyvinvointia ja vähennämme sairauspoissaoloja	Työhyvinvointia on edistetty panostamalla omatoimiseen työhyvinvoinnin ylläpitoon Easy-break systeemin kautta ja järjestämällä yhteisiä tykytapahtumia. Sairauspoissaoloprosentti oli 2,3 %.
4.7	Henkilöstön ammattitaidon kehittäminen ja moniosaamisen lisääminen	Koulutuksia on jälleen voinut järjestää ja niihin on osallistuttu tarpeen mukaan. Työtehtävien kierron kautta on ylläpidetty ammattitaitoa ja tietoa. Koulutuspäivien määrä oli 4,8 päivää / työntekijä / vuosi

Numero	Toiminnallinen tavoite	Toteuma 31.12.2023
9.4	Pidämme tulot ja menot pysyvästi tasapainossa	Toiminnan tulot ja menot olivat tasapainossa. Tuloja kertyi 9,0 M€ (101 %) ja menoja 6,0 M€ (102 %). Vanhoja rahoituslainoja lyhennettiin 250 000 euroa. Uutta rahoituslainaa nostettiin 1 000 000 €.

Tehokkuusmittarit

Tehokkuusmittarit	TP 2022	MTA2023	TP 2023
käyttö- ja kunnossapitokustannukset/ vesijohtoverkostopituus €/km	2114	2135	2309
käyttö- ja kunnossapitokustannukset/ viemärijohtoverkostopituus €/km	3724	4567	4356
Putkirikkoja (talousvesi) / verkostopituus, kpl/100 km	4,3	5	5

Informatiiviset tunnusluvut

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2022	MTA2023	TP 2023
Laskutettu vesimäärä, m3	1 669 794	1 720 000	1 781 701
Laskutettu jätevesimäärä, m3	1 585 353	1 620 000	1 651 663
Vesijohtoverkosto, km	420	417	420
Viemäriverkosto, km	350	342	350
Hulevesiverkosto, km	62	62	62
Henkilöstön määrä (budjetoidut vakanssit)	23	26	24
Sairauspoissaolo, %	4,3	5	2,3
Liikevaihto euroa/asukas *	260,9	254,40	268

Väestö, virallinen (Tilastokeskus, tilastointipäivä 31.12.),

2021: 32 622

2022: 32 959

2023: 33 473

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOS

TOIMINTAKERTOMUS VUONNA 2023

Kangasalan Vesi -liikelaitos on Kangasalan kaupungin liikelaitos, joka tuottaa vesihuoltopalveluja asiakkailleen. Kaupunki on määritellyt vesihuoltolaitokselle toiminnalliseksi tavoitteeksi seuraavaa:

"Kangasalan Vesi -liikelaitoksen tavoitteena on toiminnallaan turvata toiminta-alueellaan sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi terveydellisesti ja muutoinkin moitteetonta talousvettä sekä turvata terveyden ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemäröinti."

Katsaus vesihuoltotoimintaan

Vesilaitoksen päätehtävä on hyvän talousveden varmistaminen ja asiallisen viemäröinnin järjestäminen asiakkaille.

Valvontatutkimusohjelman vesinäytetuloksien perusteella talousveden laatu on pysynyt hyvällä tasolla. Laitoksilta lähtevä vesi on tasalaatuista ja talousvesiasetuksien 1352/2015 sekä 683/2017 mukaista.

Kangasalla voidaan nauttia laadukkaasta ja raikkaasta pohjavedestä. Vedenhankinta tapahtuu pääasiassa Rikun ja Raikun pohjavesilaitoksien kautta. Kuhmalahden alueella on käytössä päävedenottamoita kapasiteetiltaan pienempi Lintusyrjän pohjavedenottamo. Vehkajärven alueella on käytössä pieni pohjavedenottamo. Sahalahden pintavesilaitos toimii varalaitoksena. Lisäksi Kangasalan Vesi -liikelaitoksen verkostoon on kaksi varayhteyttä Tampereen verkostosta.

Sahalahden pintavesilaitoksen koekäyttöä jatkettiin suunnitelman mukaisesti. Varalaitoksen tekninen käyttöikä on kuitenkin päättymässä ja mahdollisen korvaavan ratkaisun yleissuunnitelmatasoisen selvitys valmistui vuonna 2021.

Kangasalan jätevedet johdettiin kolmea siirtoviemäriinjaa pitkin Tampereelle puhdistettavaksi, lukuun ottamatta Kuhmalahden Pohjan aluetta. Kuhmalahden Pohjan alueen jätevedet käsiteltiin Pohjan jätevedenpuhdistamolla.

Ylläpitotoiminta toteutettiin suunnitelmien mukaisesti. Yhtenä painopistealueena oli laitosten ja pumppaamoiden ennakko- ja huoltotöiden tekeminen. Käyttö-, huolto- ja ylläpitotoiminta järjestettiin pääosin oman organisaation kautta. Oma toimintaa täydennettiin osto- ja sopimuspalveluilla mm.

seuraavin toimin: Kangasalan alueen jätevesien käsittelypalvelut sekä Sahalahden jätevesien esikäsittely, talousveden ja jäteveden laboratorioanalyysipalvelut, painehuuhtelu- ja imuautopalvelut. Uudis- ja saneerauskohteiden rakentamis-, työkone- ja suunnittelupalvelut ovat myös ensisijaisesti ulkopuolelta hankittavia palveluja.

Sähköisien ylläpitojärjestelmien ja asiakastietojärjestelmän kehittäminen jatkui kuluvan vuoden aikana. Kunnossapitojärjestelmä on päivittäisessä käytössä laitosten, pumppaamojen ja muiden kohteiden ylläpidossa. Henkilöstö osallistui aktiivisesti järjestelmän jatkuvaan käyttöön ja kehittämiseen. Osana vesilaskutuksen kehittämistä jatkettiin liittymien mekaanisten vesimittareiden vaihtoja etäluettaviin vesimittareihin, etäluettavia mittareiden osuus oli loppuvuodesta 3842 kpl (62,5%).

Tampereen seudun vesihuoltolaitoksien yhteistyö jatkui erityisesti mm. Sulkavuoren puhdistamohankkeen kautta ja Lamminrahkan alueella Tampereen Veden kanssa. Vesilaitos on Suomen Vesilaitosyhdistyksen jäsen, joka tuottaa erilaisen asiantuntijapalveluja, järjestää alan koulutusta ja valvoo vesilaitoksien etua laajemmalti Suomen mittakaavassa.

Hallinto ja henkilöstö

Kangasalan Vesi -liikelaitos on toiminut kuntalain tarkoittamana liikelaitoksena vuoden 2009 alusta lukien. Kangasalan Vesi -liikelaitos kuuluu teknisen keskuksen organisaatioon. Vesilaitoksella toiminnosta vastaa kolme yksikköä: asiakaspalvelu-, laitos- ja verkostoyksikkö. Kangasalan Vesi -liikelaitoksen strategiaa päivitettiin vuosille 2023-2029 ja johtokunta vahvisti sen kokouksessaan 13.6.2023. Päivittämistarve tuli ajankohtaiseksi kaupungin päivitettyä omaa strategiaansa 2022. Kangasalan Vesi -liikelaitoksen strategian tarkoituksena on selkeyttää vesilaitoksen organisaatiolle keskeiset tavoitteet ja sen perusteella voidaan asettaa konkreettisia toimenpiteitä ja tavoitteita vesihuollon toiminnan kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi vuositasolla.

Kangasalan Vesi -liikelaitoksen johtokunta

jäsen

pj. Uotila Riku-Sippo (12.6.2023 asti)
pj. Jorma Malm (13.6.2023 alkaen)
vpj. Susanna Saarinen
Marko Järvenpää (12.6.2023 asti)
Ville Ylimartimo (13.6.2023 alkaen)
Jaana Heinänen
Sakari Eerola
Marja Pekkarinen

varajäsen

Ville Viitala
Katja Poikajärvi

Pasi Ahtiainen
Anne-Mari Thomassen
Eero Ojanen
Jouhki Kati

Johtokunta kokoontui 12 kertaa.

Vastuuhenkilöt:

Hallinto ja asiakaspalvelu toimitusjohtaja Antti Kytövaara
 Laitokset käyttöpäällikkö Mauno Annala
 Verkostot verkostopäällikkö Sami Virkajärvi

Vesilaitoksen toimintoja hoiti koko- tai osa-aikaisesti 24 henkilöä.

Tunnuslukuja ja suoritteita

Liikevaihto ja muut tuotot olivat 8 975 881 € (100,5 %) ja toimintakulut 6 001 790 € (100,0 %). Rahoitus-tuotot ja -kulut olivat 224 986 € (92,2 %). Kunnan peruspääoman korvaus oli 170 396 € ja perustamis-lainaa lyhennettiin 56 666 € ja sen korkoa maksettiin 29 604 €. Poistot olivat 2 672 236 €.

Tilikauden tulos oli arvioitua parempi. Keskeinen vaikuttava tekijä oli poistojen toteutumine ennakoi-tua pienempinä. Tulot olivat arvioitua hieman suuremmat ja käyttömenot arvioidun mukaiset. Hen-kilöstökulut 96,4 % olivat suunniteltua pienemmät ja palveluiden ostot toteutuivat lähes budjetoidun mukaan ollen 99,8 %. Aineet ja tarvikkeiden kustannukset nousivat yli budjetoidun (105,7 %). Muut toimintakulut olivat 106,7 %. Tilikauden ylijäämä oli 83 473 €.

Investoinnit olivat yhteensä 4,0 milj. euroa, joista noin 3,5 milj. euroa kohdentui verkostojen ja jäteve-sipumppaamoiden saneerauksiin. Uudisinvestointihankkeista aloitettiin Lemetyn alueen rakentami-nen ja Lamminrahkan toisen asemakaavavaiheen toteutussuunnittelu. Vanhaa vesijohtoverkostoa saneerattiin noin 6,4 km ja jätevesiverkostoa noin 5,5 km. Vesihuoltoverkostoa saneerattiin Vatialan, Pikonkankaan, Ilkon, Herttualan ja keskustan alueilla. Lisäksi viemäriverkoston heikkokuntoisia jäteve-sikaivoja ja vesijohtoverkoston venttiileitä uusittiin eri puolilla verkostoa. Uutta hulevesiverkkoa ei ra-kennettu eikä vanhaa verkostoa saneerattu.

Uutta lainaa otettiin 1 000 000 euroa. Vanhoja ulkoisia lainoja lyhennettiin yhteensä 250 000 €.

Taulukko 1. Talouden vertailutaulukko

Kangasalan Vesi -liikelaitos	TP 2023	TA 2023	TA muutokset 2023	MTA 2023	Jäljellä	Tot. -% MTA23/ TP2023	TP2022
Toimintatulot	8 971 886	8 930 000	0	8 930 000	-41 886	100,47 %	8 605 917
ulkoiset	8 580 340	8 600 000	0	8 600 000	19 659,93	99,77 %	8 202 989
sisäiset	391 546	330 000	0	330 000	-61 546	116,36 %	402 927
Toimintamenot	-6 001 790	-5 600 000	0	-5 600 000	-401 790	106,7 %	-5 189 835
ulkoiset	-5 720 905	-5 350 000	0	-5 350 000	-120 904	102,16 %	-5 000 388
sisäiset	-280 885	-250 000	0	-250 000	30 885	110,99 %	-189 447
Toimintakate	2 974 091	3 000 000	0	3 000 000	19 014,04	100,87 %	3 416 081
Poistot ja arvon-alentumi- set	-2 672 236	-3 000 000	0	-3 000 000	-327 764	98,88 %	-2 497 066

Taulukko 2. Toiminnan tunnuslukutaulukko

	2021	2022	2023
Liikevaihto (€)	8 509 463	8 599 611	8 971 886
Toimintakulut (€)	5 148 293	5 189 835	6 001 790
Verkostoon liitetyt kiinteistöt (kpl)			
- vesijohto	6596	6664	6745
- viemäri	5425	5488	5564
Laskutus (m3)			
- vesi	1 792 000	1 669 794	1 781 701
- jätevesi	1 636 000	1 585 353	1 651 663
Laskutus (€)			
- vesi + perusmaksut	3 204 585	3 080 185	3 206 774
- jätevesi + perusmaksut	5 107 153	5 091 304	5 539 309
Verkostopituudet (km)			
- vesijohto	412	420	420
- jätevesiviemäri	339	350	350
- hulevesiviemäri	62	62	62
Kangasalan Vesi -liikelaitoksen toiminta-alueella verkostoon johdettu kokonaisvesimäärä (m³/a)			
- Rikun vedenottamolta pumpattu vesi	1 282 453	1 224 271	1 270 238
- Raikun vedenottamolta pumpattu vesi	784 668	773 240	861 096
- Kuhmalahden vedenottamolta pumpattu vesi	50 447	48 807	41 242
- Vehkajärven vedenottamolta pumpattu vesi	0	0	583
- Sahalahden pintavesilaitokselta pumpattu vesi	0	0	0
- Tampereen Vedeltä ostettu vesi	3 175	2 923	10 798
o Lamminrahka			7853
o Kuminakatu			2945
o Kiveliö			
YHTEENSÄ	2 120 743	2 049 241	2 183 953
Kangasalan Vesi -liikelaitoksen toiminta-alueelta Tampereelle johdettu jätevesi (m3/a)			
- Roopennotko JVP pumpattu jätevesi	1 438 730	1 360 819	1 396 996
- Saarenmaa JVP pumpattu jätevesi	853 765	751 908	830 343
- Risso JVP pumpattu jätevesi	0	0	7853
YHTEENSÄ	2 292 495	2 112 727	2 235 192
Kuhmalahden jätevedenpuhdistamolla puhdistettu jätevesi (m3/a)	4 745	5560	4938

STRATEGISET TAVOITTEET 2023

Numero	Strateginen tavoite
1.	Palveleva, uudistuvan toimintakulttuurin ja sujuvan arjen Kangasala
4.	Henkilöstö on osaavaa, hyvinvoivaa ja motivoitunutta
9.	Tuottava, tehokas ja vaikuttava

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuma 2023

Numero	Toiminnallinen tavoite	TOTEUMA 31.12.
1.8	Asiakaspalvelutyökalujen kehittäminen	Asiakaspalvelutyökaluja on kehitetty asentamalla suunnitelman mukaisesti etäluettavia vesimittareita, joita käytössä yhteensä 3842 kpl.
1.9	Toimintavarmuus ja sen kehittäminen	Toimintavarmuus on ollut hyvällä tasolla. Vedenjakelukatkoksia putkirikoista johtuen on ollut 23 kpl. Vedentuotantolaitoksista johtuvia vedenjakeluhäiriöitä ei ole ollut. Kankkulan jätevedenpumppaamolla oli ylivuoto 4.9.2023, ylivuoto johtui muuntajan lähtösulakkeiden rikkoutumisesta. Vuodon määrä oli noin 60 m³. Muita ylivuotoja ei ollut. Toimintavarmuuden ylläpito ja kehittäminen on ollut jokapäiväistä.
4.4	Panostamme työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen / Edistämme työhyvinvointia ja vähennämme sairauspoissaoloja	Työhyvinvointia on edistetty panostamalla omatoimiseen työhyvinvoinnin ylläpitoon Easy-break systeemin kautta ja järjestämällä yhteisiä tykytapahtumia. Sairauspoissaoloprosentti on 2,3 %.
4.7	Henkilöstön ammattitaidon kehittäminen ja moniosaamisen lisääminen	Koulutuksia on jälleen voinut järjestää ja niihin on osallistuttu tarpeen mukaan. Työtehtävien kierron kautta on ylläpidetty ammattitaitoa ja tietoa. Koulutuspäivien määrä oli 4,8 päivää / työntekijä / vuosi.
9.4	Pidämme tulot ja menot pysyvästi tasapainossa	Toiminnan tulot ja menot olivat tasapainossa. Tuloja kertyi enemmän kuin oli suunniteltu 9,0 M€ (101 %) ja menoja 6,0 M€ (100 %). Vanhoja rahoituslainoja lyhennettiin 250 000 euroa. Uutta rahoituslainaa nostettiin 1 000 000 €.

Talousveden laatu

Kaikissa Rikun ja Raikun pohjavedenottamoiden lähtevän veden näytteissä talousveden laatu oli Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksien 1352/2015 sekä 683/2017 mukaisesti hyvää talousvettä. Vedenottamoilla suoritettiin lähtevän veden määritysten lisäksi raakavesikaivojen käyttötarkkailua.

Varayhteyksien kautta ja Lamminrahkan alueelle Tampereelta otettiin vettä vuoden 2023 aikana yhteensä 10 798 m³. Varalaitosta ei tarvittu ollenkaan vuoden aikana. Sahalahden pintavesilaitoksen ylläpito varalaitoksena jatkui suunnitelman mukaisesti koekäyttämällä laitosta kerran kuukaudessa.

Vesilaitoksen tarkkailun piirissä ovat valvontatutkimusohjelman mukaiset verkostoveden määritykset sekä laitoksen käyttötarkkailu, joka liittyy omien prosessien ja laadunvalvonnan tarkkailuun. Valvontatutkimusohjelman mukainen tarkkailu suoritetaan pääsääntöisesti aina käyttöpisteissä eli suoraan kuluttajien hanoista ja käyttötarkkailu laitokselta lähtevästä vedestä ja raakavedestä. Alla olevissa taulukoissa 3, 4 ja 5 on esitetty laitoksilta lähtevän veden määritystulokset. Taulukoissa 6 ja 7 on esitetty valvontatutkimusohjelman mukaiset verkstovalvonnan tulokset. Taulukko 6 sisältää myös vesiosuuskuntien verkostosta otetut valvontatutkimusohjelman mukaiset näytteet.

Laboratorioanalyysissä on määrityksille aina tietyt minimirajat eli tietty arvo, jonka alapuolella ei saada enää luotettavaa tulosta, koska pitoisuudet ovat niin pieniä. Taulukoissa esitettyihin tuloksiin on merkitty tämä minimiarvo, jos tulos on alle tämän rajan.

Talousveden laatu Rikun vedenottamolla

Rikun vedenottamon lähtevän veden rauta ja mangaanipitoisuudet ovat pysyneet hyvällä tasolla. Hiekkasuodattimet toimivat hyvin ja poistavat raakavedestä tehokkaasti raudat ja mangaanit. Raakaveden laadun kausittaiset vaihtelut eivät näy lähtevän veden pitoisuuksissa oikeastaan millään tavalla, joten laitos toimii kokonaisuudessaan hienosti.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n laboratoriossa teetettiin yhteensä 122 analyysia laitoksen käyttötarkkailua varten. Lisäksi käyttötarkkailuun liittyivät omat määritykset sekä automaation online –mittaukset. Tulokset on esitetty taulukossa 3. sivulla 7.

Taulukko 3. Rikun vedenottamon lähtevän veden käyttötarkkailu vuodelta 2023

	Min	Max	Ka	Enimmäispitoisuus
Escherichia coli	0	0	0	0 pmy/100 ml
Koliformiset bakteerit (+37 °C)	0	0	0	0 pmy/100 ml
Heterotrofinen pesäkeluku (+22 °C)	0	0	0	Ei epätavallisia muutoksia (100 pmy/ml)
pH	7,8	8,1	8,0	6,5 - 9,5
Sameus	<0,20	<0,20	<0,20	Ei epätavallisia muutoksia (1,0 NTU)
Orgaanisen hiilen kokonaismäärä (TOC)	1,4	1,6	1,5	Ei epätavallisia muutoksia
Alkaliteetti	1,4	1,5	1,5	mmol/l

	Min	Max	Ka	Enimmäispitoisuus
Kokonaiskovuus	2,4	2,6	2,5	°dH
Kokonaiskovuus	0,43	0,46	0,45	mmol/l
Kalsium	10	11	11	mg/l
Magnesium	4,2	4,6	4,4	mg/l
Vapaa hiilidioksidi	0,7	1,1	0,9	mg/l
Happi, [O]	7,3	8,9	7,9	mg/l
Rauta, [Fe]	<10	11	10	200 µg/l
Mangaani, [Mn]	<1	<1	<1	50 µg/l
Kloridi, [Cl ⁻]	8,2	8,7	8,5	250 mg/l
Sulfaatti, [SO ₄ ²⁻]	34	36	35	250 mg/l
Kokonaiskloori, [Cl ₂]	0,09	0,13	0,11	mg/l
Vapaa kloori	0,05	0,09	0,07	mg/l
Ammonium, [NH ₄ ⁺]	0,007	0,007	0,007	0,5 mg/l
Nitriitti, [NO ₃ ⁻]	<0,007	<0,007	<0,007	hanasta 0,5 mg/l, lähtevä 0,1 mg/l
Nitraatti, [NO ₂ ⁻]	1,4	1,6	1,5	50 mg/l

M

Talousveden laatu Raikun vedenottamolla

Raikun vedenottamolla jatkettiin kaivoalueen hapetusta pumpaamalla raakavesikaivosta toiseen ja lisäämällä maaperään johdettavaan veteen ilmaa ejektoriperiaatteella. Tällöin maaperään johdettavaan veteen imetään ilmaa ja ilman happi sitoutuu raakaveteen ja hapettaa tehokkaasti kaivon ympäristöä. Kun yhdestä kaivosta pumpataan raakavettä laitokselle, toinen kaivo hapettaa kolmatta. Näin hapetus on jatkuvaa ja maaperän happipitoisuus on saatu pysymään hyvänä ja raudan ja mangaanin liukeneminen on vähentynyt huomattavasti.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n laboratoriossa teetettiin yhteensä 122 analyysia laitoksen lähtevän veden tarkkailua varten. Lisäksi käyttötarkkailuun liittyivät omat määritykset sekä automaation online –mittaukset. Tulokset esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4. Raikun vedenottamon lähtevän veden käyttötarkkailu vuodelta 2023

	Min	Max	Ka	Enimmäispitoisuus
Escherichia coli	0	0	0	0 pmy/100 ml
Koliformiset bakteerit (+37 °C)	0	0	0	0 pmy/100 ml
Heterotrofinen pesäkeluku (+22 °C)	0	0	0	Ei epätavallisia muutoksia (100 pmy/ml)
pH	7,8	8,1	7,9	6,5 - 9,5
Sameus	<0,20	<0,20	<0,20	Ei epätavallisia muutoksia (1,0 NTU)
Orgaanisen hiilen kokonaismäärä (TOC)	0,5	0,7	0,6	Ei epätavallisia muutoksia
Alkaliteetti	1,1	1,7	1,4	mmol/l
Kokonaiskovuus	4,0	5,3	4,4	°dH
Kokonaiskovuus	0,72	0,95	0,79	mmol/l
Kalsium	16	22	18	mg/l
Magnesium	7,7	9,9	8,5	mg/l
Vapaa hiilidioksidi	1,2	1,6	1,4	mg/l
Happi, [O]	8,9	11,8	9,9	mg/l
Rauta, [Fe]	<10	<10	<10	200 µg/l
Mangaani, [Mn]	1,2	5,7	3,3	50 µg/l
Kloridi, [Cl ⁻]	11	16	12	250 mg/l
Sulfaatti, [SO ₄ ²⁻]	54	68	61	250 mg/l
Kokonaiskloori, [Cl ₂]	0,13	0,21	0,18	mg/l
Vapaa kloori	0,12	0,19	0,17	mg/l
Ammonium, [NH ₄ ⁺]	0,007	0,007	0,007	0,5 mg/l
Nitriitti, [NO ₃ ⁻]	<0,007	<0,007	<0,007	hanasta 0,5 mg/l, lähtevä 0,1 mg/l
Nitraatti, [NO ₂ ⁻]	1,3	1,4	1,4	50 mg/l

Talousveden laatu Lintusyrjän vedenottamolla

Lintusyrjän vedenlaatu on pysynyt hyvällä tasolla.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n laboratoriossa teetettiin yhteensä 42 analyysia laitoksen käyttötarkkailua varten. Tulokset esitetty taulukossa 5.

Taulukko 5. Lintusyrjän vedenottamon lähtevän veden käyttötarkkailu vuodelta 2023

	Min	Max	Ka	Enimmäispitoisuus
Escherichia coli	0	0	0	0 pmy/100 ml
Koliformiset bakteerit (+37 °C)	0	0	0	0 pmy/100 ml
Heterotrofinen pesäkeluku (+22 °C)	0	0	0	Ei epätavallisia muutoksia (100 pmy/ml)
pH	7,6	7,7	7,7	6,5 - 9,5
Sameus	0,20	0,20	0,20	Ei epätavallisia muutoksia (1,0 NTU)
Orgaanisen hiilen kokonaismäärä (TOC)	0,6	0,7	0,7	Ei epätavallisia muutoksia
Alkaliteetti	0,65	0,68	0,67	mmol/l
Kokonaiskovuus	0,8	0,9	0,9	°dH
Kokonaiskovuus	0,15	0,16	0,16	mmol/l
Kalsium	4,0	4,4	4,2	mg/l
Magnesium	1,2	1,3	1,3	mg/l
Vapaa hiilidioksidi	1,5	1,6	1,6	mg/l
Happi, [O]	9,9	10,7	10,3	mg/l
Rauta, [Fe]	10	10	10	200 µg/l
Mangaani, [Mn]	1	1	1	50 µg/l
Kloridi, [Cl ⁻]	0,79	1,00	0,90	250 mg/l
Sulfaatti, [SO ₄ ²⁻]	14	14	14	250 mg/l
Ammonium, [NH ₄ ⁺]	0,007	0,007	0,007	0,5 mg/l
Nitriitti, [NO ₃ ⁻]	0,007	0,007	0,007	hanasta 0,5 mg/l, lähtevä 0,1 mg/l
Nitraatti, [NO ₂ ⁻]	0,06	0,12	0,09	50 mg/l
Sähkönjohtavuus	99	101	100	2500 µS/cm

Talousveden laatu Vehkajärven vedenottamolla

Vehkajärven vedenlaatu on ollut hyvällä tasolla. Vedenottamolta vesinäytteet otetaan kerran vuodessa.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n laboratoriossa teetettiin yhteensä 22 analyysia laitoksen käyttötarkkailua varten.

Talousveden laatu verkostossa

Kangasalan Vesi –liikelaitoksen jakaman talousveden laatua valvotaan valvontatutkimusohjelman mukaisesti kuukausittain eri puolilta verkostoa. Näytteiden ottamisen suorittaa vesilaitoksen hoitaja. Suunnitellun näytteenotto-ohjelman lisäksi terveystarkastajat ottavat vesinäytteitä satunnaisesti. Tulokset esitetty taulukossa 6.

Vuoden 2023 aikana valvontatutkimusohjelman mukaisia analyyskejä tehtiin eri puolilta Kangasalan verkostoa 327 kappaletta.

Yhdessä verkostovesinäytteessä (päiväty 12.06.2023) havaittiin veden sameuden ylittävän laatusuosituksen. Vesilaitos suoritti vesijohtoverkoston huuhtelua alueella.

Kuhmalahden verkostosta valvontatutkimuksen analyyskejä tehtiin 94 kappaletta vuonna 2023. Tulokset esitetty taulukossa 7.

Taulukko 6. Valvontatutkimusohjelman mukainen Kangasalan verkostotarkkailu 2023

	Min	Max	Ka	Enimmäispitoisuus
Escherichia coli	0	0	0	0 pmy/100 ml
Koliformiset bakteerit (+37 °C)	0	0	0	0 pmy/100 ml
Clostridium perfringens	0	0	0	0 pmy/100 ml
Enterokokit	0	0	0	0 pmy/100 ml
Heterotrofinen pesäkeluku (+22 °C)	0	71	5	Ei epätavallisia muutoksia, 100 pmy/ml
pH	7,7	8,7	8,0	6,5 - 9,5
Sameus	<0,020	1,50	0,29	Ei epätavallisia muutoksia (1,0 NTU)
Väriluku	<5	<5	<5	Ei epätavallisia muutoksia
Orgaanisen hiilen kokonaismäärä (TOC)	0,7	1,7	1,2	Ei epätavallisia muutoksia
Rauta, [Fe]	<10	52	12	200 µg/l
Mangaani, [Mn]	<1,0	34,0	2,4	50 µg/l
Kloridi, [Cl ⁻]	7,6	8,7	8,2	250 mg/l
Sulfaatti, [SO ₄ ²⁻]	35	51	43	250 mg/l
Ammonium, [NH ₄ ⁺]	0,007	0,007	0,007	0,5 mg/l
Nitriitti, [NO ₃ ⁻]	<0,007	<0,007	<0,007	hanasta 0,5 mg/l, lähtevä 0,1 mg/l
Nitraatti, [NO ₂ ⁻]	1,3	1,3	1,3	50 mg/l
Sähkönjohtavuus	188	382	279	2500 µS/cm
Natrium, [Na]	29	37	33	200 mg/l
Alumiini, [Al]	<10	<10	<10	200 µg/l
Arseeni, [As]	0,18	0,23	0,21	10 µg/l
Kadmium, [Cd]	0,08	0,16	0,12	5 µg/l
Kromi, [Cr]	<2	<2	<2	50 µg/l

Kupari, [Cu]	0,021	0,027	0,024	2 mg/l
Fluoridi, [F ⁻]	0,12	0,23	0,18	1,5 mg/l
Lyijy, [Pb]	<0,10	<0,10	<0,10	10 µg/l
Elohopea, [Hg]	<0,005	<0,005	<0,005	1 µg/l
Nikkeli, [Ni]	0,9	4,9	2,9	20 µg/l
Torjunta-aineet GC+LC	0,0	0,0	0,0	Summa 0,5 µg/l, yksittäisen 0,1 µg/l
Trihalometaanit yhteensä	4,8	6,8	5,8	100 µg/l
Bromidikloorimetaani	1,4	1,7	1,6	µg/l
Bromoformi	0,5	0,5	0,5	µg/l
Dibromidikloorimetaani	0,5	1,1	0,8	µg/l
Kloroformi	2,3	5,1	3,7	µg/l

Sisältää myös vesiosuuskuntien verkostosta otetut valvontatutkimusohjelman mukaiset näytteet.

Taulukko 7. Valvontatutkimusohjelman mukainen Kuhmalahden verkostotarkkailu 2023

	Min	Max	Ka	Enimmäispitoisuus
Escherichia coli	0	0	0	0 pmy/100 ml
Koliformiset bakteerit (+37 °C)	0	0	0	0 pmy/100 ml
Clostridium perfringens	0	0	0	0 pmy/100 ml
Enterokokit	0	0	0	0 pmy/100 ml
Heterotrofinen pesäkeluku (+22 °C)	0	74	12	Ei epätavallisia muutoksia (100 pmy/ml)
pH	7,5	8,0	7,6	6,5 - 9,5
Sameus	<0,20	<0,20	<0,20	Ei epätavallisia muutoksia (1,0 NTU)
Väriluku	<5	<5	<5	Ei epätavallisia muutoksia
Orgaanisen hiilen kokonaismäärä (TOC)	0,6	0,6	0,6	Ei epätavallisia muutoksia
Rauta, [Fe]	<10	<10	<10	200 µg/l
Mangaani, [Mn]	<1	<1	<1	50 µg/l
Kloridi, [Cl ⁻]	0,86	0,86	0,86	250 mg/l
Sulfaatti, [SO ₄ ²⁻]	14	14	14	250 mg/l
Ammonium, [NH ₄ ⁺]	0,007	0,007	0,007	0,5 mg/l
Nitriitti, [NO ₃ ⁻]	<0,007	<0,007	<0,007	hanasta 0,5 mg/l, lähtevä 0,1 mg/l
Nitraatti, [NO ₂ ⁻]	0,13	0,13	0,13	50 mg/l
Sähkönjohtavuus	89	287	125	2500 µS/cm
Kalsium, [Ca]	4,0	4,0	4,0	mg/l
Magnesium, [Mg]	1,2	1,2	1,2	mg/l
Kokonaiskovuus	0,84	0,84	0,84	°dH

Kokonaiskovuus	0,15	0,15	0,15	mmol/l
Natrium, [Na]	12	12	12	200 mg/l
Alumiini, [Al]	<10	<10	<10	200 µg/l
Arseeni, [As]	0,15	0,15	0,15	10 µg/l
Kadmium, [Cd]	0,18	0,18	0,18	5 µg/l
Kromi, [Cr]	<2	<2	<2	50 µg/l
Kupari, [Cu]	0,052	0,052	0,052	2 mg/l
Fluoridi, [F ⁻]	0,075	0,075	0,075	1,5 mg/l
Lyijy, [Pb]	0,50	0,50	0,50	10 µg/l
Elohopea, [Hg]	<0,005	<0,005	<0,005	1 µg/l
Nikkeli, [Ni]	7,2	7,2	7,2	20 µg/l
Torjunta-aineet GC+LC	0	0	0	Summa 0,5 µg/l, yksittäisen 0,1 µg/l
Trihalometaanit yhteensä	0,5	0,5	0,5	100 µg/l
Bromidikloorimetaani	0,5	0,5	0,5	µg/l
Bromoformi	0,5	0,5	0,5	µg/l
Dibromidikloorimetaani	0,5	0,5	0,5	µg/l
Kloroformi	0,5	0,5	0,5	µg/l

Jäteveden puhdistus ja johtaminen

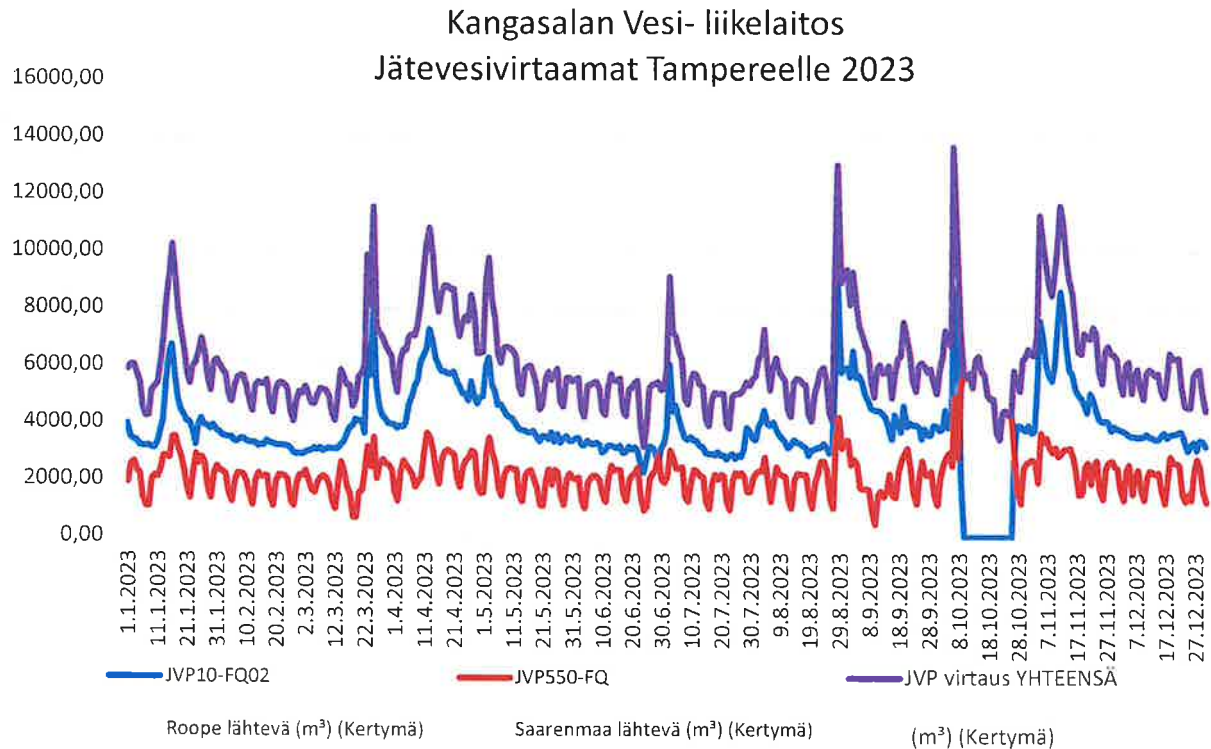
Kangasalan viemäriverkostosta johdettiin Tampereen Viinikanlahden puhdistamolle yhteensä 2 235 192 m³. Roopennotkon pumppaamon kautta johdettiin 1 396 996 m³, Saarenmaan pumppaamon kautta 830 343 m³ ja Lamminrahkan pumppaamon kautta 7853 m³.

Pohjan jätevedenpuhdistamolla käsiteltiin alueen jätevedet ja tulos oli hyvä, lukuun ottamatta loka-kuun näytettä, jossa kiintoaineen poistoteho ei täyttänyt luvan raja-arvoa. Puhdistamon toiminnan valvontavastuu on Kangasalan ympäristönsuojeluviranomaisella.

Kangasalan kaupunki on yhtenä osakkaana Sahalahden esikäsittelylaitos Oy:ssä. Yhteistyö Saarioinen Oy:n ja Sahalahden Broiler Oy:n jätevesien esikäsittelyn osalta jatkuu Operon Group Oy:n kanssa. Esikäsittelylaitoksen toiminta on ollut tavoitteet täyttävää ja tehokasta. Siirtoviemärin hajuhaittoja on vähennetty jatkamalla FIN-12 kemikaalin annostelua siirtoviemäriin johdettavaan jäteveeseen sekä ylläpitämällä siirtoviemärin pumppaamojen hajunpoistosuodattimia. Hajujen hallinnassa käytetään happigeneraattoria Saarenmaan siirtolinjan viimeisellä pumppaamolla. Lisäksi koekäytössä on happigeneraattori Mustakorvenojan pumppaamolla. Koekäyttö lopetettiin vuonna 2023.

Kaaviossa 1. on esitetty Tampereelle johdettu jätevesivirtaama Roopennotkon ja Saarenmaan pumppaamojen virtaamista graafisesti. Roopennotkon JVP oli saneerauksessa 10.10 -27.10.2023 välisen ajan. Kaaviosta voidaan havaita huhtikuun sulamisvedet, jotka vaikuttivat suuresti virtaamiin.

Suurin virtaama oli 07.10.2023, jolloin Tampereelle johdettiin yhteensä 13 673 m³/vrk. Kokonaisuudessaan vuoden 2023 sademäärä oli noin 121 % keskimääräisestä sademäärästä (vuosina 1991-2020, Tampere). Sahalahden virtaamissa havaitaan selvästi Sahalahden alueen teollisuuden vaikutus trendeissä, joka johtuu arkipäivien ja viikonloppujen suuresta virtaama vaihtelusta.

Kaavio 1: Tampereelle johdetut jätevesivirtaamat 2023. Huomio: Roopennotkon JVP oli saneerauksessa 10.10 - 27.10.2023 välisen ajan.

Tulevaisuuden näkymät

Hyvän talousveden varmistaminen ja asiallisen viemäröinnin järjestäminen asiakkaille on tulevaisuudessa vesilaitoksen päätehtävä, mikä edellyttää laadukkaita ja kestäviä vesihuoltoratkaisuja.

Uudisrakentaminen sijoittuu tulevaisuudessa nykyisen rakennetun infran sisälle tai sen läheisyyteen yhdyskuntarakenteen tiivistämisen ansioista sekä koko kaupungin kannalta merkittävälle Lamminrahkan alueelle. Ojala-Lamminrahka hanke on Kangasalan ja Tampereen yhteishanke, jonne tavoitellaan noin 13 000 asukkaan uutta aluekokonaisuutta.

Lamminrahkan toisen vaiheen, pohjoisen asemakaavavaiheen, vesihuollon toteutus suunnittelu on käynnistynyt ja rakentaminen on suunniteltu aloitettavan jo vuoden 2024 lopulla. Kangasalla on käynnissä merkittävä Saarenmaan alueen maankäytön kehittäminen. Alueelle suunnitellaan uutta teollisuutta ja asutusta.

Korjausvelan hallinta on yksi suurimmista haasteista tulevaisuudessa samalla kun uusinvestoinnit jatkuvat seutukunnan vilkkaan kehittymisen johdosta. Mittavat saneeraustoimet verkoston korjausvelan hallinnaksi ovat vesihuoltotoiminnan ylläpidon kannalta välttämättömiä. Verkostosaneerauksien

määriä on linjattu verkostosaneerausohjelman päivityksen vuonna 2022 yhteydessä lisättävän vuosittain siten, että verkostojen kunto voidaan pitää kohtuullisella tasolla tulevaisuudessakin.

Saneeraus olemassa olevalla toiminta-alueella vaatii suunnitelmallisuutta sekä vankkaa osaamista sekä rakennuttajalta että urakoitsijalta. Jätevesipumppaamoille tehtiin vuonna 2020 elinkaareen perustava tarkastuskierros, jonka perusteella suoritetaan pumppaamoiden saneeraukset tulevana vuosina.

Vedentuotantolaitosten osalta toimintavarmuus tällä hetkellä on hyvä. Niiden toiminta on tehokasta ja verkostoon johdettavan talousveden laatu on hyvä. Talousveden hankinta perustuu tulevaisuudessakin ensisijaisesti pohjaveteen. Sahalahden pintavesilaitos on toiminut varavesilaitoksena vuodesta 2008 lähtien ja sen tekninen käyttöikä on loppumassa. Sahalahden alueen vedenhankinnan vaihtoehtotarkastelun (päivitetty 2021) kautta selvitettiin eri mahdollisuuksia varavedenhankinnan toteuttamiseksi Sahalahden alueelle. Päätös jatkotoimenpiteistä tehdään erikseen.

Vesilaitoksen kohteiden energiatehokkuuteen tullaan edelleen kiinnittämään huomiota tulevana vuosina ja pyritään vähentämään energiankulutusta.

Tulevaisuudessa ilmaston ääri-ilmiöiden lisääntyminen tulee jatkumaan ja vesilaitoksen tulee pystyä vastaamaan näihin haasteisiin. Tämän vuoksi vesilaitoksen henkilöstön ja päivystäjien ammattitaito ja koulutus tulee pitää hyvällä tasolla ja toimintoja jatkuvasti kehittää.

Pirkanmaan uusi keskuspuhdistamo sijoittuu Tampereelle Sulkavuoreen ja sen rakentaminen on hyvässä vauhdissa. Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n hankkeessa on mukana Kangasala, Tampere, Ylöjärven Vesi Oy, Pirkkala, Vesilahti ja Lempäälä. Yhtiö vastaa Pirkanmaan merkittävimmän ympäristöinvestointihankkeen toteuttamisesta. Hankkeen tavoitteena on mm. tehostaa jätevesien käsittelyä tiukentuvien ympäristölupaehtojen johdosta ja korvata kuntien jätevedenpuhdistamoina yhteisellä keskuspuhdistamolla. Keskuspuhdistamon arvioidaan otettavaksi käyttöön vuonna 2025. Hanke on edennyt suunnitellun aikataulun mukaisesti.

Tavase Oy:n tekopohjavesihanke sai loppuvuodesta 2021 Vaasan hallinto-oikeudesta ratkaisun koskien vesilain mukaista Kangasalan alueella tapahtuvaa tekopohjaveden valmistamista. Pälkäneen alueella tapahtuvaa tekopohjavesitoimintaa koskien on jätetty erillinen lupahakemuksen, josta on hallinto-oikeuden ratkaisu vuodelta 2022. Molempien lupahakemusten käsittely on tällä hetkellä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Kangasalan valtuusto on päättänyt 25.1.2016, että Kangasalan kunta ei tässä vaiheessa irtaudu Tavase Oy:n osakkuudesta ja asiaa arvioidaan uudelleen, kun Tavase Oy:n lupahakemukseen on annettu lainvoimainen ratkaisu.

Kaupunki on tilannut 2023 selvityksen Kangasalan Vesi -liikelaitoksen mahdollisesta yhtiöittämisestä. Selvitystyö valmistuu vuoden 2024 aikana ja päätöksiä selvityksen perusteella ei ole vielä tehty.

Vesihuoltolain uudistaminen on käynnissä ja lain uudistus tulee voimaan lähivuosina.

Selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta

Kangasalan kaupungin hallintosäännön mukaan sisäisestä valvonnasta, sisäisestä tarkastuksesta ja riskienhallinnasta vastaa kaupunginhallitus ja sen lisäksi johtokunta seuraa ja kehittää liikelaitoksen toimintaa, kannattavuutta ja omaisuudenhoitoa. Kangasalan Vesi -liikelaitoksessa on noudatettu samoja periaatteita kuin kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisessä ja sen perusteella on voitu riittävästi varmistua, että Kangasalan Veden toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on ollut riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä on noudatettu ja että omaisuus ja voimavarat on kohtuudella turvattu.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallintasuunnitelma on päivitetty johtokunnassa syyskuussa 2023. Tilikauden aikana Kangasalan Vedessä ei ole raportoitu merkittävistä riskeistä, joista olisi aiheutunut vahinkoa sen toiminnalle tai tavoitteiden toteutumiselle. Omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa ei ole todettu arvonalennuksia tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Vesilaitos oli korvausvastuussa yhden vahinkotapauksen osalta, toiminnan vastuuvakuutus kattoi korvaukset omavastuusuuden ylittävältä osuudelta. Kangasalan Vedellä on tehty toimintaan liittyviä erilaisia riskienhallinta-arviointoja ja niiden perusteella toimenpideohjelmia riskien hallitsemiseksi ja vähentämiseksi.

Hulevedet

Liikelaitoksen tehtäviin kuuluu vastata myös hulevesien johtamisesta siltä osin kuin niitä johdetaan putkiverkossa vesilaitoksen toiminta-alueella. Hulevesien kustannukset on laskennallisesti eriytetty vesilaitoksen kirjanpidossa vuoden 2015 alusta lähtien. Uutta verkostoa ei rakennettu eikä olemassa olevaa verkostoa ei saneerattu. Tällä hetkellä vesilaitos perii kustannuksien kattamiseksi liittyviltä asiakkailta liittymismaksua ja kaupungilta hulevesipalvelumaksua. Tilikauden ulkoinen liikevaihto oli 3341 €, ulkoiset ja muut liiketoiminnan kulut 70 892 €, poistot vuodesta 2015 lähtien toteutettujen investointien osalta 13 018 € ja tilikauden alijäämä ulkoisten erien osalta oli 80 569 €.

Vesilaitoksen vaikutukset kaupungin talouteen ja muuta huomioitavaa

Kangasalan Vesi -liikelaitoksen vaikutus kaupungin talouteen oli positiivinen. Vesilaitos kattoi kulunsa keräämillään maksutuloilla ja tuloutti kaupungille peruspääoman korvauksena yhteensä 170 396 euroa. Lisäksi perustamislainaa lyhennettiin kaupungille 56 666 euroa ja sen pääomasta maksettiin korkoja yhteensä 29 604 euroa. Taseessa kaupungilta lyhytaikaisia saatavia on yhteensä 3,5 M€ euroa.

Todettakoon, että vuonna 2022 toteutetun talousjärjestelmän uudistamisen johdosta tilinpäätöksen 2022 luvuissa on kokonaisuuden kannalta vähäisiä poikkeamia mm. vesiliikelaitoksen lukujen osalta, kun niitä verrataan vuoden TP 2023 oleviin 2022 vertailulukuihin. Nämä poikkeamat johtuvat uuden järjestelmän käyttöönoton yhteydessä toteutetuista tili- ja kustannuspaikkamuutoksista. Jatkuvuuden periaate toteutuu muutoksista huolimatta tilinpäätöksissä.

Vuonna 2023 on käynnistetyt Talous- ja tuottavuusohjelmat kattavat vuodet 2024-2026. Kaupunki hakee talouden tasapainoa toiminnallisten, taloudellisten ja kirjanpidollisten toimien kautta. Kangasalan Vesi -liikelaitoksella ei ole osoitettu omia tavoitteita, mutta se on mukana Talous- tuottavuusohjelmassa osana teknistä keskusta.

Tuloksen käsittely

Vuoden 2023 tilikauden ylijäämä oli 83 473,43 € ja se kirjataan taseeseen oman pääoman tilille.

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA 31.12.2023

	1-12/2023		1-12/2022	
Liikevaihto	8 971 886,08		8 599 610,52	
Liiketoiminnan muut tuotot	3 994,79		6 306,39	
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-957 861,85		-789 600,27	
Palvelujen ostot	<u>-3 528 386,69</u>	-4 486 248,54	<u>-2 985 342,47</u>	-3 774 942,74
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 025 466,72		-961 562,78	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-219 937,81		-181 220,94	
Muut henkilösivukulut	<u>-157 103,17</u>	-1 402 507,70	<u>-137 541,57</u>	-1 280 325,29
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	<u>-2 672 235,62</u>	-2 672 235,62	<u>-2 497 066,35</u>	-2 497 066,35
Liiketoiminnan muut kulut	<u>-113 033,82</u>		<u>-134 448,40</u>	
Liikelylijäämä (-alijäämä)	301 855,19		919 134,13	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	0,00			
Muut rahoitustuotot	7 098,34		27 382,84	
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkoku-	-29 603,71		-29 603,71	
lut				
Muille maksetut korkokulut	-32 008,46		-7 266,50	
Korvaus peruspääomasta	-170 396,29		-170 396,29	
Muut rahoituskulut	<u>-75,84</u>	<u>-224 985,96</u>	<u>-172,98</u>	<u>-180 056,64</u>
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia	<u>76 869,23</u>		<u>739 077,49</u>	
eriä				
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	<u>76 869,23</u>		<u>739 077,49</u>	
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	<u>6 604,20</u>		<u>6 604,20</u>	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	83 473,43		745 681,69	

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Sijoitetun pääoman tuotto, %	2,13	6,80
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	2,00	6,96
Voitto, %	0,86	8,59

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA 31.12.2023

	1-12/2023		1-12/2022	
Toiminnan rahavirta				
Liikeliijäämä (-alijäämä)	301 855,19		919 134,13	
Poistot ja arvonalentumiset	2 672 235,62		2 497 066,35	
Rahoitustuotot ja -kulut + (-)	-224 985,96		-180 056,64	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	2 749 104,85	0,00	3 236 143,84
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-3 988 577,74		-3 857 527,27	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		11 904,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>0,00</u>	<u>-3 988 577,74</u>	<u>0,00</u>	<u>-3 845 623,27</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 239 472,89		-609 479,43	
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	1 000 000,00			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-250 000,00		-250 000,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-56 666,00		-56 666,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	<u>0,00</u>	<u>693 334,00</u>	<u>0,00</u>	<u>-306 666,00</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-657 678,19		1 113 165,67	
Saamisten muutos	-114 100,18		-347 475,12	
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	267 927,90		0,00	
Korottomien velkojen muutos	1 049 989,36	546 138,89	150 454,88	916 145,43
Rahoituksen rahavirta	1 239 472,89		609 479,43	
Rahavarojen muutos	0,00		0,00	
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	0,00		0,00	
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00

LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v. (1 000 €)	-3036	-1612
Investointien tulorahoitus, %	68,92	84,15
Laskennallinen lainanhoitokate	21,28	49,69
Lainanhoitokate	14,27	15,01
Kassan riittävyys, pv	0,00	0,00
Quick ratio	3,41	2,97
Current ratio	3,41	2,97

M

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOKSEN TASE 31.12.2023

VASTAAVAA	1-12/2023	1-12/2022
A PYSYVÄT VASTAAVAT	27 731 428,90	26 415 086,78
I Aineettomat hyödykkeet	32 720,08	63 092,31
1. Aineettomat oikeudet	32 720,08	56 493,38
2. Pitkävaikutteiset menot	0,00	6 598,93
3. Ennakkomaksut	0,00	0,00
II Aineelliset hyödykkeet	27 630 819,82	26 284 105,47
1. Maa- ja vesialueet	245 790,11	245 790,11
2. Rakennukset	637 741,87	736 671,83
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 233 032,67	24 405 551,13
4. Koneet ja kalusto	153 703,83	128 073,06
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 360 551,34	768 019,34
III Sijoitukset	67 889,00	67 889,00
4. Muut saamiset	67 889,00	67 889,00
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 438 204,60	4 666 426,23
II Saamiset	5 438 204,60	4 666 426,23
Lyhytaikaiset saamiset	5 438 204,60	4 666 426,23
1. Myyntisaamiset	1 969 971,87	1 854 621,77
3. Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	3 465 207,95	2 807 529,76
4. Muut saamiset	0,00	0,00
5. Siirtosaamiset	3 024,78	4 274,70
IV Rahat ja pankkisaamiset	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>33 169 633,50</u>	<u>31 081 513,01</u>

KANGASALAN VESI -LIKELAITOKSEN TASE 31.12.2023

VASTATTAVAA	1-12/2023	1-12/2022
A OMA PÄÄOMA	13 351 625,00	13 268 151,57
I Peruspääoma	5 163 523,88	5 163 523,88
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	8 104 627,69	7 358 946,00
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	83 473,43	745 681,69
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	46 230,08	52 834,28
1. Poistoero	46 230,08	52 834,28
E VIERAS PÄÄOMA	19 771 778,42	17 760 527,16
I Pitkäaikainen	18 176 125,15	16 188 202,16
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	850 000,00	100 000,00
3. Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	396 676,00	453 344,00
8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	731 481,92	463 554,02
9. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	16 197 967,23	15 171 304,14
II Lyhytaikainen	1 595 653,27	1 572 325,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	200 000,00	200 000,00
3. Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	56 672,00	56 670,00
6. Saadut ennakot	2 352,92	1 733,60
7. Ostovelat	852 277,65	838 608,88
9. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	203 140,30	211 728,96
10. Siirtovelat	<u>281 210,40</u>	<u>263 583,56</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>33 169 633,50</u>	<u>31 081 513,01</u>

LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	40,39	42,86
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	220,25	206,36
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	8 188	8 105
Lainakanta 31.12., 1 000 €	1 503	810
Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1 000 €	1503	810
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0

M

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOS**TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT****ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET****JA - MENETELMÄT**

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Jaksotusperiaatteet

Lomapalkkajaksotus on tehty käyttäen joulukuun palkkasummaa ja saman ajankohdan sivukuluprosentteja.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Toimintatuottojen erittely	2023	2022
Vesimaksut	2 619 101	2 503 396
Jätevesimaksut	4 152 892	4 014 073
Perusmaksut vesi	587 673	576 788
Perusmaksut jätevesi	1 386 417	1 261 003
Muut liiketoiminnan tuotot	225 803	244 351
Muut tuotot		0
Tuet ja avustukset	3 995	6 306
Yhteensä	8 975 881	8 605 917

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOS**Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista.**

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kyseisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttäjän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Rakennukset	20-30v	Tasapoisto	3,33 - 5 %
Rakennusten perusparannukset	10-30 v	Tasapoisto	3,3% - 10 %

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Verkostot		Menojäännöspoisto	10%
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10-15 v.	Tasapoisto	6,7 - 10%

Koneet ja kalusto

Kuljetusvälineet ja autot	4 vuotta	Tasapoisto	25 %
Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta	Tasapoisto	20 % - 33,3%

Pienet hankinnat on kirjattu vuosikuluksi.

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta.

	2022	2023	2024	2025	2026	KA
Poistonalaiset investoinnit	3 857 408	3 988 578	4 610 000	5 045 000	5 910 000	4 682 197
Rahoitusosuudet						
Investointien omahankintamenot	3 857 408	3 988 578	4 610 000	5 045 000	5 910 000	4 682 197
Suunnitelmanmukaiset poistot	2 497 066	2 672 235	3 028 000	3 283 000	3 553 000	3 006 660
Ero	1 360 342	1 316 343	1 582 000	1 762 000	2 357 000	1 675 537
Poikkeama %						36

Investointitaso pysyy korkeahkona, koska on tarve toteuttaa uusien alueiden ja kohteiden investointihankkeita ja koska vanhan vesihuoltoverkoston saneeraustarve kasvaa verkoston ikääntymisen vuoksi. Uusien investointien kustannustaso on korkeampi suhteessa poistojen laskennan perusteena olevien vanhempien investointien kustannustasoon.

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOS

TASEEN VASTAAVIEN LIITETIEDOT

Saamiset

2023

2022

Pitkäaikaiset saamiset

Pitkäaikaisia saamisia ei ole tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä,

eikä osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä

Lyhytaikaiset saamiset

Saamiset tytäryhteisöiltä

Myyntisaamiset

161 952

126 793

Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä

Myyntisaamiset

0

0

Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä

Myyntisaamiset

5 576

0

Lyhytaikaisiin siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Koulutuskorvaus / TVR

1 250

0

Työterveyshuollon korvaus

350

350

1 600

350

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOS

PYSYVÄT VASTAAVAT

Pysyvät vastaavat

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet				Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat		Sijoitukset	
	Tietokone- ohjelmisto	Muut pitkävaik. menot	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto		Yhteensä	Muut saamiset	Pysyvät vastaavat yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	56 493	6 599	245 790	736 672	24 405 551	128 073	768 019	26 284 105	67 889	26 415 086
Lisäykset tilikauden aikana					2 726 711	57 565	1 204 303	3 988 578		3 988 578
Rahoitusosuudet tilikaudella								0		0
Vähennykset tilikauden aikana								0		0
Siirrot erien välillä					611 771			611 771		611 771
Tilikauden sumu-poistot	-23 773	-6 599		-98 930	-2 511 000	-31 934	-611 771	-3 253 634		-3 284 006
Poistamaton hankintameno 31.12.	32 720	0	245 790	637 742	25 233 032	153 704	1 360 551	27 630 819	67 889	27 731 428
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	32 720	0	245 790	637 742	25 233 032	153 704	1 360 551	27 630 819	67 889	27 731 428

M

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOS
TASEEN VASTATTAVIEN LIITETIEDOT

Oma pääoma	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	5 163 524	5 163 524
Peruspääoma 31.12.	5 163 524	5 163 524
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	8 104 628	7 358 946
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	8 104 628	7 358 946
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	83 473	745 682
Oma pääoma yhteensä	13 351 625	13 268 152

Pitkäaikainen vieras pääoma**Velat, jotka erääntyvät yli viiden vuoden kuluttua**

Pankkilainat	450 000	0
Lainat kunnalta	113 336	170 004
Yhteensä	563 336	170 004

Velkojen erittely**Liittymismaksut**

Pitkäaikainen vieras pääoma

Korottomat velat kunnalta

Liittymismaksut	731 482	463 554
-----------------	---------	---------

Muut pitkäaikaiset velat

Liittymismaksut tytäryhtiöille	142 545	74 078
--------------------------------	---------	--------

Liittymismaksut osakkuusyhtiölle	39 888	39 888
----------------------------------	--------	--------

Liittymismaksut muille	16 015 534	15 057 338
------------------------	------------	------------

Yhteensä	16 197 967	15 171 304
----------	------------	------------

Siirtovelat

Lyhytaikaiset siirtovelat

Korkojaksotukset	10 148	693
Lomapalkkajaksotus	245 474	231 914
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	5 842	13 135
Työnantajan eläkevakuutusmaksut	19 127	17 000
Tapaturmavakuutusmaksut	318	541
Muut siirtovelat	301	301
Yhteensä	281 210	263 584

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOS**TUNNUSLUKUJA JA SUORITTEITA**

	2023	2022	2021	2020
TUNNUSLUVUT, 1000 €				
Liikevaihto	8972	8 599	8 509	7 896
Liikelyli/-alijäämä	83	746	876	457
Investoinnit	3989	3 857	4 582	2 733
Liikelyli/-alijäämä/Liikevaihto (%)	1	9	10	6
Henkilöstön määrä	24	23	25	25

SUORITTEET	2023	2022	2021	2020
Verkostoon pumpattu vesimäärä, m ³	2 183 953	2 049 241	2 120 743	2 019 080
Johdettu jätevettä, m ³	2 235 192	2 112 727	2 292 495	2 210 582
Käsitelty jätevettä, m ³	4938	5 560	4 745	4 993
 Vesijohtoverkoston kokonaispituus, km	 420	 420	 412	 408
Liittyneitä kiinteistöjä yhteensä, kpl	6745	6 664	6 596	6 484
Laskutettu vesimäärä, m ³	1 781 701	1 669 794	1 792 000	1 690 000
 Jätevesiviemärin kokonaispituus, km	 350	 350	 339	 333
Liittyneitä kiinteistöjä yhteensä, kpl	5564	5 488	5 425	5 318
Laskutettu jätevesimäärä, m ³	1 651 663	1 585 353	1 636 000	1 568 000

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOS

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstön lukumäärä 31.12.2023	2023	2022	2021
Vakituiset	24	22	22
Määräaikaiset, tilapäiset		1	2
Yhteensä	24	23	24
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	1 029 543	968 332	964 197
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	219 938	181 221	178 529
Muut henkilösivukulut	157 103	137 542	141 968
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauserät	-4 076	-6 770	-1 727
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	1 402 508	1 280 325	1 282 967
Henkilöstökuluja aktivoitu pysyviin vastaaviin	4 475	3 167	36 401
Yhteensä henkilöstökulut	1 406 983	1 283 492	1 319 368

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN 31.12.2023

ULKOISET	TOTEUMA	TALOUSARVIO	EROTUS	TP 2022
Liikevaihto	8 580 340,07	8 600 000	19 659,93	8 196 682,75
Myyntituotot	8 580 340,07	8 600 000	19 659,93	8 196 682,75
Liiketoiminnan muut tuotot	3 994,79		-3 994,79	6 306,39
Muut tuet ja avustukset	3 994,79		-3 994,79	6 306,39
Materiaalit ja palvelut	-4 264 362,61	-4 105 643	158 719,61	-3 641 908,06
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-957 861,85	-906 543	51 318,85	-789 476,87
Palvelujen ostot	-3 306 500,76	-3 199 100	107 400,76	-2 852 431,19
Henkilöstökulut	-1 402 507,70	-1 454 757	-52 249,07	-1 280 325,29
Palkat ja palkkiot	-1 025 466,72	-1 095 696	-70 229,28	-961 562,78
Henkilösivukulut	-377 040,98	-359 061	17 980,21	-318 762,51
Poistot ja arvonalentumiset	-2 672 235,62	-3 000 000	-327 764,38	-2 497 066,35
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 672 235,62	-3 000 000	-327 764,38	-2 497 066,35
Liiketoiminnan muut kulut	-54 034,38	-39 600	14 434,38	-78 035,88
Liikelylijäämä (-alijäämä)	191 194,55	0	-191 194,32	705 653,56
Rahoitustuotot ja -kulut + (-)	-24 985,96	-44 000	-19 014,04	19 943,36
Muut rahoitustuotot	7 098,34	5 000	-2 098,34	27 382,84
Muille maksetut korkokulut	-32 008,46	-49 000	-16 991,54	-7 266,50
Muut rahoituskulut	-75,84		75,84	-172,98
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satun- naisia eriä	166 208,59	-44 000	-210 208,36	725 596,92
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauk- sia	166 208,59	-44 000	-210 208,36	725 596,92
Poistoeron lisäys (vähennys)	6 604,20		-6 604,20	6 604,20
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	172 812,79	-44 000	-216 812,56	732 201,12

KANGASALAN VESI -LIKELAITOKSEN TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN 31.12.2023

ULKOISET JA SISÄISET	TOTEUTUNUT	TALOUSARVIO	EROTUS	TP 2022
Liikevaihto	8 971 886,08	8 930 000,00	-41 886,08	8 599 610,52
Myyntituotot	8 971 886,08			
Liiketoiminnan muut tuotot	3 994,79		-3 994,79	6 306,39
Muut tuet ja avustukset	3 994,79		-3 994,79	6 306,39
Materiaalit ja palvelut	-4 486 248,54	-4 440 865,86	45 382,68	-3 774 942,74
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-957 861,85	-906 543,00	51 318,85	-789 600,27
Palvelujen ostot	-3 528 386,69	-3 534 322,86	-5 936,17	-2 985 342,47
Henkilöstökulut	-1 402 507,70	-1 454 756,77	-52 249,07	-1 280 325,29
Palkat ja palkkiot	-1 025 466,72	-1 095 696,00	-70 229,28	-961 562,78
Henkilösivukulut	-377 040,98	-359 060,77	17 980,21	-318 762,51
Poistot ja arvonalentumiset	-2 672 235,62	-3 000 000,00	-327 764,38	-2 497 066,35
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 672 235,62	-3 000 000,00	-327 764,38	-2 497 066,35
Liiketoiminnan muut kulut	-113 033,82	-105 954,00	7 079,82	-134 448,40
Liikelylijäämä (-alijäämä)	301 855,19	-71 576,63	-373 431,82	919 134,13
Rahoitustuotot ja -kulut + (-)	-224 985,96	-244 000,00	-19 014,04	-180 056,64
Korkotuotot	0,00		0,00	
Muut rahoitustuotot	7 098,34	5 000,00	-2 098,34	27 382,84
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	-29 603,71	-29 604,00	-0,29	-29 603,71
Muille maksetut korkokulut	-32 008,46	-49 000,00	-16 991,54	-7 266,50
Korvaus peruspääomasta	-170 396,29	-170 396,00	0,29	-170 396,29
Muut rahoituskulut	-75,84		75,84	-172,98
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaisia eriä	76 869,23	-315 576,63	-392 445,86	739 077,49
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia	76 869,23	-315 576,63	-392 445,86	739 077,49
Poistoeron lisäys (vähennys)	6 604,20		-6 604,20	6 604,20
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	83 473,43	-315 576,63	-399 050,06	745 681,69

KANGASALAN VESI -LIKELAITOS

HULEVESI TUOSLASKELMA 31.12.2023

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
LIKEVAIHTO	3 341,00	7 600,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 416,17	-1 724,00
Palvelujen ostot	-24 631,72	-20 325,93
Materiaalit ja palvelut yht.	<u>-26 047,89</u>	<u>-22 049,93</u>
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-34 010,17	-23 788,31
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-8 295,03	-4 513,73
Muut henkilösivukulut	-2 347,75	-1 562,94
Henkilöstökulut yht.	<u>-44 652,95</u>	<u>-29 864,98</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 017,96	-14 464,40
Liiketoiminnan muut kulut	-191,40	-11 840,00
LIKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-80 569,20	-70 619,31
Ylijäämä /alijäämä ennen varauksia	-80 569,20	-70 619,31
Poistoeron muutos		
Varausten muutos		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	<u>-80 569,20</u>	<u>-70 619,31</u>

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOS

HULEVESI TASE 31.12.2023

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	117 162	130 180
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat		
** Aineelliset hyödykkeet yht.		
*** Pysyvät vastaavat yht.	117 162	130 180
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	139 056	188 061
Myyntisaamiset	992	3 602
Siirtosaamiset	5 821	2 164
* Lyhytaikaiset saamiset yht.	145 869	193 827
** Saamiset yht.	145 869	193 827
*** Vaihtuvat vastaavat yht.	145 869	193 827
<u>VASTAAVAA</u>	<u>263 030</u>	<u>324 007</u>

VASTATTAVAA	2 023	2 022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma		
Ed. tilikausien yli/alijäämä	-266 142	-195 523
Tilikauden yli/alijäämä	-80 569	-70 619
*** Oma pääoma yht.	-346 712	-266 142
POISTOERO JA VAP.EHTOISET VARAUKSET		
Poistoero		
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Liittymismaksut ja muut velat	608 692	589 489
* Pitkäaikainen yht.	608 692	589 489
Lyhytaikainen vieras pääoma, ostovelat	1 049	661
* Lyhytaikainen yht.	1 049	661
*** Vieras pääoma yht.	609 741	590 150
<u>VASTATTAVAA</u>	<u>263 030</u>	<u>324 007</u>

KANGASALAN VESI -LIIKELAITOS

HULEVESI RAHOITUSLASKELMA 31.12.2023

TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

	2023	2 022
Toiminnan rahavirta		
Liikeliijäämä/alijäämä	-80 569	-70 619
Poistot ja arvonalentumiset	13 018	14 464
Rahoitustuotot ja -kulut		
Toiminnan rahavirta yht.	-67 551	-56 155
Investointien rahavirta	0	0
Käyttöomaisuusinvestoinnit	0	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0
Investointien rahavirta yht.	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-67 551	-56 155

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA

Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	19 203	26 132
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta		
Lainakannan muutokset yht.	19 203	26 132
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos kunnalta	49 005	35 129
Saamisten muutos muilta	-1046	-5765,9
Korottomien velkojen muutos kunnalta		
Korottomien velkojen muutos muilta	388	660
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	48 348	30 023
Rahoituksen rahavirta	67 551	56 155

KANGASALAN VESI -LIKELAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN 2023 ALLEKIRJOITUKSET

KANGASALAN VESI -LIKELAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN 2023 ALLEKIRJOITUKSET

Kangasalla 13.päivänä maaliskuuta 2024

KANGASALAN VESI -LIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA

Antti Kytövaara
Toimitusjohtaja

Jorma Malm

Susanna Saarinen

Anne-Mari Thomassen

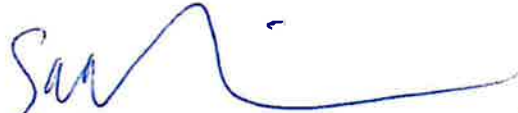
Sakari Eerola

Kati Jouhki

7. TILINPÄÄTÖKSEN 2023 ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖS- MERKINTÄ

Kangasalla 25.3.2024

Saana Vahvelainen

Raimo Kouhia

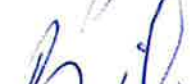
Simo Arra

Mauri Jussila

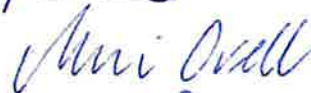
Jussi Jokilampi

Jorma Jussila

Wellu Mäkinen

Mari Orell

Irina Tuokko

Oskari Auvinen
kaupunginjohtaja

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta olemme tänään antaneet erillisen tilintarkastuskertomuksen.

Kangasalla 7.5.2024

KPMG Julkistarkastus Oy

Päivi Rintala, KHT, JHT

8. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

KIRJANPITOKIRJAT

Tasekirja
Päiväkirja
Pääkirja

SÄILYTYSTAPA

Sidottu kirja
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi

APUKIRJAT

Myyntireskontra
Ostoreskontra
Käyttöomaisuus
Konsernikirjanpito

SÄILYTYSTAPA

Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköisessä
järjestelmässä,

TOSITELAJIT

Kirjanpito

AKT
ALV
AS
ML
MU
KOM2
PA
Pankki
VY1 - VY5
VYP
XAS
CPOSKPITO
EFFICA
JAMIX
MEDIATRI
HAAHTELA

TAPAHTUMA

Aktivoinnit
ALV-maksuajo
Alkusaldo
Matkalaskut
Muistiotositteet
KOM kirjaukset kirjanpito
Palkat
Pankkitositteet
Vaiheen 1 - 5 vyörytysten tositenumero
Vyörytysten peruutusosite
Kirjanpidon konversio
Ceepos Palvelukassa
Yksilö ja perhehuolto
Jamix Ruokahuolto
Mediatri kp-aineisto
Haahtela sisäiset vuokrat

SÄILYTYSTAPA

Sähköisessä järjestelmässä
Sähköinen arkistointi
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköinen arkistointi
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi

Myyntireskontra

AMK
AMS
HYV
KL
LT

Manuaaliset kohdistukset
Manuaaliset suoritukset
Hyvitysten palautus
Korkolasku
Luottotappiokirjaus

Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä

MKM

Myyntireskontran kohdistustapahtumat maksutosite

Sähköisessä järjestelmässä

PER

Perintä toimeksiantoliittymä

Sähköisessä järjestelmässä

VII

Viitesuoritukset

Sähköinen arkistointi

XMY

Myre-konversio

Sähköisessä järjestelmässä

10 - 99

Laskulajit 10-99

Sähköisessä järjestelmässä

Ostoreskontra

JA
OL
OM
OKM

Jaksotustositteet
Ostolaskut
Ostoreskontran maksut
maksutosite

Sähköisessä järjestelmässä
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköisessä järjestelmässä

Käyttöomaisuus

KOM
KPA
XKOM

Käyttöomaisuus
Käyttöomaisuuden palautustapahtuma
Kom-konversio

Sähköinen arkistointi
Sähköisessä järjestelmässä
Sähköisessä järjestelmässä

